Gérard Klein

GAMBITUL STELELOR

(LE GAMBIT DES ÉTOILES, 1971)

OAMENII SUNT ROBOŢI, ROBOŢII STELELOR

Lui Jacques Bergier.

"Gambitul este un sacrificiu
de pion interesat şi conştient,
intervenit în teza iniţială a
partidei, fie cu scopul de a ob-
ţine un avantaj poziţional sau
un atac, fie pentru a prelua
iniţiativa operaţiunilor."
PIERRE MORA: *Jocul de şah.*

1
Recrutorii

AVEA TEIZECI ŞI DOI DE ANI şi se numea Jerg Algan. Îşi petrecuse aproape toată viaţa pe Terra, într-un colţ neînsemnat al planetei; brăzdase mările pe glisoare dubioase, survolase continentele la bordul unor avioane demodate, vestigii ale secolului trecut; se bronzase pe plajele Australiei; înainte ca platoul deşertic să basculeze în ocean, vânase ultimul leu din Africa.

Nu făcuse nimic. Nu părăsise niciodată Pământul. Niciodată nu depăşise atmosfera. Între două hoinăreli, trăia la Dark, din meserii bizare, cum nu poţi s-o faci decât în cel mai mare oraş — singurul, la drept vorbind — al Terrei.

Dark, un târguşor de treizeci de milioane de locuitori, era pentru aceşti oameni unicul refugiu din toată Galaxia. Dacă-şi vedeau de treabă, puteau scăpa de poliţia psihologică. Poziţia şi vechimea Dark-ului fac din el, în pofida micimii oraşului, unul dintre cele mai importante porturi din acest sector al Galaxiei,

unde afacerile de orice fel au cale liberă. Poţi cumpăra aici toate lucrurile cunoscute, plus alte câteva, chiar şi pe acelea al căror import este interzis pentru că se presupune că sunt periculoase. La Dark poţi gusta din toate drogurile preparate pentru oameni şi pentru alte câteva rase. Unii pretind că poţi găsi aici şi sclavi. Dark este scandalul permanent al Galaxiei.

Algan cunoscuse în viaţă şi momente bune, şi momente rele. Nu-şi amintea să fi rămas mai mult de trei luni într-o slujbă, nici să fi vândut de două ori acelaşi lucru. Nu avusese până atunci dificultăţi reale cu poliţia psihologică, dar asta nu se petrecuse numai din vina lui.

Căuta acum o nouă ocazie de a descoperi un colţ al Pământului pe care să nu-l fi explorat încă. Există, în preajma vechiului port stelar, care nu mai asigură decât traficul cu planetele apropiate, locuri unde poţi da peste un prilej nesperat. Fie că întâlneşti un bătrân nebun coborât pentru prima dată pe Vechea Planetă, doritor să viziteze nişte ruine străvechi; fie că pescuieşti un vânător înrăit, nutrind ambiţia de a-şi adăuga un iepure terestru la colecţia de trofee; fie că, în cazul cel mai fericit, descoperi cine ştie ce membru rătăcit al unei expediţii ştiinţifice, care te angajează, între două pahare, pentru cunoştinţele tale în domeniul moravurilor pământene.

Algan trecu pragul „Spadei Orionului", al cărui nume, singur, face să tremure fără motiv pe primul venit de pe cele zece Planete Puritane. Se aşeză în colţul cel mai întunecat şi ceru să i se aducă de băut. Se lăfăi confortabil, fără să slăbească din priviri uşa. Deasupra intrării se legăna spada din Orion, cea care dădea numele său stabilimentului. O lungă tijă de oţel strălucitor, subţire ca un ac sau ca o antenă şi împodobită cu ciudate muluri sclipitoare. Fusese cu adevărat o armă, în urmă cu milioane de ani, pe o altă planetă? Nimeni nu ştia. Putea fi la fel de bine un obiect de artă...

Barul era încă pustiu. O tăcere surprinzătoare domnea înăuntru. Chiar şi maşinile de presat zotl-ul păreau să-şi reţină şuieratul.

Algan îşi zornăi banii pe masă.

— Un zotl, comandă el.

Aproape tot atât cât băutul licorii chihlimbarii, îi plăcea să vadă grelele pistoane zdrobind rădăcina dură, care se decolorează încet, pe măsură ce sucul se scurge fumegând.

Rădăcina de zotl era una din rarele surse de drog al cărei comerţ fusese permis în unele sectoare ale Galaxiei. Efectele sale variau de la individ la individ. Se întâmpla ca el să provoace o inexprimabilă senzaţie de bizarerie şi de putere. Trăirea era comparabilă cu delirul cinestezic — afecţiunea nervoasă rezultând din încrucişarea nervilor senzitivi şi care antrenează după sine audiţia culorilor şi vizionarea sunetelor.

Algan îşi goli meticulos paharul. Zotl-ul îi îngăduia să regăsească de fiecare dată acelaşi ţinut imaginar. Era un deşert cenuşiu, sub un cer jos şi verde, smălţuind contururile irizate ale stâncilor mişcătoare ce se deformau în ritmul mileniilor. Sori îndepărtaţi şi invizibili interpretau o muzică stridentă. Era un spectacol liniştit, atemporal.

Când deschise ochii, barul se mai animase. Se aflau acolo oameni din toate colţurile universului, negustori de pe Rigel sub bluzele lor fine, din metal, navigatori slabi şi imenşi, veniţi de pe Ultar, care nu se deplasau decât anevoie, zdrobiţi de gravitaţia terestră, mici Xieni cu pătul blond şi privirea potolită, oameni veniţi de pe Aro, cu ochii lor fără pupile, adânci ca nişte fântâni, ca frunţile imense şi craniile pleşuve, cu pielea lividă, aproape verzuie.

Veşmintele şi culorile se amestecau. Armele îmbrăcau toate formele pe care le poate naşte un coşmar. Gătelile costumelor ardeau. Astfel, îSpada Orionului" oferea un rezumat al acelui soi de carnaval care domina Dark-ul, când o escadră de nave comerciale ateriza pe pista portului stelar.

Însaşi accentele erau diferite, dar în toate gurile răsuna vechea limbă a spaţiului, conglomerat corcit al idiomurilor Terrei.

Cineva se aşeză alături de Jerg. Era un pământean solid, cu pielea arsă de nenumăraţi sori şi cu un burdihan ce părea umflat de toate bunătăţurile acestei Galaxii.

— Ai chef să vezi lumea, camarade? întrebă bărbatul, întorcându-se către Algan.

— Depinde de loc, zise aresta, precaut

— Dacă vrei să pleci, singura încurcătură e ce să alegi, camarade. Un zotl?

— S-a făcut, zise Algan.

Băură şi rămaseră câteva clipe tăcuţi.

— Există multe lumi frumoase în spaţiu, spuse visător

pământeanul cel gras. Pentru toate gusturile.

— Nu mă îndoiesc, răspunse Algan.

— Tinere, când aveam vârsta dumitale, călătorisem deja pe vreo cincizeci de planete Dar presupun că şi dumneata ai făcut-o. Te afli aici între două expediţii, nu-i aşa? Spaţiul, acum, nu mai este o aventură. Încă un zotl?

— N-am părăsit niciodată Pământul, rosti alene Algan. Şi nici n-am chef s-o fac. Pentru mine, nici una dintre lumile care se învârt în spaţiu nu va valora vreodată cât această planetă înverzită. Ei, şi-acum îţi mulţumesc pentru trataţie. Trebuie mai mult de un zotl pentru a atinge un soare, spune proverbul, nu-i aşa?

— Aşa e, confirmă pământeanul cel gras.

Rămaseră un timp tăcuţi Algan examină ochii mici, şireţi, îngropaţi într-o cută de carne. Exista în ei o lucire care nu-i piăcea.

— Presupun că sunteţi negustor? întreabă el.

Pământeanul izbucni într-un râs gros.

— Dacă vrei, tinere... Într-un anume fel, sunt negustor.

— Afacerile merg greu pe Terra, în clipa asta, nu-i aşa?

Diplomaţia este o calitate absolut necesară în spaţiu şi în porturi. Jerg Algan ştia să *fie* prudent, de aceea cultiva o politeţe distinsă. Şi *jumătate* din ea constă în arta de a nu pune niciodată o întrebare de-a dreptul.

— Cam aşa. Marfa se obţine rar.

Negustorul izbucni iarăşi în râsul lui gros. Jerg îi ţinu isonul. Ceea ce nu făcu decât să sporească veselia pământeanului cel gras. Ochii îi dispăreau, din când în când, în spatele unui val de carne ce se înălţa isteric. Jerg se opri brusc din râs.

— Căutaţi ceva pe Terra? O cunosc precum propriul meu buzunar. V-aş putea ajuta.

— Sigur că mă poţi ajuta, băiete. Un zotl?

Algan aprecie familiaritatea drept deplasată, dar paharul cu zotl îl făcu s-o admită totuşi. Cu privirea cufundată în visul lui, planând pe deasupra deşertului cenuşiu, auzea râsetele înfundate ale celuilalt răsunând ca un vuiet într-o întunecime bruscă şi înăbuşind cântul sorilor aerieni.

— Sigur că mă poţi ajuta, băiete. Semnează asta şi vei vedea lumea.

— În ce direcţie mergeţi? articulă greoi Algan.

— Acolo unde mă cheamă datoria, rânji o voce de grăsime.

Ceva umed îi atinse vârful degetelor; şi le simţi apăsate pe o suprafaţă dură.

— S-a îmbătat, nu glumă! răsună o voce străină.

Deschise ochii. Cineva îi aşeză Intre degete un cilindru dintr-un material uşor. Nu ştia ce este. El continua să planeze între falezele de mărgean, sub un cer verde şi jos.

— Scrie-ţi numele, bătrâne, rosti o voce afectuoasă, pe care-o văzu încrustându-se pe nori, în eflorescenţe colorate. Vrei să călătoreşti. Ai un chef nebun să călătoreşti. Scrie-ţi numele.

Mari pietre luminoase se răsuceau în ritmul instabil al mileniilor, ca nişte tentacule încercând să înăbuşe întreg universul.

— Semnează, bătrâne. Doar un mic efort, şi gata.

Încercă să şi revinâ. Se sforţa să strângă micul cilindru între degete. Începu să scrie, dar era greu, pentru că ochii lui pe jumătate închişi nu percepeau contururile literelor decât ca pe nişte sunete.

— Încă un mic efort.

Scoase limba şi începură să-i curgă balele. Cineva îi luă braţul şi spuse:

— Asta e.

Algan lăsă mâna să-i cadă şi crezu că braţul avea să i se desprindă, într-atât era de greu. El însuşi căzu între falezele de mărgean, fără sfârşit, antrenat de invincibila greutate a mâinii drepte. Apoi se prăbuşi înainte, Degetele i se plimbară pe suprafaţa dură a metalului mesei. Ochii fixau paharul irizat şi percepea un sunet din ce în ce mai intens, din ce în ce mai strident. Şi plonjă, învârtejindu-se, într-o fântână de mărgean, către o apă verde şi sub un cer verde, închis într-un cilindru de mărgean, cu podeaua şi acoperişul de culoare verde, care se apropiau cu toată viteza. Peretele de mărgean na mai era decât o bandă îngustă între aceste regiuni verzi, apoi ajunse cât un fir. Fântâna explodă.

Se ridică brusc, cu luminile clătinându-i-se încă în pupile. Îşi duse instinctiv mâna dreaptă la subsuoară; apoi se scutură ca lanul care atunci iese din apă.

Ridică mâna şi pocni din degete.

— Alcool, comandă el.

Dădu paharul peste cap şi se simţi mai bine. Se ridica şi

încercă să facă un pas. Furnicături îi străbăteau picioarele, ca şi cum ar fi stat alungit timp de secole. Băuse prea mult zolt. Se scotoci prin buzunare şi lăsă pe masă câteva monede. Apoi se îndreptă către uşă. Cineva îl salută în trecere şi el răspunse din mână, cu un gest obosit. Se poticnea vizibil şi, în momentul când fu gata să se prăbuşească, se prinse de clanţa uşii.

Odată ajuns afară, aerul jilav şi lipicios al oraşului îl învălui. Clipi de mai multe ori din ochi.

Înaintă cu greu pe strada prost luminată. Picioarele îi alunecau pe caldarâmul uzat de mii de cizme. Dar ochii lui antrenaţi cercetau, fără ca el să-şi dea seama, ungherele întunecoase. Dark era un oraş sigur, însă numai până la un anumit punct. Şi era de preferat să nu ajungi niciodată să afli cu exactitate până la ce punct.

N-avea unde merge. Se gândea să-şi petreacă noaptea într-un cotlon al oraşului vechi, acolo unde poţi să te lipeşti cu spatele de vreo ambrazură şi să dormi iepureşte, cu o mână pe patul pistolului.

Luminile Vechiului Port stelar îi serveau drept călăuză, Străbătea arcadale, pătrundea în pasajele sumbre dintre casele mai bătrâne chiar şi decât portul, evita porţiunile prea bine luminate. Câteodată se poticnea şi profita de scurta străfulgerare lăsată de navele ce plecau, pentru a examina solul dinaintea lui.

Brusc, ciuli urechea.

— Acum, exclamă o voce.

Mai mulţi oameni se năpustiră asupra sa. Nu-i văzuse venind, şi încercă să sfâşie ceaţa care-i învăluia creierul. Exact în clipa când erau gata să-l prindă, se lăsă la pământ şi li se strecură printre picioare. Stratagema îi reuşi. Începu să alerge, încercând să-î zărească în spate pe ce-i ce-l atacaseră.

Cizmele îi răsunau pe dale. Nu putea spera să se distanţeze de urmăritori. Iar să se arunce în deschizătura anei porţi, în această parte a oraşului, era aproape tot atât de periculos ca şi să se lase prins Singura lui şansă adevărată era să dea peste vreo patrulă a poliţiei psihologice. Dar poliţia nu se aventura decât rar, noaptea, in cartierul Vechiului Port stelar. Nu pentru că s-ar fi temut pentru propria-i securitate, ci pentru că realmente nu se simţea nevoia. Locuitorii din oraşul vechi nu reclamau protecţia poliţiei, iar aceasta îi lăsa în pace cât mai

mult posibil. Era rezultatul unei înţelegeri tacite, care permitea oamenilor de pe cele zece planete puritane să critice viciile Bătrânei Planete

Mina dreaptă a lui Algan se îndreptă spre subsuoară şi mângâie tocul armei radiante. Un omor era un lucru grav şi nu-l va comite cu inima uşoară, dacât dacă va fi constrâns. Oricum, era inutil să le povestească celor de la Psiho istoria cu legitima apărare.

Întoarse capul şi văzu că urmăritorii se aflau foarte aproape. Nu făceau nici un zgomot în timp ce alergau. Distinse patru siluete. Puteau să mai fie şi alţii. În orice caz, dacă nu trăgea, lupta era terminată înainte de a începe.

Se năpusti brusc pe o străduţă lăturalnică, dând, printr-o scară cu trepte imense, către portul stelar. Dar ştia că nu va ajunge niciodată la porţile de bronz. Auzi un râs în urma lui. Faptul îl făcu să fiarbă de mânie şi îşi iţi fuga. O clipă speră că i-a păcălit în acest sinuos defileu de piatră, dar nu exista nici o ieşire, nicăieri. Nu putea decât să sară din treaptă în treaptă, fugind printre zidurile oarbe, sub o panglică strâmtă de cer şi de stele, încercând să-şi imagineze cine erau şi de ce voiau să pună mâna pe el, şi unde se găseau ei în clipa de faţă.

Începea să-şi piardă cu repeziciune suflul, Mâna dreaptă făcu să-i joace arma în toc. Poate că era timpul să se oprească şi să primească lupta? Sau poate că se afla mai aproape decât îşi închipuia de port? Nu-i lăsară timpul să aleagă. Traseră primii, Nu voiau să-l ucidă. Un bulgăre greu şi lipicios îl izbi instantaneu în ceafă, în vreme ce nişte curele rezistente ca oţelul i se încurcau între picioare. Căzu înainte, cu mâinâle căutând solul. Încercă să se rostogolească de-a lungul zidurilor şi, totodată, să-şi găsească arma. Dar izbitura din ceafă îl paraliza şi un nou set de curele îi împiedicară braţele. Reuşi totuşi să scoată arma şi să tragă. Nu se întâmplă nimic, însă. Degetele lui zdrobeau mânerul în palmă, dar rafala nu porni. În timp ce se afunda în întuneric, pipăi patul armei încăr- cătorul lipsea

Aruncă pistolul, care căzu din treaptă în treaptă, preţ de câteva clipe. Apoi, nişte mâini îl cercetară grăbite.

— El e, spuse un glas.

— Atunci, aplică-i sonarul.

O ventuză i se lipi după urechea dreaptă. Panglica subţire de cer şi de stele începu să se învârtă, devenind verde, în timp

ce pereţii întunecaţi se luminară, până când luară o tentă sidefie.

— Noapte bună, bolborosi el şi adormi.

Rătăcea în mijlocul unui nor de sidef şi se întreba ce face acolo. Se trezi, căută imediat pistolul şi nu-l găsi. Apoi îşi dădu seama că e gol şi că stă alungit pe un pat, într-o cameră cu pereţii albi şi fără ferestre.

Se ridică pe coate, situaţia cerea unele clarificări. Algan îşi amintea ca prin ceaţă că se bătuse în ajun, dar niciodată, când i se mai întâmplase una ca asta, nu se trezise într-o cameră asemănătoare, având toate aparenţele unei celule.

Poate că-i arestase poliţia psihologică. Nu-i plăcea ideea. Doar dacă nu fusese rănit şi dus la spitalul portului, ca să capete îngrijiri. Probabil că făcuse o cură da somn. Se simţea în mare formă.

Gândindu-se bine, camera semăna foarte mult cu cela din portul stelar, pe care avusese ocazia să le viziteze. Nu prezenta nimic neliniştitor prin ea însăşi, cu excepţia faptului că nu se zărea nici o deschizătură, nici uşă, nici fereastră, nici vreo trapă în plafon. Nu se nelinişti peste măsură. Din moment ce fusese introdus acolo, va găsi el un mijloc să iasă. Într-o anumită privinţă, furtul hainelor se dovedea mult mai supărător. Dar era oare vorba de un furt?

Încerca să şi amintească ce i se întâmplase în ultimul timp îşi frecă maşinal ţeasta, în spatele urechii drepte, şi-şi aminti brusc de lovitura de sonar. Faptul în sine era mai neliniştitor chiar şi decât pierderea hainelor Doar poliţia poseda asemenea arme şi, în general, ea le păzea destul de bine, pentru ca o vulgară bandă de hoţi să nu şi poată procura vreuna. Avea deci toate motivele să parieze că se află în mâinile celor de la Psiho.

Necazul, cu aceste ziduri goale, era că părea impusibil să prevezi din ce parte aveau să se deschidă. Algan spera că nu voiau să-i facă nici un rău şi-şi spuse că, dac-ar fi vrut să-l ucidă, ar fi putut s-o facă mult mai uşor atunci când se găsea în comă.

Se întinse din nou pe pat şi aşteptă. Îi lipseau datele necesare pentru a-şi pregăti fuga sau o apărare oarecare. Iar dacă cei de la Psiho ţineau să-i vină de hac, existau cel puţin cinci capete de acuzare prin care îl puteau prinde, fără ca el să

aibă măcar prilejul de a deschide gura pentru a nega sau a mărturisi.

Apoi peretele din faţă se lumină, devenind transparent. Domina portul stelar şi, în fund, între navele înalte, îndreptate către cer, exact la capătul imensei câmpii de ciment, marcând limita dintre ordinea spaţiului şi haosul oraşului, strălaceau marile porţi de bronz.

Peretele, la dreapta sa, se deschise ca o stofă pe care o sfâşii.

— Ridică-te şi urmează coridorul, spuse o voce.

Se supuse, Tunelul strâmt şi slab luminat se închise în urma lui. Un sens unic, aşadar.

Ajunse într-o mică încăpere în care întunericul era deplin. În timp ce încerca să se orienteze, ceva umed i sa înfăşură în jurul braţului. Nu opuse rezistenţă. Simţi durerea uşoară a unei injecţii. Apoi o ploaie uşoară căzu asupra lui. Căldura unor raze invizibile îl usca. Peretele i se deschise iarăşi dinainte şi el se angajă pe un coridor, de astă dată larg şi puternic luminat. Culoarul ducea într-o cameră de dimensiuni nu prea mari. Pe pereţi erau agăţate nişte haine, Algan văzu că erau părţile unu! costum de navigator.

— Îmbracă-te, porunci vocea.

Îşi puse repede uniforma. Nu deschisese nici măcar o singură dată gura să protesteze, pentru că ştia câ este inutil.

O porni la drum pe un nou culoar. Imobilul părea a fi un soi de bloc de cocă, în care se decupau, după voinţă, găuri. După un timp, pereţii tunelului se îndepărtară brusc, şi Algan se opri, clipind din ochi, suspendat deasupra golului, planând în plină lumină a zilei la trei înălţimi de navă de pista de ciment.

Cel puţin aşa crezu. Căci, de fapt, se afla într-o sală gigantică, în care un întreg perete forma o enormă fereastră deschisă către viaţa mecanică a portului. Ochii i se obişnuiră cu lumina. Privi în jur. Un bărbat în bluză albastră stătea în spatele unui imens birou alb şi părea să aştepte.

— Bună ziua, i se adresă el. Admiră portul cât pofteşti. Presupun că este o excelentă intrare în problemă.

Algan nu răspunse imediat, Era, într-adevăr, fascinat de imaginea portului şi a uriaşelor nave. Pe deasupra, nu ştia ce să răspundă. Era prima dată când pătrundea în portul stelar. De obicei, oamenii de genul lui se vedeau mai degrabă ţinuţi la

distanţă.
— Ar trebui să avem o mică discuţie, rosti el, încetişor.
— Sunt fericit că iei lucrurile astfel, răspunse omul în albastru. Trebuie să aduc pe calea raţiunii atâţia inşi care vin aici pentru prima oară, încât funcţia mea devine, din acest motiv, neplăcută. Ia loc, te rog.
Algan se instală într-un fotoliu de culoare albă.
— Vă ascult, spuse el.
Omul în albastru avu un aer oarecum încurcat.
— Ei bine, presupun că ai unele întrebări de pus.
— În primul rând, mi-e foame, zise Algan.
Nu era grăbit să se explice. Savura ambianţa, fotoliul, covorul cu desene extrem de complicate, splendidul birou alb şi, mai ales, panorama portului stelar.
— Cum doreşti, spuse omul în albastru, apăsând un buton.
Îl privi pe Algan cum mănâncă, fără să scoată un cuvânt. Când acesta termină, se ridică şi se întoarse cu faţa către port.
— Cum vă numiţi? întrebă Algan, şi cărui fapt datorez plăcerea ospitalităţii dumneavoastră?
— Ajungem şi aici, imediat, răspunse omul în albastru. Ochii săi cenuşii şi mobili scrutară cercetători chipul lui Algan. Numele meu este Tial, Jor Tial. Cred că asta n-are mare importanţă pentru dumneata. Pari resemnat cu soarta.
— Ce soartă? întrebă Algan, rece. Deşi se forţa sa nu aibă un aer neliniştit, începea să se simtă nervos.
— O soartă foarte frumoasă, zise Tial, cu an gest larg, care cuprindea biroul, portul şi rachetele. Cucerirea spaţiului.
— Vă bateţi joc de mine, spuse Algan. Nu voi părăsi niciodată Pământul.
— Ei haide, îl potoli Tial, nu vorbi aşa. Ai semnat, da sau nu?
— Semnat? făcu Algan.
Brusc, înţelese. Fusese tras pe sfoară de un recrutor. Pământeanul cel gras din ajun îl îmbătase pentru a-i stoarce o semnătură şi acum era numai bun pentru cosmos, pentru o planetă oarecare, după o călătorie interminabilă pe cine ştie ce rablă de navă, pe jumătate distrusă. Simţi crescând în el mânia. Auzise vorbindu-se da poveşti asemănătoare, în vechiul port, dar niciodată nu le acordase atenţie. Când cineva dispărea din vechile cartiere ale Dark-ului, nimeni nu punea întrebări; respec-

tivul putea să revină un an mai târziu, destul de bogat ca să cumpere jumătate de continent al Bătrânei Planete, sau putea, la fel de bine, să se evapore ca un fum în aerul greu al Dark-ului. Crezuse atâta timp că Galacticii îi lăsau pur şi simplu să aleagă pe locuitorii Bătrânei Planete...

— Se pare că acum ai înţeles. Poate că anumite detalii îţi scapă încă? Pot să-ţi citesc contractul. De obicei, semnatarii îl acceptă, hm.., să spunem, pe încredere. Nu-şi dau nici măcar osteneala săi cunoască clauzele. Te asigur, totuşi, că ele merită efortul.

— Este ilegal, spuse Algan N-o să se termine aşa. Mai există încă judecători pe Terra.

— Presupun, zise Tial. Şi sunt capabili să aprecieze un contract în bună regulă.

— Iscălitura mi-a fost smulsă împotriva voinţei mele, spuse Algan. Nu aflaţi nimic nou, presupun.

— Judecătorii ar fi foarte fericiţi s-o ştie. Împotriva voinţei dumitaâe, zici? Sub imperiul violenţei? Eşti sigur de asta?

— Nu e vorba de violenţă. Am fost drogat.

— Împotriva voinţei dumitale?

— Nu chiar. De altfel, ştiţi mai bine decât mine ce mi s-a întâmplat. Tot ce vreau, este un juriu. O să depun plângere.

— Înainte de orice, aş fi încântat să-ţi ofer un sfat, spuse Tial.

Vocea lui era egală şi rece. Algan îşi spuse că problema sa devenise gravă.

— Recunoşti câ te-ai drogat singur, presupun? Pretinzi că cineva a profitat de starea dumitale pentru a te face să semnezi această hârtie. Acesta ţi-e punctul de vedere, nu?

— Aproximativ, acceptă Algan. Un bărbat mi-a oferit mai multe pahare de zotl. Avea aerul unuia care ţinea morţiş să beau ca el. Am vrut să-i fac plăcere. După care, ticălosul a profitat de mine, ca un nemernic. Presupun că-i pică ceva din comerţul ăsta.

— Ai acceptat acest... drog de bunăvoie, nu-i aşa?

Algan încuviinţă.

— Recunoşti că ai băut mai mult decât era necesar pentru a-ţi pierde controlul propriilor fapte.

— Nu văd unde vreţi să ajungeţi.

— Eu, da. A te droga este un delict. A-ţi pierde controlul

asupra propriilor fapte este, de asemenea, un delict. Vreau să cred în existenţa acestui om. Poţi să mi-l aduci aici, cu mâinile legate? Presupun că poliţia psihologică ar fi încântată s-o facă în locul dumitale, dar ştii că ea înţelege să-i lase în pace pe cei din Vechiul Port. Oameni ca dumneata, de altfel. Şi între anumite limite, evident. Atunci, preferi să fii arestat de poliţia psihologică, pentru consum excesiv de drog, şi să fii judecat de un juriu provenind în cea mai mare parte de pe planetele puritane, sau preferi să semnezi contractul? Cred că juriul te-ar trimite să-ţi petreci câţiva ani buni muncind pe o planetă recent descoperită. Ştii, oamenii de pe planetele puritane nu încearcă o prea mare simpatie pentru drogaţi. Dar poate preferi, în schimb, să petreci zece ani glorioşi în spaţiu, pe cheltuiala guvernului, cu un salariu gras. Iţi plac aventurile, cred. Nu fii retrograd. Caută-le în spaţiu.

— E o lovitură bine ticluită, spuse Algan. Bănuiesc că toată lumea este mulţumită: poliţia psihologică, autorităţile portului, departamentul spaţial şi chiar guvernul însuşi. Nu-mi mai rămâne decât să spun „la revedere, domnule", şi să plec.

Se ridică şi privi îndepărtatul punct de lumină al reactoarelor unei nave. Dincolo de porţile de bronz, oraşul se întindea pe coline, colcăind, dezordonat, alcătuit din cuburi multicolore şi înţesate la întâmplare, oraşul pe care nu-l va mai revedea decât după zece ani. Oraşul inaccesibil. Între el şi acesta existau deja zeci de ani lumină de spatiu şi de vid, sute de sori, posibilitatea unor numeroase naufragii, pericole neprevăzute, fiinţe puternice, necunoscute şi ostile.

Iar dincolo de oraş se aflau oceanele verzi şi câmpiile inverzite ale Pământulai, şi ruinele sale de nepătruns, civilizaţiile înghiţite sub o maree de muşchi, invadate de uriaşii gheţari al nordului, oraşele sale moarte şi secretele lor pentru vecie pierdute. Nu exista, îşi zise Algan, nu puteau să existe în univers două planete precum Pământul. Ceva se născu în interiorul lui. Era o nevoie de răzbunare, un vierme care avea să crească în tăcere. În toţi aceşti ani petrecuţi în vid, şi care va exploda într-o bună zi, distrugând acest port, această umanitate îngheţată a Galacticilor. Când va sosi timpul, le va plăti datoria. Dar acum era prea devreme, mult prea devreme.

— Am fost răpit, rosti Algan, cu glas surd. Am fost răpit. N-am venit aici de bunăvoie. Cel puţin asta nu o puteţi nega.

— Dacă ţii să numeşti astfel lucrurile, ai fost răpit. Oficial,

însă, ai fost cules de o patrulă a poliţiei psihologice şi doar datorită faptului că aveai un contract ai fost adus aici. În mod normal, ar fi trebuit să fii judecat Dar, în marea lor blândeţe, conducătorii poliţiei au considerat că ai dreptul să-ţi sărbătoreşti plecarea şi au consimţit să închidă ochii. Bineînţeles, dacă depui plângere, vor fi obligaţi să vorbească. Împotriva voinţei lor, crede-mă.

— De ar şti Galaxia cum se recrutează pionierii, spuse Algan, de ar şti numai!

— Oh, mulţi oameni ştiu Şi oricum, cuvântul unui locuitor al vechiului Dark nu are prea multă greutate în spaţiu. Presupun că-ţi vor râde în nas dacă le vei povesti totul. Asta în caz că nu-ţi vor trage o chelfăneală, când vor afla de unde vii. Elementele retrograde, de genul dumitale, nu sunt bine văzute în Galaxie. Ar fi de preferat să te arăţi discret.

Algan se sprijini de sticla imensei ferestre. Furia îl devora. Dorea să spargă geamul şi să se arunce către acel sol de porţelan, aflat la o mie de picioare mai jos. Dorea sâ vadă navele explodând şi arzând, pe marinari alergând fn toate direcţiile prin portul distrus, în timp ce oraşul îi contempla, la adăpostul marilor porţi de bronz.

Spaţiul era o închisoare. O ştia. Avea să rătăcească zece ani prin această închisoare, ca teama şi cu mânia în inimă, cu sufletul încărcat de imaginea porţilor strălucitoare şi a oraşului bătrân şi liber, trăindu-şi zgomotos pe Pământ viaţa sălbatică şi veche.

— Înţeleg ce simţi, zise Tial. Am mai văzut şi pe alţii, ca dumneata, însă, mai rar. Cei mai mulţi urlă, strigă, ameninţă, imploră. Dar după trei luni se simt în spaţiu ca la ei acasă. Sper că va fi la fel şi în ceea ce te priveşte. Sincer vorbind, nu sunt sigur. Sper că vei găsi în altă parte, pe o altă planetă, ceva care să semene cu acest oraş. Cred că se va fi schimbat mult când te vei întoarce. Adică peste o mie de ani.

Algan întoarse încetişor capul. Ochii îi străluceau. O mie de ani... De această cădere, de această fugă, în timp, despre care nu voise niciodată să vorbească, se temea cel mai mult. Zece ani cu viteza luminii şi o mie de ani aici Portul aproape neschimbat şi oraşul, fără îndoială, dispărut.

— Eu voi fi mort, spuse Tial, când dumneata te vei întoarce, dacă ţii să revezi Pământul. Şi toată lumea mă va fi uitat, aici. Sper că nu mă vei mai urî, atunci. Oricum, asta nu va avea nici cea mai mică importanţă. Vor exista alţi oameni, care vor face aceleaşi lucruri şi simple şi complicate. Vezi dumneata, câteodată îmi spun că suntem pierduţi nu atât în spaţiu, cât în timp. Acum două mii cinci sute de ani, când oamenii au început să întreprindă marile călătorii pe suprafaţa Pământului, pe nave mânate de vânt, distanţa de la un punct la antipodul săo era tot atât de nestrăbătut ca şi pereţii unei celule pentru un prizonier. Iar acum hoinărim printre stele. Dar timpul ne opreşte, la fel ca atunci, ba încă de o mie de ori mai rău.

— Taci, spuse Algan, taci!

Aceşti ani îi răsunau în urechi ca tot atâtea grăunţe de nisip izbind subţirele perete de sticlă al unei clepsidre. N-avea nici un sens. O mie de ani... Gheţarii puteau să se extindă şi oceanele să se înalţe sau să sece. Oamenii pe care-i cunoştea pe Terra vor fi morţi. Pe lumile noi, fiecare trăia de unul singur, muncea, făcea negoţ după timpul lui propriu. Navele duceau şi aduceau cu ele fluxul şi refluxul anilor. Pe planetele puritane, căsătoria era interzisă prin lege, din cauza consecinţelor sale imorale: o lună de călătorie îl făcea pe fiu mai în vârstă decât tatăl.

Şi era logic. Oamenii erau aruncaţi ca o pulbere în faţa stelelor. Atât de slabi, atât de singuri....

Dar el, Algan, era produsul bătrânului Pământ. Aşa ceva nu putea să i se întâmple. N-ar admite niciodată asta. Universul constituia pentru el o sferă limitată, şi un orizont curb, şi prietenii durând vreme de o viaţă, o veche căsuţă de familie şi pământul strămoşilor.

— Atitudine retrogradă, animalică, spuneau oamenii de pe planetele puritane, cu un rictus de dezgust,

Poate. Poate aveau dreptate. Poate omul trebuia să se schimbe. Să se extindă la dimensiunea noului său habitat, Galaxia, prea puţin explorat în cinci secole de istorie a spaţiului.

Dar acesta era viitorul. Şi ca toţi locuitorii vechilor oraşe, ca întreaga populaţie dispreţuită a Pământului. Algan se simţea un om al Trecutului.

— Nu-mi plac metodele guvernului, spunea încetişor Tial. Dar socotesc că ele sunt bune, într-o anumită măsură. Şi eu sunt un om al Trecutului, în felul meu, diferit de al dumitale, căci

nu m-am născut pe această planetă. Încerc să te înţeleg. Ştiu că după mine vor veni alţi oameni carei vor trata şi mai dur pe locuitorii vechilor oraşe, care nu vor mai înţelege nimic din ceea ce făcea gloria Pământului. Aş vrea să ştii asta. Oamenii de felul dumitale sunt condamnaţi, Jerg. Pentru o mie de ani, cel puţin. O mie de ani ai acestei lumi. Când vei reveni, nu va mai fi aici nimeni care să te înţeleagă. Dar poate că unele dintre noile planete vor avea atunci o istorie? Diferită, mai lentă, mai paşnică, poate, decât cea a Terrei, totuşi o istorie. Suntem încă atât de puţini în spaţiu!...

Există în Galaxie mai multe planete locuibile decât oameni. Imperiul nostru este fragil. De aceea suntem obligaţi să-i trimitem în depărtări chiar şi pe aceia ce nu vor să-şi părăsească lumea. Nu alcătuim decât o soluţie extrem de diluată în vid. Trebuie să înţelegi, Jerg.

"Am o mie de ani ca să distrug toate astea", gândea Algan. O mie de ani sau zece ani. E totuna".

O lungă vibraţie zgudui portul. O navă decola înălţându-se pe stâlpii de foc ce-i ţâşneau din reactoare. Cerul păru să se întunece atunci când ea urcă maiestuoasă în atmosferă. Când va ajunge la o altitudine de o mie de kilometri, în vidul aproape absolut, reactoarele sale se vor stinge şi va intra în funcţiune propulsorul nuclear. Nava o să accelereze până aproape de viteza luminii — şi timpul va adormi pentru pasageri —, apoi va sări într-un spaţiu lateral şi acolo, inertă, în decursul lungului somn al echipajului, va deriva, în afara timpului, purtata de unul din marii curenţi ai universului, către obiectivul său îndepărtat şi, poate, încă neexplorat.

— Îţi doresc călătorie plăcută, Algan, spuse Jor Tial.

— Mulţumesc, răspunse cu răceală Algan.

Dar nu căută privirea lui Tial. Ochii săi scormoneau cerul.

II
Portul stelar

UNIVERSUL era străbătut de tot atâtea fire invizibile, câte traiectorii posibile pentru o navă. Împreună, formau o pânză,

Fiecare dintre nodurile acestei pânze era o lume, un port. Iar cel mai vechi dintre toate nodurile stelare, cel din care plecaseră primele nave In căutare de lumi inimaginabile, era portul Dark. Fusese ca o explozie de sori, în acele vremuri eroice. Cu scurgerea secolelor, expansiunea se încetinise. Nu că toate lumile ar fi fost explorate sau că cele explorate ar fi fost colonizate, ei pentru că oamenii deveniseră rari. Sisteme întregi nu e-rau ocupate decât de câteva familii. Planetele cele mai populate nu numărau o sută de milioane de locuitori, deşi existau în Galaxie mai multe oraşe cu peste cincizeci de milioane de oameni.

Un timp alcătuit, deci, din paradoxuri. Cel al oraşelor enorme şi al planetelor pustii nu era mai puţin important. Dar activitatea însăşi a unui port, prin dimensiunile sale, necesita prezenţa unui număr tot mai mare de oameni. Maşinile constituiseră o soluţie provizorie în vremurile eroice, atunci când pentru un navigator de la bordul unei nave stelare trebuiau zece mii de persoane la sol, pentru a întreţine şi repara amenajările portului. Istoria cunoscuse oraşe cu o sută de milioane de locuitori intinzându-se pe faţa unui întreg continent. Apoi Maşinile permiseseră trimiterea celei mai mari părţi a orăşenilor în cucerirea unor lumi noi. Aşezările cele mai vechi, de exemplu, Dark, pe Terra, Tugar, pe Marte, Olnir, pe Tetla, nu erau acum decât umbra capitalelor colosale de odinioară. Fusese — şi mai era încă, dar pe trepte mai îndepărtate — un timp de cucerire şi de splendoare, în care un om putea fi propriul său stăpân, chiar dacă viaţa lui nu valora prea mult.

Se întâmpla ca o întreagă regiune stelară să tacă. În foarte multe cazuri, nu se ştia decât cu un secol întârziere ce se alesese de locuitorii săi. Uneori, dispăruseră, şi planeta era clasată drept periculoasă. Alteori, abandonaseră doar orice civilizaţie tehnică şi neglijaseră să mai facă să funcţioneze transradioul. Sociologii îi studiau cu o vie atenţie pe aceşti neo-primitivi, atunci când interesul nu le era reţinut aiurea, de mulţimea lumilor şi a societăţilor care se edificau, trăiau şi mureau.

Umanitatea se răspândea în spaţiu, dar ea rătăcea, de asemenea, în Timp. Planetele înseIe nu vedeau timpul scurgându-se cu aceeaşi repeziciune, după cum masele lor sau vitezele cu care parcurgeau orbitele erau diferite, ori după cum

ele se găseau mai aproape sau mai departe de centrul Galaxiei. Iar partea călătoriilor spaţiale desfăşurată cu viteza luminii întindea ciudate capcane cronologice astronauţilor. Istoria, ca derulare continuă, nu mai avea sens. În timpul celor cinci secole de cucerire, măsurate după timpul Pământului, Istoria fusese un soi de materie fibroasă, în care cu greu se puteau distinge cauza şi efectul. Războaiele îşi pierduseră orice finalitate. Guvernul central nu mai era decât simbolul unei unităţi evocate de fiecare putere locală în parte. Dar acest guvern central, instalat pe o planetă uriaşă în regiunea Betelgeusei, constituia un simbol eficient şi durabil, la fel de bine în spaţiu, ca şi în timp. Părea că razele imensei stele roşii, vizibile de la un capăt la altul al Galaxiei umane, poartă în depărtări dorinţele autorităţilor centrale. Deşi planeta guvernului nu se rotea câtuşi de puţin în jurul gigantei roşii, ci în jurul unei stele minore, foarte apropiate, spaţial vorbind, de Betelgeuse, secolele consacraseră confuzia; spre Betelgeuse se întorceau privirile speriate sau mirate ale celor care se temeaţi sau care admirau centrul celei mai întinse civilizaţii umane. Şi toţi îşi şopteau numele lui Betelgeuse, ca şi cum strălucirea stelei ar fi stat mărturie despre puterea vecinilor săi.

Dacă pe fiecare planetă s-ar fi edificat o cultură sau o civilizaţie originale, atunci guvernul central n-ar fi reuşit nici să dureze, nici să-şi menţină autoritatea.

Dar această distorsiune în timp a tuturor societăţilor omeneşti, dependente de călătoriile intersiderale, împiedicase naşterea cazurilor particulare. Exista de-a lungul întregii Galaxii, un soi de fidelitate tradiţională faţă de guvernul central din Betelgeuse, pentru că durabilitatea să îl transforme în singurul lucru de care puteai fi sigur, în acele timpuri de permanentă dislocare.

Guvernul central îşi trimitea funcţionarii, cercetătorii şi pionierii în toate lumile cunoscute ale Galaxiei. Când aceştia reveneau, purtători ai unor rezultate vechi de mai multe secole, oamenii de pe Betelgeuse care hotărau soarta Galaxiei se schimbaseră. Numele celor ce hotărâse plecarea erau, cel mai adesea, uitate. Dar asta avea prea puţină importanţă. Arhive-le şi rezultatele se îngrămădeau în memoriile uriaşe ale ordinatoarelor Betelgeusei şi planurile se edificau, minuţios, menite să se execute cinci sute de ani mai târziu, într-un sector

îndepărtat al Galaxiei.

Căci problema Omului, pentru a supravieţui în sânul Galaxiei, era aceea de a o cunoaşte. Exista riscul de a neglija pericolele. Devenea deci necesar să te obişnuieşti cu ele, fără să le uiţi vreodată. Primii exploratori muriseră în masă, fie pentru că nu văzuseră ceea cei ameninţa, fie că fuseseră prea îngroziţi ca să reacţioneze. Sarcina guvernului central era de a pune pe picioare un antrenament care să poată asigura supravieţuirea unui număr cât mai mare dintre pionieri.

Algan crezu că nu va supravieţui antrenamentului. Înainte chiar de a fi părăsit portul, în timp ce se chinuia în adâncurile imenselor pivniţe subterane, se gândea că nu va revedea niciodată Dark-ul. Dar biologii şi psihologii îşi alcătuiseră cu grijă programele şi le fixaseră la limita rezistenţei omeneşti. Spaţiul însuşi se neliniştea prea puţin de această limită!

Încercările vizau în arelaşi timp rezistenţa fizică şi cea mentală a subiecţilor.

Prima dată când Algan fu legat în marele fotoliu, începu prin a glumi. Apoi, către cel de-al treilea minut, începu să urle:

— Lăsaţi-mă să ies de-aici! Opriţi-vă maşinăria!

Dar ei nu făcură nimic din toate astea, în timp ce el îi acoperea de ocări. Ştiau ce simţea Algan, căci, la rândul lor, trecuseră prin marele fotoliu. Ştiau, de asemenea, că era singura şansă pentru Algan de a nu înnebuni, când se va afla în anumite condiţii. În fine, ştiau că Algan, mai târziu, va considera aceste condiţii ca extrem de agreabile şi de odihnitoare, faţă de ceea ce urma să îndure. Sperau numai, pentru el, că nu se înşelaseră atunci când îl studiaseră.

Algan avea impresia unei căderi într-un spaţiu infinit şi întunecos, unde nu strălucea nici măcar o stea. Cădea fără oprire. Stomacul i se răsucea. Inima i se accelera conform ordinelor care-i erau transmise de electrozii fotoliulul.

Algan urla.

— Lăsaţi mă să ies! Opriţi!

Cădea, însă, fără oprire. Nu era decât o simplă cădere, dar în sânul neantului. În jur, nimic pe care să-l poată prinde şi sfâşia în furia lui... Ştia, în fiecare clipă, că avea să se zdrobească de un corp uriaş şi întunecat, pe care-l ghicea

imediat sub el. Dar sfârşitul căderii nu venea, îndepărtându-se din secandă în secundă. Crezu că orbise.

În cel de-al paisprezecelea minut, încetă să mai ţipe, fiindcă avea gâtul prea uscat ca să emită vreun sunet. Ştia că depăşise deja limitele universului. Ştia că va cădea de-acum la infinit. Nu mai avea nevoie să-i fie frică, pentru că un lucru mai rău decât frica i se cuibărise în creier.

În al şaisprezecelea minut, avu impresia că nu mai e decât un punct. Încercă să-şi aducă aminte de vremea când avusese nişte mâini şi nişte picioare care se mişcau, dar asta se întâmplase prea de mult şi era prea incredibil.

La capătul celui de-al optsprezecelea minut, crezu că e gata să se umfle.

Era insuportabilă senzaţia de a fi un punct în expansiune. Algan sfârşi prin a ocupa, căzând în continuare, un spatiu infinit, într-o imensă sfârtecare a nervilor.

Către cel de-al douăzeci şi unulea minut, simţi că ex-plodează. Nesfârşite porţiuni din el însuşi zburară dincolo de orice spaţiu imaginabil. Deveni o ceaţă infinit de rarefiată. Spiritul său încercă să urmeze în traiectoria lor fiecare dintre aceste particule şi să le reţină, dar se chinuia în zadar. Apoi, el însuşi, ca întreg, cedă.

Nu mai exista nimic coerent, nimic ordonat, în Algan. Nu mai era decât haos şi dezordine. Mai puţin de o jumătate de oră de cădere totală îi venise de hac. Era distrus, dezintegrat.

Puţina luciditate care mai rămăsese în ceea ce fusese cândva fiinţa Algan înţelese că Universul era un ansamblu ostil. Şi această înţelegere îi dădu forţă. Un nucleu de inteligenţă susţinut de această ultimă cunoaştere începu să reorganizeze, din amintiri împrăştiate, o experienţă străveche. O flacără de ură începu să ardă în creierul lui Algan. Căderea îi apăru dintr-o dată fără importanţă. Regăsi, încet, drumul propriilor săi nervi. Ura îl obliga să descopere, adânc îngropate, noi rezerve de forţă şi echilibru.

Era exact ceea ce voiseră experţii. Mai multe căi conduceau la acelaşi rezultat. Unii trecuseră încercările, cu secole în urmă, având drept singură armă entuziasmul lor pentru lumile noi.

La alţii, doar teama acţionase, obligându-i să găsească în el înşişi ceva cu care s-o învingă.

Dar drumurile umbrei îl conduseseră pe Algan în alte

regiuni, prin alte ocoluri. Şi, dacă experţii ar fi putut sonda spiritul lui Jerg Algan, ar fi fost, poate, mai puţin satisfăcuţi.

Căci în momentul când îi atinse miezul fiinţei, ura puse stăpânire pe întreaga lui energie. Nervii i se supuseră. Glandele îşi deversară secreţiile complexe în vene.

Spre cel de-al treizeci şi şaselea minut, se regăsi în întregime, prin mijlocirea urii. Învăţase mai mult, în ultimele cinci minute, în legătură cu omul şi universul, decât în toţi ceilalţi treizeci şi doi de ani ai vieţii lui.

Se relaxă. Încetă să mai cadă. Ieşi brusc din noapte.

Când alergară către el ca să-l tragă, clătinându-se, din marele fotoliu, comiseră eroarea să nu-i remarce câtuşi de puţin, în ochi, o strălucire îngheţată, înainte ca el să leşine.

Marele fotoliu constituia culmea artei iluziei. Electrozii săi se substituiau lumii reale şi puteau sugera orice univers imaginabil, grotesc sau terifiant. Pe anumite planete, versiuni simplificate ale fotoliului erau folosite în sălile de spectacol. Pe altele, ori câteodată pe aceleaşi, fotoliul servea drept instrument de tortură. În toate porturile era utilizat pentru a-i supune la probe pe piloţi şi pionieri.

Fotoliul era rezultatul a trei secole de cercetări în domeniul neurologiei. El permitea să fie controlată fiecare fibră, să se închidă sau să se desfacă o multitudine de sinapse. În cazul nevrozelor rebele, constituia singurul tratament existent, cu condiţia, totuşi, ca bolnavii să-i supravieţuiască.

Fotoliul era, prin el însuşi, un univers. Legenda povestea că marele Tulgar, în persoană, care construise primul fotoliu, verificând, concomitent, anumite principii enunţate cu zece secole mai devreme de genialul precursor Berger, se sinucisese după ce-şi încercase opera, fără să-i fi găsit altă utilitate decât aceea a unui paradis şi a unui infern potenţiale, indisolubil reunite.

Abia cu un secol mai târziu, când începu Cucerirea, oamenii îşi amintiră de Tulgar şi merseră să dibuie în podul unei universităţi fotoliul ce conţinea toate minunile şi toate grozăviile universului.

Algan învăţă să cadă în sânul nopţii cele mai obscure şi să aibă conştiinţa, fără să clipească, a imensităţii spaţiului ce-l înconjura.

Ura era colacul lui de salvare. La început, nu ştia decât să urască pe drept, iar mânia sa era un sentiment brut, inform, vital. Apoi, ajunse să urască portul, acel element străin impus bătrânei planete, şi să-şi imagineze, cu sânge rece, distrugerea sa. Dar furia lui îngheţată se îndreptă curând spre aceia care construiseră portul. Cam în a doua săptămână de antrenament, în timp ce avea impresia că petrecuse zece ani în subteranele portului stelar, se hotărî să distrugă guvernul central.

Cucerirea stelelor şi a lumilor străine nu însemna nimic pentru el. Ştia doar că este smuls ca forţa de pe Terra. Ei bine, are să fie grăuntele de nisip care va defecta încet şi cu metodă marea maşinărie umană năpustită la asaltul stelelor.

Când învăţă să stăpânească noaptea şi căderea, fu lăsat pe lumi ostile sau doar diferite de ceea ce cunoştea. Într-o zi, coborî planând către o imensă suprafaţă strălucitoare. Se regăsi alungit pe sol, incapabil să facă o mişcare. Ştia că trebuie să se ridice şi să meargă, dar era lipit de această enormă sferă din metal, mai mare ca Pământul, iar cerul negru şi greu, presărat cu stele, îl strivea.

Se ridică anevoie în genunchi. Aerul era uscat şi rece, atât de uscat şi atât de rece, încât îi ardea şi-i sfâşia plămânii.

Trebuia să meargă într-o anume direcţie, dar el nu putea nici măcar să se mişte, darmite să facă vreun pas. Teama îl înconjura, îl acoperea ca un val, şi totuşi nu exista nimic, nicăieri, de care s-ar fi putut teme. Nici măcar un singur obstacol pe această câmpie, pe care o observa îngrozit.

Teama era în el. Era singur. Niciodată nu se temuse de singurătate. Străbătuse singur distanţe enorme pe suprafaţa oceanelor şi a continentelor Terrei. Dar asta nu era comparabil cu nimic din ceea ce încerca aici.

Ştiu, aşa cum voiau tehnicienii care-i supravegheau antrenamentul, că a te găsi singur pe suprafaţa unei lumi străine este un lucru mortal, că doar grupul supravieţuieşte acolo unde individul are toate şansele să piară.

Dar lecţia nu se oprea aici. Trebuia, în plus, să fie capabil să

supravieţuiască, dacă, din întâmplare, nu putea conta pe nici un fel de ajutor în cursul unei expediţii.

Începu să se caţere pe suprafaţa îngheţată. Ceva îl împingea înainte, fără ca el să poată spune cu ce era mai bun acel punct al orizontului către care se îndrepta. Se forţă să-şi încetinească ritmul resipraţiei. Se târî astfel câteva sute de metri. Apoi, întreaga suprafaţă a planetei basculă. Fu aruncat înainte şi începu să alunece, din ce în ce mai repede. Mâinile sale căutau cu înfrigurare o priză de care să se agaţe, dar nu exista nici una, nicăieri. În cele din urmă, se lăsă să alunece pe marea câmpie netedă, cu mâinile întinse, gata să amortizeze un şoc imprevizibil.

Căderea i se acceleră. Văzu cerul schimbându-se încetişor şi culoarea câmpiei limpezindu-se. Suprafaţa de oţel neted deveni, pe nesimţite, luminoasă. În acelaşi timp, pe orizontul clar se înălţa un enorm soare roşu.

Ştiu că se prăbuşea către acest soare şi că nimic nu-l putea salva. Soarele roşu părea lipit de orizont. Dar, pe măsură ce Algan se apropia de el, urca pe cer şi plutea printre stele, eclipsându-le pe cele mai apropiate, devorând noaptea.

Apoi vântul îl înşfăcă pe Algan şi-l duse cu el.

Fu ridicat ca un pai, în timp ce un simplu curent de aer alerga pe câmpia lustruită, acum cu sclipiri roşiatice. Furtuna se dezlănţui şi începu să mugească. Îl ridică în înalturi, iar el nu avea nici un mijloc de a-şi controla traiectoria. Survola suprafaţa planetei şi avea impresia că o vede defilând sub el, cu o viteză enormă. Zări o formă imensă şi întunecată, care se agita pe suprafaţa câmpiei şi care părea să proiecteze în spaţiu, către el, tentacule hâde. Vru să strige, dar îi lipsea aerul.

Apoi înţelese că nu era decât propria lui umbră, că trecea exact pe dedesubtul soarelui roşu şi uriaş.

Urca. Furtuna îl ridică în aşa fel, încât văzu planeta întreagă ca un disc de dimensiuni aproape de negândit, concav, asemenea interiorului unui bol. După aceea, vântul se calmă brusc. Algan uitase să respire. Se găsea la înălţimea stelelor şi, în timp ce plămânii i se uscau, în timp ce inima i se epuiza, în timp ce sângele îi părăsea capilarele, ştiu că avea să moară planând către frontierele vidului.

Făcu un efort. Încercă să scape acestui echilibru mortal. Dar reflexele îl părăseau, creierul îi funcţiona în gol, fără rezultat

Se ghemui ca o minge şi se destinse cu violenţă. Începu să urască soarele roşu, care porni să dispară în spatele discului de oţel. Şi brusc, plonjă.

Algan avu impresia unei capcane fără ieşire. Putea, din nou să atingă solul, şi să se caţere iarăşi, şi să redescopere soarele roşu, şi să fie măturat de un alt ciclon sau de acelaşi, făcând, fără încetare, înconjurul planetei. Începu să spumege de furie, în vid, căzând fără să mai poată controla nimic, blestemând fotoliul şi pe tehnicieni, portul, Terra şi Dark-ul, spaţiul, navele interstelare şi mai mult decât orice guvernul central din Betelgeuse.

"Sunt o jucărie", gândi el.”O paiaţă. Îl voi prinde pe cel care ţine firele".

Nu exista nimic aici pe care să-l poată ataca sau distruge. Dar în spatele acestui chip ostil şi îngheţat al universului, veghea cineva.

Cineva care râdea in faţa eforturilor sale zadarnice.

Cineva care-şi bătea joc de oameni

Cineva care fabrica decoruri.

"Îi voi veni de hac", îşi zise Algan. Îşi dădu seama că nu dorea să moară.

Nu pe această lume pustie şi îngheţată. Nu înainte de a fi distrus acest decor insuportabil.

Se regăsi pe suprafaţa netedă, în obscuritate. Soarele roşu dispăruse.

Începu să se caţere, cu o hotărâre rece. Văzu ridicându-se un nou soare, o sferă albastră, scăldată de ceţuri, în jurul căreia se aflau trei sori mici şi rotitori, ale căror culori se schimbau odată cu poziţia lor.

O umbră apăru la orizont şi crescu încetişor.

Se târî mai repede Era un nou decor? O nouă capcană? Broboane de sudoare îi apărură pe piele. Solul părea să se încălzească pe măsură ce se apropia de umbră. Strânsoarea de oţel, care apăsa asupra lui, slăbi. Se ridică în genunchi. Reuşi să se pună pe picioare.

Inspectă orizontul de la întreaga înălţime a taliei sale. Se întoarse. Umbra multiplă a corpului lui, proiectată de lumina soarelui pitic şi a sateliţilor acestuia, era singura neregularitate a câmpiei.

Începu să alerge.

La marginea acestei lumi se înălţa un oraş. Un oraş de vis.

Turnurile sale de cristal dominau câmpia da oţel, zidurile înalte păreau nişte faleze luminoase, sfidând frigul şi noaptea deşertului. Poduri străvechi uneau palatele, a căror siluetă se detaşa pe fondul negru al zidului.

Şi existau oameni în interior, o întreagă populaţie pregătită să-l întâmpine şi să-l sărbătorească... Stindarde fluturau în vârful turnurilor. Cântece de sărbătoare îi murmuau în urechi.

Începu să strige, să danseze, alertându-i pe paznicii amplasaţi în turele. Se opri. Aştepta un sunet, ţăcănitul unui pistol, jerba vreunei rachete desfăşurându-se pe cer...

Nimic. Nimeni.

Reîncepu să alerge. O presimţire oribilă îl învălui. Văzu crescând, sub claritatea rece a soarelui albastru, înaltele porţi de bronz ale oraşului, O vagă amintire i se trezi în memorie. Aceste porţi nu-i erau necunoscute.

Zidul, înalt, era foarte aproape. Algan se aruncă asupra uriaşelor porţi, de zece ori cât statura lui, şi începu să le lovească fără răgaz. Porţile de bronz răsunau ca nişte mari gonguri.

Nimeni. Nimic.

Se încordă şi împinse canaturile gigantice, care cedară încetişor. Masa lor era atât de mare, încât crezu mai întâi că nu va reuşi să le urnească. Apoi, înaltele porţi se întredeschiseră şi el se strecură prin deschizătura îngustă care tocmai apăruse în acest perete de bronz.

"Am făcut-o", gândi el, am făcut-o".

Înaintă în umbra portalului colosal, după aceea sub lumina rece a soarelui albastru, într-o piaţă imensă şl pustie, înconjurată de ziduri nesfârşite, albe şi netede. Chiar în faţa lui, se înălţau turnurile şi o clădire enormă care plonja către cer şi părea să atingă stelele.

Tăcere.

"Am mai văzut asta", gândi el.

Se îndreptă către centrul pieţei. Aruncă o privire de jur împrejur. Nimeni.

Brusc, se porni să râdă. Îşi amintea. Se întorsese în portul de unde plecase ca mii de ani în urmă, şi acum toţi oamenii erau morţi, şi planeta moartă, şi stelele stinse... N-avea să mai părăsească niciodată Pământul. Era ultimul om, pe o planetă îngheţată...

Algan îşi şterse sudoarea care-i curgea pe frunte. Se lăsă să cadă la pământ, se întinse pe sol şl privi soarele albastru şi sateliţii acestuia, care descreşteau lent pe cer.

"Nu-i adevărat", gândi el, înu-i adevărat", şi închise ochii, şi căută întunericul, şi încercă să cadă într-un spaţiu fără nici o stea... Într-un anume fel, întâlni un sol de pace. Începu să urască metodic şi cu sânge rece, să umple cosmosul cu o miriadă de stele de ură.

Se simţi bine.

Atunci îl treziră.

Antrenamentul în subteranele portului stelar dură cinci săptămâni. În tot acest răstimp, Algan trăi singur — făcea şi asta parte din antrenament. Nu vedea decât umbrele tehnicienilor, iar aceştia nu-i adresau niciodată vreun cuvânt. Trăia într-un fel de noapte a minţii, populată de reflexe şi bântuită de aventurile petrecute în fotoliu. Fu paraşutat pe planete acoperite cu apă şi înotă, timp de ore, la suprafaţa unor oceane mai sărate decât cele ale Terrei, se târî în nenumărate mlaştini, urcă faleze abrupte, suspendat între două abisuri, traversă prăpăstii, în echilibru pe un fir aproape invizibil, sări din înaltul unor vârfuri înfricoşătoare, fu înghiţit cu încetineală de nisipuri fără consistenţă, fu orbit de sori arzători, sufocat de furtuni, asfixiat de nori de praf purpuriu, zdrobit de roci spongioase şi moi, dezgustătoare la atingere.

Apoi, către sfârşitul celei de-a cincea săptămâni, când strălucirea din ochii lui se oţelise, când orbitele i se adânciseră şi când se putură citi zece ani de experienţă a spaţiului în trăsăturile sale descărnate, îl lăsară să urce la suprafaţă.

Numai atunci descoperi Portul Stelar. Era amplasat In clădirea imensă dominată de înaltul turn de control care sfida spaţiul cu antenele sale. Rătăci fără oprelişti printre rachete, puse întrebări piloţilor, navigatorilor, pionierilor. Învăţă, încetul cu încetul, să cunoască pecetea lăsată de om asupra stelelor.

Iar stelele ascundeau nenumărate bogăţii şi surse de putere aproape infinite. Stelele erau infernal şi paradisul reunite, aşa cum îl lăsase să întrevadă fotoliul. Dar oricât de inumane ar fi fost, stelele erau universul, o capcană splendidă şl inevitabilă, pe care oamenii încercau să o închidă în plasa călătoriilor lor.

Numele navelor evocau regiuni numeroase şi străine. Formele variau după cum ele veneau de la marginea Galaxiei sau din regiuni situate mai aproape de centru. Numai navele negre ale Betelgeusei rămâneau neschimbate, cu profilurie lor demodate; cu toate acestea, propulsoarele puternice le permiteau să urmărească orice cargou stelar, să atingă orice lume locuită.

Încărcăturile închise în buncăre reprezentau toate colţurile Galaxiei. Rădăcinile de zotl parfumau aerul dintr-un colţ al portului, în timp ce mormanele de blănuri fără greutate, de pe Aldragor, fremătau la cea mai mică briză. În cuştile lor transparente, animale splendide sau respingătoare îşi aşteptau destinul — păianjeni uriaşi, cu corpul roz şi neted ca un craniu omenesc, lilieci cu aripi purpurii, amfibii de pe Zuna, cu formele schimbătoare şi uşor greţoase, pietre însufleţite de pe Algol, care străluceau ca tot atâţia cărbuni aprinşi, închişi într-un bloc de sticlă deformabilă.

Algan învăţă să distingă provenienţa navigatorilor dăoar după nuanţa pielii lor, după conturul craniului, după culoarea ochilor, după accentul vocilor. Ajunse în stare să spună, cu aproximaţie de un an, vârsta unei nave după construcţia ei. Unele dintre fuselaje fuseseră construite chiar pe Terra, ca patru secole mai devreme, la începutul Cuceririi. Ele mai brăzdau, încă, recii curenţi ai vidului.

Zile întregi Algan parcurgea înalta terasă de pe coama zidurilor şi descoperea bătrânul oraş, aşa cum se vedea el din portul stelar. I se părea curios de îndepărtat, străin. Lui Algan aproape că-i venea să creadă că atunci coborâse dintr-o navă şi că zăreşte pentru prima oară această aşezare colcăitoare, cu clădirile îngrămădite unele într-altele, cu străduţe înguste şi sordide. Ştia că n-o să mai coboare în oraş înainte de plecare. Putea la fel de bine să fi părăsit deja Terra, într-atât aducea portul stelar cu o lume rece, asemănătoare navelor. Portul stelar era un corp străin, ca un meteor căzut din cer şi încrustat adânc în scoarţa planetei, care-l tolera. Algan, în schimb, aparţinea bătrânului oraş, de aceea se considera un prizonier al poporului. Nu era o impresie plăcută.

— Eşti un om ciudat, îi spuse psihologul lui Algan.

Priveau împreună, din înaltul turnului, mişcarea necontenită a portului, sosirile şuierate ale micilor cargouri ce asigurau serviciul cu celelalte oraşe ale Pământului, sau decolările în trombă ale rachetelor grele.

— Bănuiesc că existau mulţi ca dumneata când a început Cucerirea. Oameni ataşaţi de planeta lor, care nu vedeau în supunerea spaţiului decât o extensie infinită a propriei lumi. Problema este de a şti ce poate face civilizaţia noastră cu astfel de indivizi.

— N-am cerut să facă nimic cu mine, rosti Algan in surdină.

— Ştiu, răspunse psihologul, ştiu. Ridică privirea şi examină cerul greu de nori. Dar părerea dumitale nu prea contează. Oamenii alcătuiesc în spaţiu un mare organism. Te aştepţi ca părerea unei singure celule să aibă atâta importanţă?

Privea visător îngrămădeala heteroclită a bătrânului oraş

— Gândeşti după moda veche, zise psihologul. Poate că şi avea fermecul ei. Nu ştiu... Dar iată că omul este confruntat nu nişte probleme cum nu mai cunoscut nicicând în istoria sa. Trebuie ca vechile maniere de a gândi să cedeze locul.

Îl fixă pe Algan cu ochi limpezi şi reci. Lumina dansa pe ţeasta lui pleşuvă.

— Câtă libertate, spuse el, atâta putere. Iată o ecuaţie. Iar soluţia este un nou mod de gândire, pe cale să sa nască în toate porturile Galaxiei, în adâncul junglelor cele mai îndepărtate, la bordul navelor cele mai dubioase. Nu mai depinde nici de timp, nici de istorie, a făcut din mici hărţuieli contra spaţiului şi dintr-o mare dependenţă a oamenilor, dincolo de timp şi spaţiu, de la un capăt la altul al Galaxiei populate. O navă a părăsit o planetă îndepărtată acum trei ani, în timpul său relativ, şi acum cincizeci de ani, în timpul Terrei, iar mişcarea ei îţi poate decide soarta, chiar dacă traiectoria i-a fost determinată înainte de naşterea ta. Sunt nişte lucruri împotriva cărora nu putem face nimic. Presupun că primele meduze care s-au aglomerat pentru a forma un organism pluricelular încercau sentimente compara-bile cu ale dumitale, deşi la o scară diferită; trebuie că se simţeau îngrozitor de captive şi de neînsemnate. Dar pentru ele era singurul mijloc de a fi mai puţin dependente de mediu, de a cuceri oceanele, apoi uscatul şi da a deveni eeea ce suntem noi, azi. Presupun că dacă în vremea aceea ai fi fost meduză, ai fi încercat să distrugi o asemenea fiinţă multiplă. La fel cam, în

clipa de faţă, ai fi încântat să distrugi fiinţa-umanitate, încă fragilă, pe cale să se formeze. Pentru asta mă interesezi. Nu sper să te conving. Dar aparţii unei specii rare în zilele noastre — cea a rebelului. Mai există, poate, câteva milioane pe planeta asta, indivizi pe care noi îi trimitem unul câte unul să defrişeze spaţiul. A fost o vreme când cei ca dumneata domneau asupra lumii. Era un timp de mizerie şi de războaie. Dar era, de asemenea, o epocă de grandoare. Grandoarea noastră de-acum este diferită. E făcută din efortul miliardelor de oameni, al milioanelor de navigatori, al miilor de savanţi. Ştii la ce se lucrează în acest moment pe Betelgeuse? La redactarea unei enciclopedii galactice. Un fel de memorie a întregii Galaxii, care va creşte odată cu riscul descoperirilor. Oare poţi concepe toate astea?

— Mai lasă-mă în pace, se răsti Algan.

Spre sfârşitul celei de-a doua săptămâni de libertate, se aventură prin înaltul turn care domina portul. Uşile se deschideau fără dificultate dinaintea lui. Circuitele electronice care le declanşau trebuie să fi fost prevăzute cu semnalmentele lui şi ale tuturor celorlalţi pionieri. Astfel, ei puteau circula prin port, la întâmplare, familiarizându-se cu ascunzişurile acestuia — aceleaşi, aproape până la detaliu, cu ale restului porturilor răspândite în Galaxia deja explorată. Cea mai mare parte dintre pionieri erau nişte oameni cărora Algan nu le-ar fi adresat nici un cuvânt, în Dark, fără să aibă la vedere o armă încărcată. Dar aici ei erau inofensivi şi păreau dezorientaţi, mai pierduţi chiar decât Algan. Rămâneau cât era ziua de lungă în camerele lor, jucând diverse jocuri şi certându-se, dar fără a îndrăzni să se bată. S-ar fi simţit şi mai în largul lor pe lumile noi, cu o secure în mână şi cu o armă la centură, luptându-se cu un inamic precis şi distinct. Urcând încetişor lungile planuri înclinate, îmboldit de brânciul domol al câmpurilor da antigravitaţie, purtat pe o platformă invizibilă şi imaterială, Algan înţelegea interesul Galaxiei pentru nişte locuri precum Dark. Era o rezervă umană, întreţinută cu grijă, poate artificială, din care guvernul de pe Betelgeuse lua — atunci când avea nevoie — oameni obişnuiţi să trăiască asemenea unor lupi, pentru a ocupa lumile prea puţin cunoscute. Că voia sau nu, Algan nu era nimic mai mult decât o celulă a Galaxiei. Ura lui se înteţea la această idee, pe când admira pasajele de trecere uriaşe, care duceau spre înaltul

donjonului.

Partea superioară a turnului, văzută din interior, părea să plutească în spaţiu. Pereţii săi erau nişte imense ferestre deschise către activitatea portului şi către cer, dar aceste ferestre lăsau lumina doar să intre, nu să şi iasă. Văzut din exterior, turnul părea un pisc opac, fără deschizături, masiv, cioplit în cine ştie ce munte căzut din cer pe Pământ. Din interior, el apărea însă ca o fragilă alcătuire din sticlă şi metal microcristalizat, tot atât de moale la atingere precum catifeaua din vechime. Dar rezistenţa sa trebuia să fie extraordinară. O astronavă avariată, ce s-ar fi prăbuşit asupra lui din înaltul cerului, nici măcar nu l-ar fi clintit din loc.

În punctul cel mai de sus al turnului, urmărind mişcările navelor comerciale, coordonând activitatea astronavelor negre de pe Betelgeuse se găseau centrele de control ale portului stelar.

Trecând pragul unei uşi, Algan pătrunse în staţia de transradio a turnului. Chiar înainte de a vedea cum se deschide peretele, ştia ce-l aşteaptă dincolo. Deşi se aventura pentru prima dată în această zonă a portului, se orienta fără să ezite în labirintul de culoare şi puţuri verticale. Ştia că i se întipăriseră prin hipnoză, în straturile profunde ale memoriei, anumite noţiuni care se manifestau atunci când avea nevoie de ele. Întotdeauna numai cunoştinţe practice. Habar n-avea cum funcţionau aceste uşi, nici formidabilele instalaţii pe care le descoperise, dar era capabil să le folosescă. Tehnicienii care-l instruiseră, fără ca el să bănuiască asta, se sinchiseau prea puţin dacă înţelesese ceva sau nu. Pe ei îi interesa doar ca Algan să poată servi scopului prevăzut pentru el.

Se întrebă, în mai multe rânduri, câţi dintre tehnicieni înţelegeau ei înşişi, cu precizie, mecanismele portului. Poate că nu exista nici unul pe Terra? Poate că era vorba de secrete cu străşnicie păstrate de Betelgeuse şi poate că acesta era unul dintre motivele uimitoarei coeziuni a Galaxiei umane, dincolo de oceanele de vid şi de abisurile anilor?

Staţia de transradio se înfăţişa ca un puţ, ai cărui pereţi erau acoperiţi de mici alveole deservite de o scară în spirală, ce-l aducea pe vizitator până la cupola superioară. În fiecare dintre alveole, un om supraveghea cadrane, manevra instrumente, asculta şi vorbea. Toate vocile din eter se făceau auzite. Dincolo

de Galaxia alcătuită din stele, dincolo de Galaxia navelor şi a oamenilor, exista un alt ansamblu stelar, făcut din cuvinte răzleţe, din informaţie împrăştiată, din semnale clipind în spatia, din respiraţii, glasuri şi murmure.

În vreme ce înainta pe spirală, depăşind pe rând alveolele, Algan fu asaltat de voci. Unele erau deformate, grave tărăgănate, altele — voci fără corpuri, voci exprimând cine ştie ce suferinţă îngrozitoare, resimţită în afara spaţiului şi a timpului, voci de larve târându-se în străfundurile eterului, implorând fără speranţă vreo salvare de neimaginat. Erau nişte voci dintr-o altă durată şi dintr-o altă lume.

Şi, în timp ce privea feţele calme ale tehnicienilor, Algan încerca să nu mai audă aceste apeluri îndepărtate, torturate, distorsionate, vibrând greoi, aceste strigăte răguşite, aceste urlete de materie în fuziune, aceste şuierături sinistre.

Cuvinte.

Putea înţelege cuvinte. Erau poziţii de nave, noi planete situate la zece ani călătorie în timpul Pământului, formule, nume, date care nu mai aveau sens, rapoarte seci şi meticuloase, chemări în ajutor gemute în afara oricărei atingeri omeneşti — toate sfărâmate, slăbite, diluate în timp.

Timpul.

Timpul, aici vioi, dincolo lent, după mişcarea acelor nave, a acelor planete. Timpul, variabil şi înşelător, distrugător de informaţie, transformând o voce caldă şi umană într-o protoplasmă sonoră, informă, abia perceptibilă pe fundalul ţiuitor al melodiei universului — cântec al stelelor explodând, scrâşnet al particulelor expulzate de o altă galaxie, împlinindu-şi eterna călătorie prin neant, izbind antenele o dată la mai multe milioane de ani.

Timpul.

Fiecare planetă, fiecare astronavă, fiecare stea, fiecare fragment de univers îşi urmează periplul cu viteza sa proprie, posedând timpul său propriu. Singur transradioul nega timpul şi sfida spaţiul. El permitea să se transmită cantităţi infinitezimale de energie, prin intermediul unor dimensiuni complexe, care scurtau cele mai lungi drumuri din univers, dar care n-ar fi lăsat să treacă nici astronavele, nici cel mai mic grăunte de materie, fără să le altereze profund.

Transradioul funcţiona pe acelaşi principiu ca şi navele

interstelare, dar de o manieră infinit mai rudimentară.

Astronavele nu puteau zbura mai repede decât lumina, dar existau în spaţiu drumuri mai puţin lungi decât cele dezvăluite de telescoapele optice. Aşa că ele plonjau în sânul universului după nişte curbe mai scurte, reducând, astfel, la un an, un voiaj care ar fi durat un secol. Exista însă un impediment. Cu cât drumul se scurta, cu atât era mai puţin bună calitatea transmisiei. Şi cu cât dimensiunea aleasă pentru transfer era mai complexă, cu atât, la sosire, nava era transformată, câteodată într-un mod implicând distrugerea ei. De aceea, savanţii definiseră nişte marje de siguranţă. Distanţele care mai rămâneau de parcurs în cosmos, pentru a sări de la o stea la alta, deşi scurtate, continuau să fie considerabile. Transradioul însă nu-şi făcea griji din pricina acestor probleme. El putea urma direcţii din spaţiu prin care distanţele ajungeau să fie reduse aproape de zero. Conta prea puţin faptul că mesajul se transforma pe drum, că informaţia se modifica, se eroda, condiţia era ca miezul, conţinutul său să rămână inteligibil în momentul recepţiei.

Astfel, transradioul punea în legătură timpuri diferite, durate contradictorii, timpul Pământului şi cel al astronavelor lansate cu viteza luminii, timpurile planetelor învârtindu-se cu viteze variabile în jurul propriului lor soare.

Şi aceasta explica deformarea vocilor. Un minut petrecut pe o navă ce se apropia şi decelera echivala deja cu trei minute petrecute pe Terra, iar vocea devenea lentă, gravă, spectrală, lăbărţată ca o cocă moale.

Rămâneau inteligibile doar mesajele emise dintr-un punct al universului având o viteză comparabilă cu a Pământului. Dar se întâmpla ca diferenţele să fie considerabile, mai ales în cazul astronavelor rapide, care zburau aproape cu viteza luminii. Atunci, un cuvânt era lungit timp de o oră, iar mişcarea buzelor îndepărtate şi necunoscute era încetinită la extrem. Un mesaj îşi derula conţinutul timp de o săptămână, câteodată timp de o lună. Existau, de aceea, coduri menite să evite aceste inconveniente. Nava emiţătoare putea să-şi înregistreze mesajul şi să-l trimită în spaţiu prin transradio, cu o viteză accelerată. Iar dacă şi aceste metode se dovedeau insuficiente, în momentul recepţiei pe Pământ, o serie de maşini ascultau ore în şir mormăiturile vocilor umane şi le transformau, la capătul unor

lungi interpretări, în voci normale, pe înţelesul oamenilor.
Timpul.
La fiecare pas pe care-l făcea în port, Algan întâlnea pecetea Timpului. Şi simţea, în mod confuz, că omul începe să colonizeze Timpul, la fel cum, încetul cu încetul, colonizase spaţiul.
Apoi, în vreme ce urca spre cupola deschisă către cerul încoronând turnul, îşi spuse că în mai puţin de o lună nu va mai exista nici o urmă de-a lui pe Pământ, decât, poate, una dintre aceste voci emanând din nava sa, profunde şi deformate, abandonate în siajul antenelor...

II
Pe drumurile vidului

ALGAN închise ochii şi se destinse. Dar degetele i se crispară, fără ca el să-şi dea seama, pe braţele fotoliului. Era prima lui călătorie în spatiu şi, cu toate acestea, fără nici o tranziţie, fără să fi ajuns măcar să vadă Luna, Marte, Venus, Saturn sau Jupiter, avea să efectueze un mare salt în spaţiu. Un salt ce urma să-l ducă până la stele. Parcurse din priviri sala de plecare. Nu cuprindea nimic impresionant, doar şirurile de fotolii în care erau instalaţi pionierii, ca feţele palide şi trăsăturile supte. Fiecare făcea abstracţie de prezenţa celuilalt
Algan întoarse capul şi-şi examina vecinul, un tânăr cu umeri pătraţi, păr roşcovan şi tenul de obicei bronzat, dar care, în acest moment, era alb ca varul. Bărbatul murmura ceva. O rugăciune, poate?
Pe marele ecran, la fel de clar ca o oglindă, se desenau formele masive ale turnului de control o voce enumera grupuri de numere şi de litere. Era o voce calmă, rece, uşor agasată de această muncă plictisitoare. Accentua silabele cu un aer profesional şi cu o urmă de preţiozitate. Era ultima voce de pe Pământ pe care Algan avea s-o audă, înainte de scurgerea unei lungi perioade de timp.
Se miră că nu-i mai acordă importanţă. Apoi îşi dădu seama că mai avea puţin până să înceapă să tremure din pricina excitaţiei abia reţinute. Îi plăcuseră întotdeauna plecările. Iar aceasta nu se deosebea prin nimic de cele pe care le cunoscuse,

la bordul glisoarelor ce părăseau ultimele porturi ale Terrei, pentru a brăzda oceanele.

La urma urmei, poate că-i vor place lumile pe care avea să le descopere.

Dar ştia că nu va avea niciodată faţă de ele atitudinea galacticilor, nici măcar pe aceea a oamenilor de pe Betelgeuse. Primii erau dispreţuitori şi priveau totul de sus. Pentru ei, o lume era egală cu oricare alta şi toate epocile erau comparabile. Nu preţuiau decât bucata de pământ pe care stăteau, volumul de aer pe care-l respirau şi secundele pe care le trăiau. Cât despre atitudinea Betelgeusel, era cea a unui proprietar neliniştit de punerea în valoare a unor posesiuni îndepărtate, pe care nu le va vizita niciodată. Şi unii, şi alţii negau ca încăpăţânare imensitatea spaţiului. Pentru ei, aceasta nu constituia decât un lanţ de probleme destinate a fi rezolvate una câte una.

Un bec roşu se aprinse deasupra ecranului. Apoi, contururile turnului de control se înceţoşară şi deveniri întunecate. Becul se stinse. Nu avu loc nici o vibraţie, nici un cutremur surd şi prelungit, nimic din ce prevăzuse Jerg Algan, în ignoranţa sa — zguduitura, zdrobirea în fundul unui fotoliu devenit brusc dur, urletul duzelor de evacuare, scrâşnetul metalului. Nu fu decât o altă voce, enunţând fără grabă cifre şi cuvinte, accentuând grijulie silabele şi părând a fi pătrunsă de această muncă monotonă.

Nimic altceva. Plecaseră. Acum, pe ecran, palpitau stelele. Apoi, după ce depăşiră limitele extreme ale atmosferei, ele se mulţumiră să strălucească imobile, cu o lucire fixă, ce părea să nege pulsaţia care li se atribuia la suprafaţa Pământului. Plecaseră.

Algan se ridică din fotoliu. Înaintă precaut pe culoar, cu o senzaţie de nelinişte nelămurită în inimă, datorată gravitaţiei cu o treime mai scăzută decât aceea ca care fusese obişnuit în decursul celor treizeci şi doi de ani ai vieţii sale pe Terra. Şi avea să trăiască tot drumul sub imperiul unei asemenea gravitaţii, proprii tuturor navelor brăzdând Galaxia, până când teama i se va şterge din suflet.

Merse până la marele ecran. Se întoarse şi-i privi pe pionieri, în timp ce nava străbătea vidul, fugea, cu o viteză mereu crescută, dincolo de sistemul solar, dincolo de orbita lui Pluton, către ţelul lor îndepărtat. Întrebă:

— Spre ce stea ne îndreptăm?
Se uitară la el ca năuci, fără să răspundă.

Algan se aşeză şi-i privi cercetător pe cei trei bărbaţi aflaţi împreună cu el, în mica încăpere cu pereţi reci, nichelaţi: Paine, un bătrân navigator cu chipul palid, trudit, Sarlan, tânărul roşcovan care-i fusese vecin în timpul decolării, şi un bărbat scund şi îndesat, cu gâtul gros şi ochii mici, nervoşi, al cărui nume Algan nu-l ştia. Cei trei nu lăsau o impresie prea rea. Încercau să imite conştiincios gesturile lui Paine şi, pentru început, se sforţau să-şi dezlipească privirea de ecranul care le arăta un cer negru şi gol, presărat cu câteva stele răzleţe.

— Spre ce astru ne îndreptăm? întrebă Algan.

Paine începu să râdă.

— Eşti deja neliniştit, Jerg? Ai ascultat prea multe poveşti despre monştri care bântuie planetele îndepărtate. Peste un an sau doi, o să te plângi că n-ai întâlnit destui.

— La ce ne-ar folosi să ştim? zise Sarlan, cu un ton plictisit. O lume sau alta, în situaţia în care ne aflăm...

Bondocul nu zise nimic.

— Mergem spre centrul Galaxiei, spuse Paine. Acolo repartiţia lumilor este cea mai densă din spaţiu. Şi tot acolo avem cea mai mare şansă ca să întâlnim una pe placul oamenilor.

— Ce-ar fi să bem ceva? întrebă Sarlan, nesigur.

Paine deschise un dulap, din care scoase o sticlă şi nişte pahare.

— Pentru plecarea noastră! toastă Algan.

Băură în tăcere. Evitau să se privească. Ochii li se plimbau pe suprafeţele metalice, strălucitoare, ale pereţilor. Un soi de nelinişte li se desena pe chipuri.

Apoi, Paine schiţă un zâmbet uşor.

— Să nu crezi, zise el, c-o să trăieşti tot restul timpului în cuşca asta.

Degetele lui mângâiară nişte clape. Lumina se stinse brusc. Cineva, dintre cei prezenţi, scăpă din mână paharul, care se rostogoli, răsunând, pe podeaua elastică. Algan se dădu înapoi, până când simţi în spate atingerea rece şi liniştitoare a peretelui. Mâinile i se repeziră înainte, pregătite să intercepteze

un atac. Pupilele i se dilatară, căutând să surprindă cea mai mică pată de lumină. Plutea însă în bezna totală, la sânul unei tăceri populate cu respiraţiile şuierătoare ale însoţitorilor săi. Vechi reflexe îi reveniră în minte, temeri ancestrale şi maniere uitate de a le domina.

Apoi lumina reapăru. Se născu, slabă şi ezitantă, în regiunea rece a spectrului. Crescu şi se fixă. Desenă contururile tremurătoare ale umbrelor, apoi ale corpurilor, mângâie dinţii şi buclele de metal ale hainelor, polei strălucirea ochilor.

Pionierii percepură bătaia unui vânt puternic. Se trezeau ca dintr-un somn, într-o pădure imensă. Arbori seculari, ca frunzişul de culoarea smaraldului, se legănau în ritmul vântului ce sufla în jurul şi pe deasupra lor. Undeva, în tufişuri, răsuna şopotul unui izvor nevăzut.

Algan se întoarse. Mâinile lui pipăiră suprafaţa invizibilă a peretelui. Erau prizonierii unei cuşti imposibil de distins, iar această pădure se întindea dincolo de imaginaţie, iluzorie şi ireală.

— Prin urmare, zise el, ceea ce se povesteşte e adevărat. Navele sunt nişte locuri vrăjite!

— Nu-ţi fie teamă, îl încurajă Paine.

Zâmbea cât îl ţinea gura. Se aplecă şi căută în iarbă paharul căzut. Iar degetele, apucând obiectul, îi trecură *prin* tufe.

— Nu-ţi fie teamă, repetă Paine. Nu e decât un artificiu. N-aţi fost preveniţi, pentru ca efectul surprizei să fie mai mare, dar tot un artificiu rămâne. Vedeţi ce poate face omul dintr-o cabină rece şi goală. Aveţi la îndemână marea, muntele, gropile abisale sau păturile înalte ale atmosferei.

În vremurile de început, oamenii trimişi să cucerească stelele înnebuneau din pricina plictiselii şi a monotoniei.

Apoi, psihologii şi-au imaginat ceea ce vedeţi. Iluzia totală, perfectă. Transformarea lumii într-o serie de decoruri, într-un joc. Poţi să plonjezi între stele sau poţi să mergi printre resturi de coloane, în palate moarte de mii de secole, pe alte lumi. Atâta vreme cât durează călătoria, sunteţi nişte zei. Dar vă veţi obişnui. N-o să mai consideraţi fantomele arborilor sau ale valurilor drept un decor necesar pentru a scăpa de claustrofobie. Omul s-a născut sub cerul liber şi, orice-ar face, imensitatea acestor întinderi apasă asupra lui mai greu decât

orice cuşcă de plumb. El nu ştie să se lepede în chip durabil de înalturile pustii. Le poartă cu sine pretutindeni.

"Iluzie", gândea Algan, în timp ce mâinile lui mângâiau recea suprafaţă a pereţilor. îluzii pentru un popor de ochi nemişcaţi". Îşi amintea de anticele păduri ale Terrei şi de vânătorile fără sfârşit, de oboseala înceată punând stăpânire pe muşchii blocaţi în aşteptarea vânatului, de cursele pătimaşe, ori de atingerea îngheţată a torenţilor pe pielea scuturată de frisoane.

Se aşezară pe o grămadă de pietre acoperite de muşchi. Între degete ţineau pocale vechi, din cositor. Se aflau cu toţii într-an vis, actori în propria lor închipuire existinsă pe toată durata călătoriei, pe luni şi luni de zile, în timp ce nava înghiţea spaţiul, în căutare de noi planete.

— Spre ce lume ne-ndreptăm? întrebă Algan, pentru a treia oară.

— Armăsarul cel tânăr freamătă deja de nerăbdare, spuse Paine, râzând. Ei bine, ţi-am mai spus, ne îndreptăm către centrul Galaxiei. Dar, mai întâi, vom face o escală pe Ulcinor, una dintre planetele puritane. Dacă vreunul dintre voi doreşte să rămână acolo, cred c-o va putea face. Dar se întâmplă rareori ca un ins să ia o asemenea hotărâre, după câteva zile petrecute pe aceste lumi stăpânite de Infern. Veţi vedea de ce...

— Şi în continuare? îl iscodi Algan.

— Nu fii atât de grăbit. Lumile pe care vom merge nu poartă încă nume, doar indicative. Nici eu nu le cunosc. Poate că li se va da numele tău, Algan, dacă vei avea norocul să fii ucis în cursul călătoriei Nici n-ar suna prea rău: planeta Algan. Dar avem tot timpul să ne istovim. Pentru moment, n-avem altceva de făcut decât să istorisim poveşti străvechi sau să citim şi să ne fumăm pipele, aşteptând scurgerea vremii. Iar după ce veţi fi parcurs câteva lumi neospitaliere, veţi dori ca fiecare minut ca acesta să dureze mai mult.

Algan se ridică şi dădu ocol încăperii. Nisipul scârţâia distinct sub cizmele sale. În apropierea intrării, pădurea dispărea, şi el putea zări uşa, dar dacă se muta câţiva paşi mai încolo, nu mai distingea decât continuitatea sălbatică a codrului.

Se întinse în iarbă şi închise ochii, simţind pe piele mângâierea caldă a unui soare iluzoriu. Dar mâinile continuau să-i alunece pe suprafaţa netedă a podelei.

— De ce, întrebă el, cuprins de visare, de ce să cucerim aceste lumi imposibile?

I se păru că vorbele lui se dizolvau în liniştea din jur. Ceilalţi îl ascutau şi rămâneau tăcuţi. Algan continuă:

— Ne-am sacrificat în multe privinţe. La ce serveşte sacrificiul nostru? Oare nu există suficient loc, pe lumile deja cucerite, pentru, toţi oamenii ce se vor ivi în decursul unor lungi secole?

Exista, în tăcerea celorlalţi, o nuanţă care nu-i plăcu, o umbră de neîncredere, un iz slab de teamă. Era o întrebare care nu trebuia pusă. Avusese conştiinţa acestui fapt şi vocea lui apăsase puţin cam brutal pe ultimele cuvinte rostite.

— Betelgeuse hotărăşte, zise, în cele din urmă, Paine. Dar nu trebuie să vorbeşti aşa, băiete. Nu e bine.

— Vreau să ştiu, insistă Algan. Atâta doar, să ştiu. Vreau să fiu sigur că ceea ce fac serveşte cuiva sau la ceva.

— Şi cu ce te încălzeşte asta, băiete? Ţi se cere s-o faci, fâ-o! Oare orice lucru din viaţă serveşte întotdeauna la ceva? Nu-ţi mai pune atâtea întrebări E un obicei prost, specific pe bătrânele planete.

Paine îl privea pe Algan fără patimă, ochii lui limpezi părând goi, lipsiţi de prietenie. Să nu fi existat în spatele lor decât această absenţă a neliniştii, se întrebă Algan, această seninătate pustie, lenta uzură a anilor şi a stelelor? Căută privirea lui Sarlan. Tânărul părea înspăimântat, deşi i se putea citi în ochi o nuanţă de admiraţie pentru Algan.

Iar Algan îşi întinse picioarele deasupra stratului de muşchi.

— La urma urmei, n-are nici o importanţă, zise el, calm.

Se gândea la Betelgeuse, la acea putere formidabilă şi imposibil de surprins, la acel guvern încăpăţânat şi discret, care ţesea în felul lui destinul stelelor şi-al timpului.

Cu fiecare nouă tentativă din partea lor de a descurca urzeala spaţiului, oamenii nu au făcut altceva decât să pună în lumină complexitatea acestuia, probabil infinită. Plecaţi din spaţii abstracte şi simple, s-au îndreptat de-a lungul erelor spre nişte concepţii geometrice din ce în ce mai dificil de elaborat. Unul dintre conceptele pe care se bazează noţiunea de spaţiu este acela al liniei geodezice, adică al liniei conducând, într-un

spaţiu dat, de la un punct la altul după drumul cel mai scurt. Dar spaţiul real este o entitate multiplă, care presupune un mare număr, dacă nu chiar o infinitate de geodezice. Astfel, după cum a arătat, chiar înainte de debutul cuceririi, legendarul Berger, pot exista, pentru a lega două locuri din spaţiu, mai multe drumuri care, în felul lor, sunt cele mai scurte, în sensul că fiecare dintre ele nu lasă să treacă decât o cantitate precisă de informaţie. Se poate spune, pentru a simplifica lucrurile, deşi asta nu corespunde realităţii fizice, că unele trasee sunt mai scurte decât altele, dar că această scurtare a parcursului este contrabalansată de o alterare sporită a solidului sau mesajului ce urmează respectivul drum. În consecinţă, anumite geodezice, iniţial seducătoare, sunt utilizabile pentru nave, deoarece la sfârşitul călătoriei acestea s-ar găsi transformate într-o manieră ucigaşă pentru ocupanţii lor.

Primele nave au urmat pur şi simplu traseele luminii, cu o viteză mult inferioară celei a razelor luminoase. Călătoriile erau pe vremea aceea cvasiinterminabile, şi distorsiunea temporală — enormă, dar coeficientul de alterare fiind aproape nul, accidentele erau rare.

Apoi, progresele au fost rapide. Pe de o parte, viteza navelor a crescut până aproape de viteza luminii, fapt care n-a făcut decât să amplifice distorsiunea temporală, pe de altă parte, ca o compensaţie, a fost elaborată o teorie generală a geodezicelor, în acelaşi timp cu punerea la punct a instrumentelor matematice necesare calculului probabilităţilor prin care se aproxima alterarea solidelor şi-a mesajelor ce urmau aceste drumuri proaspăt descoperite.

Noile nave nu întârziară să utilizeze direcţiile extra-luminoase. Ultimele perfecţionări ale accelerometrelor permiteau, prin corelaţie, abandonarea vechiului mod da orientare după sursele stelare de unde electromagnetice. Astfel, o navă putu, în sfârşit, să-şi determine poziţia absolută după coordonatele sale anterioare, după viteză şi schimbări de direcţie, cu o precizie satisfăcătoare. Uneia accidente inevitabile erau, statistic vorbind, previzibile, dar marja acestora era acceptabilă. De fapt, ea putea fi neglijată, având în vedere alte pericole care ameninţau navele. Cea mai mare parte a acestor primejdii se datorau oamenilor înşişi. Nostalgia, plictiseala, multiplicate de spaimă şi de singurătate, dădeau naştere unei

stări de nervozitate care făcea promiscuitatea insuportabilă. Atunci, psihologii determinară condiţiile de mediu necesare pe durata călătoriilor, iar inginerii se sforţară să le facă pe plac. Una peste alta, soluţia fu repede întrevăzută şi încă şi mai rapid pusă în practică. O asemenea epocă de descoperiri febrile şi de mari proiecte avea nevoie de genii. Le găsiră, le antrenă şi le utiliză. Unii, presaţi de timp, nu se dădură în lături să folosească droguri, ce le înzeceau inteligenţa, dar îi şi distrugeau, după foarte scurtă vreme. Nu conta însă. Era o eră de grandoare şi de pasiune.

Apoi, marea pânză unind stelele se ţesu pe firul anilor. Vase întregi cu pionieri părăsiră vechile planete şi se răspândiră pe lumile noi. Se creară noi centre. Populaţia umană crescu în câteva secole la proporţii gigantice, dar totalul numărului de oameni rămânea încă descurajant de mic, dacă se avea în vedere numărul lumilor locuibile. Apărură noi mituri legate de acest spaţiu imens, necontrolabil şi în aparenţă imposibil de populat. Noi religii se născură alături de cele existente. Istoricii şi sociologii se complăcură să insiste asupra absenţei oricărui conflict grav. În realitate, războiul se ducea împotriva unui alt adversar decât omul însuşi: spaţiul.

O serie de utopii se realizară. Altele eşuară. Era un timp al lumilor multiple şi schimbătoare. Atunci se puseră fundamentele societăţilor puritane. Şi tot atunci puterea Betelgeusei, pe plan economic, mai întâi, apoi, doar politic, pe măsură ce frontierele se retrăgeau cu paşi mari în faţa expansiunii omului, deveni hotărâtoare şi foarte curând indiscutabilă.

Anumite ţeluri fură împlinite. Unii atribuiau această evoluţie mişcării fireşti, generale, a umanităţii, alţii — unor forţe lăsate la voia întâmplării şi dând un rezultat previzibil din punct de vedere statistic. În sfârşit, câţiva le puneau în seama maşinaţiilor regizate de nişte fiinţe ascunse.

Aceştia din urmă, deşi ignorau realitatea, sau o admiteau într-un fel cu totul diferit, nu erau departe de adevăr.

Jerg Algan deschise ochii. O adiere proaspătă îi trecu peste faţă. Era încă noapte. Pe cer, stelele străluceau, şi două luni roşcate se roteau încetişor una în jurul celeilalte. În depărtări, câteva animale ţipau înăbuşit. Era o plângere lungă, armonioasă

şi — într-un chip misterios — liniştitoare.

Jerg Algan se ridică într-un cot. Pădurea era calmă. Pătura de muşchi părea deja umedă, cu toate că rouă dimineţii încă nu apăruse.

Nu se afla nimeni în preajma lui, nici cea mai mică urmă de echipament, corturi sau oameni. Cu un gest maşinal, îşi căută arma. Nu găsi nimic. Nu avea la centură nici măcar emiţătorul de radiaţii folosit la vânătoare.

— Unde este safari-ul? mormăi el.

Îşi amintea cu greu ce i se întâmplase. Hoinăriseră, toată ziua precedentă, printre aceste ruine, pe care reprezentantul Betelgeasei dorea atât de mult să le viziteze. Îşi croiseră drum pe o limbă de pământ din interiorul sectorului interzis, pentru a vâna câteva animale mutante,
rămăşiţe ale ultimului mare război terestru. În cele din urmă, se opriseră într-o poieniţă, la oarecare distanţă de tabăra băştinaşilor, al căror miros era insuportabil, chiar şi pentru Algan.

Ascultă din nou urletul îndepărtat. Nu auzise niciodată un animal care să ţipe în felul ăsta. Ceva era fals în pădurea din jur. Lumina nu se potrivea. Existau cu adevărat două luni urmărindu-se deasupra Terrei? Sau se afla în altă parte? Amintiri răzleţe, diverse, i se amestecau în minte.

Se ridică din cuşetă şi făcu câţiva paşi. Zări un bărbat pe locul de-alături şi se aplecă deasupra lui. Nu-l recunoscu. Nu mai văzuse niciodată în viaţă un chip asemănător, cu faţa trudită şi palidă, atât de palidă încât ai fi crezut-o făcută din lumina lunii.

Luna. Îşi amintea. Nu exista decât o lună pe Pământ. Nu se găsea, deci, pe Terra.

Era în plin spaţiu.

Îl scutură zdravăn pe cel ce dormea. Memoria îi arunca în faţă nume, crâmpeie de amintiri.

— Unde este safari-ul? strigă el, fără să creadă ce spune, către omul necunoscut pe care-l zgâlţia.

Apoi se aşeză pe marginea cuşetei şi-şi prinse capul între mâini.

— Nu, zise el, nu.

Ceva ca o pastă urcă dinăuntrul lui, începu să facă spume pe faţa interioară a ochilor. Era mânia şi — cu certitudine — mai mult decât atât.

— Ei hai, băiete, nu-ţi mai face griji, spuse Paine, cu vocea înceţoşată de somn. Au trecut doar două luni de când am plecat. În curând vom ajunge pe Ulcinor.

— Eram... eram în altă parte, bâigui Algan. Credeam că n-am plecat. Mă aflam în codrii seculari ai Pământului.

— Ştiu, încuviinţă Paine. I-am mai văzut şi pe alţii, înaintea ta, în starea asta. Eu însumi mi-am regretat mult timp oraşul. Era o aşezare înaltă şi mândră, situată pe o colină de albastru, într-o lume pe care tu n-o vei vedea niciodată şi unde eu, la rândul meu, nu mă voi întoarce nicicând. O lume aflată de cealaltă parte a Galaxiei umane.

Acolo trăiam liber, într-un fel pe care nimeni, de-aici, nu-l mai înţelege. Prea puţin contează... Lumile trec, oamenii se duc şi vin, spune proverbul, ştii doar. Haide, îl trezim pe Nogaro şi coborâm să mâncăm ceva.

Nogaro era un bărbat brunet, zvelt şi tăcut, cu faţa lungă şi subţire, cu ochii negri, adânc înfundaţi în orbite. Degetele-i erau surprinzătoare prin lungime. Mişcările lui dovedeau mai degrabă îndemânare şi rapiditate, decât forţă. Dar pe Pământ sau pe oricare dintre lumile vechi, în bătrânele aşezări în care poliţia psihologică nu era atotputernică, el ar fi putut trece cu uşurinţă drept un om periculos.

Nogaro împărţea aceeaşi cabină cu Paine şi cu Algan. Nu întreba şi nu spunea niciodată nimic. Încuviinţa totul în tăcere şi părea să aibă despre spaţiu cunoştinţe la fel de temeinice ca şi Paine, deşi arăta mult mai tânăr.

Tehnicienii de pe nava stelară păreau să încerce faţă de el un soi de teamă superstiţioasă, iar Algan ştia că Nogaro avea acces în unele zone ale navei în mod normal interzise pionierilor.

În timp ce-şi consumau raţiile în sala de mese, Algan încercă să-l facă pe Paine să vorbească despre Ulcinor, supraveghind totodată reacţiile lui Nogaro. Până atunci, Paine nu lăsase niciodată să-i scape, despre planetele puritane, altceva decât vorbe cu subînţeles

— Vei vedea când vei ajunge acolo, răspunse Paine, o dată mai mult. Tot ce pot să-ţi spun este că au un oraş foarte trist şi că locuitorii poartă nişte măşti curioase. Ţi se va da şi ţie una, când vei părăsi nava. Oricum, sunt nişte buni negustori.

— Aş vrea să-ţi pun o întrebare, Paine, zise Algan. A scăpat

vreodată cineva de autoritatea poliţiei psihologice? A reuşit vreun individ să se întoarcă pe planeta de origine?

— La ce bun? se miră Paine, Numai oamenii din vechile oraşe ar fi în stare de-o asemenea idee. Viaţa în spaţiu îşi are urcuşurile şi coborâşurile ei. Dar nici cea de pe planete nu e întotdeauna roz. Betelgeuse ştie mai bine decât tine ce-ţi convine, nu-i aşa?

— Chiar crezi asta? întrebă Nogaro.

— Pardon? se bâlbâi Paine, interzis.

— Te întrebam, spuse Nogaro, dacă eşti atât de sigur că Betelgeuse ştie mai bine decât tine ce-ţi convine?

Vocea lui era gravă şi înfundată, îndepărtată ca şi cum ar fi străbătut nenumăraţi pereţi, dusă de cine ştie ce ecou straniu, de-a lungul unor fisuri invizibile.

Algan se aplecă în faţă şi încetă să mestece, pentru a auzi mai bine răspunsul lui Paine.

— Nu ştiu, zise acesta, fără să se grăbească. Eu sunt doar un simplu navigator. Zbor prin spaţiu şi îmbătrânesc. Acolo, pe Betelgeuse, se iau nişte hotărâri. Nu ştiu dacă sunt bune sau nu pentru mine. Când mi se cere să merg pe o planetă nouă şi s-o defrişez, eu mă duc. Nu ştiu cine-o va popula, nu ştiu ce va creşte acolo, dar fac asta, presupun, pentru că am făcut-o mereu şi la fel a făcut şi tatăl meu, înainte. Nu suntem dintre aceia care posedă pământ, într-un loc sau altul, şi care sunt legaţi de planeta lor. Dimpotrivă! Suntem nişte oameni liberi, care sar de pe o lume pe alta.

— Bun, zise Nogaro. Surâdea şi buzele lui subţiri lăsau vederii dinţii uşor alungiţi. Dar dumneata, Algan, ce părere ai despre toate astea? Ce crezi despre politica Betelgeusei?

Algan îşi întinse mâinile pe masă şi respiră adânc.

— Urăsc Betelgeuse, spuse el calm, dar destul de tare ca să poată fi auzit şi de la mesele vecine. Urăsc tot ceea ce vine de acolo şi n-am nici un pic de încredere în politica ei.

Câteva capete se răsuciră spre el. Se lăsă tăcerea.

— Am putea şti şi de ce? întrebă Nogaro.

— Sunt locuitor al vechiului Dark şi nu ascund asta, zise Algan. Sunt, deci, un om al bătrânelor oraşe şi nu ceream nimic altceva decât să fiu lăsat în pace. La ce bun să cucereşti lumi noi, din moment ce nu suntem în stare să le ocupăm nici măcar pe acelea deţelenite de străbunii noştri?

Cei de la mesele alăturate urmăreau pe faţă conversaţia. Unii îl priveau pe Algan ca spaimă şi dezgust, alţii, mai puţin numeroşi, cu o nuanţă de admiraţie în ochi.

— E o poveste lungă, spuse Nogaro. O să ţi-o istorisesc, poate, într-o zi, dar în nici an caz acum, aici. Trebuie să fim puternici, Algan, foarte puternici, dacă vrem să păstrăm imperiul. De fapt, şi eu sunt un locuitor al vechilor aşezări, Algan. Ştiu ce simt cei mai mulţi dintre oameni faţă de dumneata. N-ai vrea să ne aliem? Şi unul, şi celălalt suntem oarecum străini în această lume, deşi într-un mod cu totul diferit. Poate că singurătăţile noastre vor fi complementare, ce zici?

— Fie, consimţi Jerg Algan, evocând amintirea fugară a altor prietenii, pe o lume acum îndepărtată, prietenii care se pecetluiseră în locurile rău famate ale Dark-ului sau pe teritoriile de vânătoare din zona liberă.

Nogaro, gândi foarte curând Algan, era un spirit stupefiant. Cunoştea de minune istoria Galaxiei umane şi o mulţime de anecdote despre fiecare dintre lumile care-o alcătuiau Părea că parcursese spaţiul în toate sensurile, şi asta încă din vremuri imemoriale. Spre deosebire de Paine, ce repeta întruna aceleaşi istorii, Nogaro trecea cu uşurinţă de la un subiect la altul. Experienţa sa era incredibilă. Singurele lui pasiuni păreau a fi spaţiul şi descoperirea. Dar el vorbea despre lumi ca şi cum ar fi fost vorba de nişte molecule infime, alunecând într-un spaţiu restrâns. Era nebun, îşi spuse Algan, nebun din pricina contemplării unui lucru prea vast pentru om; nebunia lui, însă, era în acelaşi timp grandioasă şi molipsitoare. Problema care părea să-l bântuie pe Nogaro se referea la rasele non-umane. În cursul peregrinărilor sale, nu întâlnise, zicea el decât nişte rase prea puţin diferite de specia omenească şi care atinseseră doar nivele tehnologice primitive. Anumite caractere, totuşi, erau în mod ciudat comune, într-o asemenea măsură, încât el îşi pusese în minte să descopere o rasă cu totul şi cu totul non-umană, cu totul şi cu totul diferită. O serie de legende ale navigatorilor îi dăduseră motive, pretindea el, să creadă că o astfel de rasă exista. De aceea, la bordul navei, îi asalta cu întrebări pe toţi aceia care zburaseră oricât de puţin în afara rutelor obişnuite.

Nogaro îl învăţă pe Algan că Galaxia umană nu forma un bloc monolitic şi că autoritatea Betelgeusei era departe de a fi indiscutabilă. Existau rivalităţi pe care distanţa le agrava. Dar Betelgeuse avea de partea sa timpul. Revoltaţii dispăreau, însă astrul purpuriu continua să lucească pe cer. Betelgeuse avea de partea sa timpul şi, de asemenea, cunoaşterea.

Căci ea, afirma Nogaro, era ca un păianjen tupilat în centrul pânzei sale, pândind acele picături de lumină numite stele, supraveghind ici un tremurat, colo un frison şi aşteptând, sigură de perenitatea sa, de forţa sa, neinsistând niciodată, dar aşteptând, ridicând capcane sub paşii rebelului. Era, spunea Nogaro, fâcându-se interpretul zvonurilor care circulau prin toată Galaxia umană, un păianjen infailibil prin caracterul lui mecanic, lipsit de suflet, nemuritor. Existau acolo nişte Maşini imense, care, din adăposturile lor de beton, înconjurate de ser-vanţi umani, scriau istoria planetelor după o logică implacabilă. Iar oamenii le acceptau puterea pentru că erau Maşini — reci, fără pasiuni, în afara atingerilor ambiţiilor individuale şi, în ţelurile lor tumultuoase, dincolo de imaginaţia umană. Oamenii le acceptau aşa cum acceptau şi fluviile, şi munţii, şi spaţiul însuşi, dar, mai mult decât atât, pentru că fiinţe din propria lor rasă le construiseră în nişte timpuri străvechi, pe cale să se transforme în mituri.

Poate că toate astea erau minciuni, gândi Algan, poate că nici Betelgeuse nu era decât o uriaşă minciună. Poate că aceste maşini existaseră doar în imaginaţia unei dinastii suficient de puternice pentru a-şi asigura domnia de-a lungul secolelor, protejată de imense ziduri de spaţiu, la adăpostul insondabilelor tranşee de timp.

Care era însă locul lui Nogaro în această pânză? se întreba Algan, şi care era propriul lui loc? Dar acela al tuturor oamenilor care trăiau, cucereau, desţeleneau şi mureau, fără să ştie precis ce funcţie îndeplineau sărind de pe o pătrăţică pe alta a acestui eşichier cosmic?

Care era locul lui Paine şi al naivităţii sale, al lui Nogaro şi al cinismului său, al ochilor lui reci şi vicleni, al muţeniei calculate de care dădea dovadă sau al tonului său tranşant? Care era locul lui Jerg Algan, omul bătrânelor planete şi al bătrânelor oraşe, al lumilor libere şi anarhice, înclinate mai curând spre trecut decât spre viitor, cercetând cu minuţiozitate, într-o

pulbere străveche, mai curând gloriile apuse decât victoriile ce vor veni?

Aveau ei, măcar, an loc? Nu erau, oare, de prisos? Un nimic, nişte simple cenuşe într-un mare jar uman, care devora spaţiul? Algan îşi petrecu ultimele zile ale călătoriei, înaintea escalei pe Ulcinor, în biblioteca de la bord, dar nici filmele, nici benzile, nici cărţile nu-l lămuriră în nici un fel. Poate că lumea era simplă şi Algan o detesta ca atare. Sau poate poseda o faţă ascunsă, o realitate secretă, pe care trebuia s-o descoperi şi care era realitatea sau un fragment al realităţii, iar Algan o ura pentru că zdrobea vieţile oamenilor cu ajutorul fabulelor.

Poate că nimeni, de la un capăt la celălalt al Galaxiei umane, nu mai cunoştea adevărul. Şi poate că nici nu-l cunoscuse vreodată. Dar neîncrederea lui Algan, în timp ce studia filmele şi cărţile şi asculta benzile, era aceea a vânătorului care descoperă o urmă necunoscută şi care porneşte în căutarea unui vânt poate neînsemnat, poată periculos. Nu găsea nimic în timp ce înainta, dar ştia că atât animalul, cât şi omul sunt abili în a evita cel mai mic freamăt al crengilor, cel mai mic tremur al aerului, cel mai mic indiciu.

Poate că, în cele din urmă, Nogaro avea dreptate? Poate că salvarea va veni de la altă rasă, una non-umană, diferită, care-ar putea aduce argumentul decisiv al experienţei sale? Sau poate că această rasă va aduce distrugerea? Căci salvarea şi distrugerea erau strâns amestecate în spiritul lui Algan.

Pe măsură ce se apropiau de Ulcinor, Algan simţea crescând în el interesul pentru planetele puritane. Ştia despre acestea puţine lucruri, doar legendele şi zvonurile adunate de prin tavernele bătrânului Dark, istorii sumbre şi de o reputaţie îndoielnică, dar nici un fapt precis. Evenimentele se tocesc atunci când străbat prăpăstiile de spaţiu şi de ani. Tradiţiile se transmit prost atunci când fiecare om este izolat în timp. Iar navigatorilor nu le place să vorbească despre istorii pe care ei le considera definitiv îngropate. Se întâmplă ca pionierii să fie mai vorbăreţi, dar ei ştiu, în general, puţine lucruri. Fără îndoială, este preferinţa Betelgeusei să se întâmple aşa. Căci Betelgeuse înţelege să fie principala şi, în măsura posibilului, singura legătură între diversele lumi.

Cu trei sute de ani mai devreme, după timpul local, când pionierii se aşezaseră pe planetele ce aveau să devină mai apoi

lumile puritane, întâlniseră acolo un univers ostil şi dur. Caracterele lor se modelaseră în consecinţă. Mai mult de-atât, ei erau primele produse autentice ale civilizaţiei galactice, înainte, cucerirea fusese întreprinsă de oameni ai Pământului, plini de vechile tradiţii de fidelitate faţă de lumea lor. Dar pionierii acestor lumi noi erau oameni experimentaţi, care-şi petrecuseră aproape toată viaţa la bordul navelor, încă lente, ce străbăteau în acea epocă regiunile deja explorate ale Galaxiei. Ei erau familiarizaţi cu distorsiunile temporale şi nici măcar nu concepeau o lume care să le ignore, care să cunoască un timp stabil. Pe Terra se simţeau nişte străini, fuseseră contemporani cu oameni morţi de un secol, câteodatâ chiar două. Căutau o lume nouă, pe care timpul să aibă o valoare nouă, pe care vieţile oamenilor să fie dependente mai puţin de cele ale contemporanilor şi mai mult de acelea ale indivizilor ce vor veni. Descoperiseră zece asemenea lumi, gravitând în jurul unor stele învecinate. Îşi lăsaseră acolo amprenta destul de puternic, pentru ca ea să reziste de-a lungul secolelor.

Apoi, alte societăţi umane s-au născut în alte părţi, în spaţiu. Reacţia care stătuse la originea creării lumilor puritane devenise inutilă, lipsită de sens, căci mentalitatea proprie pământenilor aproape că dispăruse odată cu anii. Dar lumile puritane, bastioane ale tradiţiei, singura existentă, fără îndoială, în Galaxia umană, alături de aceea a Betelgeusei, rezistaseră graţie organizării şi moralei lor rigide, religiei şi obiceiurilor lor ciudate, interzise străinilor. Porturile construite de Betelgeuse apăruseră şi pe lumile puritane, la fel ca pe toate planetele locuite, dar, la fel ca pe Pământ şi în ate locuri străvechi, ele fuseseră mai degrabă tolerate decât admise, Născute din spaţiu şi din consecinţele asupra omului, lumile puritane se feriseră curând de tot ceea ce putea el aduce nou şl neliniştitor.

Neîncrederea este, poate, o formă limitată a înţelepciunii. In tot cazul, curenţii spaţiului îl purtară până la ţărmurile lumilor puritane pe Jerg Algan, al cărui suflet era plin de amărăciune.

IV
Planetele puritane

NUMELE PLANETEI strălucea cu litere de foc pe înaltele porţi

de bronz ale portului stelar: Ulclnor. Era un nume din timpurile străvechi, sprinţar, melodios şi încărcat de o atmosferă de mit, de amintiri ceţoase şi neliniştitoare, un nume răsunând tare şi clar în mijlocul şoaptelor tulburi.

Algan trecu pragul şi, după ce depăşise batantele grele ale uriaşelor uşi de bronz, ii apărură în faţă cartierele mărginaşe ale oraşului. La început, nu văzu decât nişte acoperişuri între care şerpuiau, ca nişte mici rigole, străzile înguste; apoi distinse, în depărtare, umbrele colosale ale oraşului nou. Era liber pentru mai multe zile, liber să hoinărească încolo şi-ncoace pe planetă, dar nu s-o şi părăsească. Ştia că guvernului din Betelgeuse îi păsa prea puţin de pierderea unui recrut abia angajat: ştia, de asemenea, că ar prefera, fără îndoială, viaţa de pe navele stelare existenţei de pe Ulcinor, chiar dacă numai a zecea parte din legendele care circulau pe seama întunecatelor lumi puritane ar fi fost adevărată.

Înainte de a intra în oraş, îşi strecură mâinile în nişte mănuşi lungi, negre, şi-şi acoperi chipul cu o mască întunecată. Masca ascundea privirilor toate deschizăturile feţei, acoperea nasul şi urechile sub nişte filtre uşoare, care nu împiedicau nici aerul, nici sunetele, nici mirosurile să treacă, astupa cu grijă gura şl nu lăsa vederii decât ochii şi fruntea.
I se recomandase lui Algan să nu uite niciodată să-şi pună masca. A ieşi cu chipul descoperit echivala pentru puritanii de pe Ulcinor cu o insultă grosolană ori, mai curând, cu un atentat deliberat la pudoare; pedepsele care se aplicau delincventului erau aspre, fie acesta şi protejat, în calitate de pionier, de către atotputernica administraţie de pe Betelgeuse.

Algan se plimbă pe străzile vechi, pe care nu le mai frecventa nici un vehicul, şi în spatele acestor ziduri în permanenţă albe, câteodată crăpate, plesnite din pricina căldurii şi a frigului nenumăratelor anotimpuri, nu percepea decât mişcarea unei vieţi larvare. Îi plăcea asta. Regăsea, astfel, câte ceva din atmosfera Pământului; deşi lumile puritane se numărau printre adversarii cei mai violenţi al modului de viaţă terestru, îi plăcea să descopere aici o istorie şl o decadentă comparabile cu acelea ale bătrânului Dark.

Îşi reaminti ce-i spusese Nogaro, înainte să părăsească nava: „Lumilor puritane le e frică să îmbătrânească, iar teama lor e atât de mare, încât le-a încărcat într-o clipă cu greutatea

unui şir întreg de ani". Şi era adevărat, îşi dădea seama acum, admirând încă o dată ciudatele vorbe ale lui Nogaro: puritanii voiseră să creeze o civilizaţie veşnică, o concepuseră în mod rigid şi încă de la naştere ea purta greutatea acestui blestem: era condamnată la scleroză.

Încetul cu încetul, pe măsură ce Algan înainta, străzile se animară. La origine, puritanii erau negustori. Şi nu uitaseră asta niciodată; în calitate de pionieri, fuseseră gata să pună stăpânire pe orice le plăcea de pe lumile noi, pentru a revinde totul planetelor bogate. De aceea, diferitele lor porturi adunau laolaltă ansamblul bunurilor ce fac obiectul comerţului în Galaxia umană.

Algan se întâlni curând cu oameni care nu mai erau doar nişte umbre fugare, cu personaje importante. Îmbrăcate în catifea de culoare închisă, neagră sau bleumarin, conform funcţiei sau rangului lor, şi ale căror măşti se făleau cu bijuterii strălucitoare. Iar prăvăliile ofereau, într-un cadru de regulă auster, mărfurile a nenumărate lumi — vechi instrumente de suflat de pe Atlan, atent lustruite, blănuri uşoare şi mătăsoase de pe Aldragor ori, şi mai bine, produsele de artizanat indigene: şaluri în culori strălucitoare, blocuri de sticlă în care se derulau imagini caleidoscopice, multidimensionale, plăci de bronz gravate cu semne de neînţeles, cristale cu forme şi în culori ciudate, albine de sticlă, insecte uriaşe ale căror fidelitate şi cleşti erau — amândouă — la fel de puternice.

Nu existau limite pentru bogăţiile Galaxiei umane şi tot ce producea ea mai bun era adunat aici, pe Ulcinor.

Cu toate acestea, în timp ce frunzărea cărţile vechi, ale căror semne rămâneau pentru el mute, sau în vreme ce pipăia moliciunea unei stofe, Jerg Algan se simţea singur. Încerca o solitudine pe care doar rareori o cunoscuse pe Terra. Pentru prima oară în viaţa lui, se simţea pierdut în mijlocul unei lumi noi şi derutante, fără prieteni, fără măcar un ghid în stare să-i poată deschide calea şi să-l protejeze. Fără libertate.

Aruncă stofa pe tarabă, spre marea decepţie a negus-torului, ai cărui ochi luceau de lăcomie în spatele măştii. Lăcomia era o virtute pe această planetă, unde cea mai mare parte a sentimentelor omeneşti se găseau catalogate printre

vicii, iar locuitorii de pe Ulcinor cultivau neobosiţi această rară calitate.

Sub o grămadă de stofe, de pânze pictate şi de cărţi cu încrustaţii, Algan remarcă o tablă de şah veche. Îndepărtă cu un gest al mâinii ţesăturile uşoare şi examină obiectul mai îndeaproape. Cele şaizeci şi patru de căsuţe păreau a fi fost sculptate în două esenţe de lemn diferite, una la fel de albastră ca noaptea, cealaltă — tot atât de roză ca o piele delicată; din acest punct de vedere, eşichierul era perfect normal. Dar fiecare dintre căsuţe avea drept podoabă câte o gravură fină. Iar aceste desene reţinură privirea curioasă a lui Algan.

Gravurile erau remarcabile prin minuţiozitatea detaliului şi prin lipsa lor de finalitate. Era aproape de neconceput ca ele să fi fost imaginate de un spirit omenesc. Nu arătau, într-adevăr, suficient de clare pentru ca
scopul lor să fie decorativ şi, fără îndoială, nu prezentau nici urma vreunei legături cu jocul de şah.

Şi totuşi, ele treziră în memoria lui Jerg Algan un şir de amintiri neclare, fapt ce sfârşi prin a-l intriga. Auzise vorbindu-se pe Pământ despre asemenea semne; în legătură cu o ştiinţă foarte veche sau — mai exact — cu o religie... ba nu, în legătură cu o superstiţie — îşi amintea acum — ce purta numele de astrologie. Unele dintre semnele gravate pe eşichier semănau cu anumite simboluri ce serviseră la denumirea părţilor cerului, a unor grupuri de stele, pe vremea când oamenii credeau că destinele lor se află înscrise pe firmament.

Celelalte, însă, nu semănau cu nimic din ceea ce şi-ar fi putut imagina un spirit uman. Erau fie înlănţuiri de figuri geometrice, fie desene reprezentând figuri fantastice, străine de legendele omeneşti. În aparenţă, obiectul n-avea nici o legătură cu jocul de şah. Totul semăna mai degrabă cu unul dintre acele careuri mistice pe care pictorii sau gravorii antichităţii se amuzaseră să le compună din când în când.

Algan atinse eşichierul, mângâindu-l uşor cu vârful degetelor. Era posibil ca el să nu fie făcut din lemn, căci materia din care fusese sculptat prezenta o granulaţie mai fină decât cea a lemnului cu fibrele cele mai dese. Dar nu era nici materie sintetică obişnuită, întrucât, după modul în care lumina juca pe pătratele palide sau întunecate, structura ei chimică trebuia să fie extrem de complexă.

Dimensiunile reduse ale tablei de şah îl uimiră pa Algan. Mâinile lui, puse una lângă alta, acopereau aproape în întregime suprafaţa caroiată.

După care curiozitatea i sa mai potoli. Îşi spuse că trebuia să fie vorba de un joc aparţinând cine ştie cărui navigator, eşuat acolo la cheremul spaţiului sau al tranzacţiilor ori furturilor întâmplătoare. Îi făcu totuşi semn negustorului, care se apropie în grabă. Nimic din ceea ce se afla în prăvălia lui nu-i aparţinea, căci locuitorii de pe Ulcinor considerau drept imoral să vinzi propriile tale bunuri, apreciind în acelaşi timp lăcomia drept una dintre primele şi principalele îndatoriri ale unui individ.

— De unde aveţi această piesă? întrebă nonşalant Algan.

— Este un eşichier foarte vechi, spuse negustorul. Ochii mici şi galbeni îi străluceau. Foarte vechi... Poate de o mie de ani. Poate de zece mii, ori mai mult... Un lucru extrem de interesant. Sunteţi colecţionar?

— Cum ar putea să aibă obiectul ăsta zece mii de ani? se interesă Algan. Nici cucerirea spaţiului nu datează de atâta vreme. De unde ştii că eşichierul e atât de vechi? Încerci să mă înşeli, nu-i aşa?

Dar îi venea greu să creadă una ca asta. Ştia că probitatea negustorilor puritani era exemplară; ei nu lăudau niciodată o calitate inexistentă la produsele lor. Se întâmpla doar să uite să menţioneze anumite defecte ale mărfurilor pe care le vindeau...

— E mai vechi decât noi toţi, spuse negustorul. Îşi netezi masca pe faţă. Mai vechi şi decât acest oraş, credeţi-mă. Un obiect interesant... Nimeni nu ştie de când datează. Poate că valoarea lui reprezintă o avere. Dar sunt obligat să mă despart de el. Afacerile merg atât de prost în ultimul timp...

— Adevărat, zise Algan, zâmbind. Cât îmi cereţi pe el?

— Să nu vorbim de preţ, domnule! Cel puţin pentru moment... Şi unul, şi celălalt suntem amatori de lucruri frumoase şi vechi, nu-i aşa? Priviţi acest eşichier! Puteţi să-mi spuneţi din ce-i făcut? Există nişte legende străvechi ce...

— Spuneţi-mi mai bine unde se găsesc piesele şi-mi veţi povesti după aceea legendele!

Negustorul îi aruncă o privire bănuitoare.

— *Piesele*? repetă el. Nu există piese. Nu la acest gen de eşichiere. Credeam că sunteţi cunoscător... Aţi remarcat, numai, desenele care acoperă tăblia?

— Bine, şi-atunci cum se joacă?

— Nimeni nu ştie. V-am spus că acest eşichier este foarte vechi, practic fără vârstă. Nimeni nu mai ştie să joace pe asemenea table, domnule. Existau înainte ca omul să fi învăţat să mute pionii pe cele şaizeci şî patru de căsuţe.

— Acesta, deaici, de unde provine?

— Habar n-am domnule. Cred că un navigator mi l-a adus, într-o zi, ca să-l vând. Venea de pe lumile care mărginesc Galaxia umană. Nu ştiu exact unde a găsit acesi eşichier, nu mi-a spus, domnule. Dar *ştiu* că aceste tăblii de şah sunt foarte vechi. Nu şi foarte rare, domnule, am văzut multe ca ele pe Ulcinor. Nu foarte rare, în schimb foarte vechi. Cu mult anterioare prezentei omeneşti...

— Au existat deci alte civilizaţii în Galaxie, înaintea celei a omului?

Negustorul îl privi cu un aer posomorit.

— Cum aş putea, oare, să vă răspund *eu,* domnule? Nu ştiu nimic în plus faţă de dumneavoastră. Pionierii, din care se trag strămoşii mei şi — fără îndoială — şi ai dumneavoastră, au descoperit ici colo rase inteligente, umanoide ori nu, dar niciodată vreuna pe deplin civilizată, nici care să fi reuşit să-şi părăsească planeta. Totuşi, eu cred... eu cred, domnule, că noi nu suntem primii care ne-am aşezat pe anumite corpuri cereşti. Cred că *Ei* ne pândeso. Ne aşteaptă. Poate că aceste table de şah sunt opera *Lor...*

— Cine sunt *Ei?* întrebă Algan, cu vocea sugrumată.

— Cine ştie, domnule? Cine ştie?... Cu siguranţă, nu un biet negustor de pe Ulcinor, care nu şi-a părăsit de trei ori planeta în toată viata lul. Dar umblă fel de fel de zvonuri, domnule, istorii foarte curioase.

— Ce fel de istorii?

— Să îndrăznesc, oare, să vorbesc, domnule? Aceste subiecte sunt interzise. Totuşi, citesc în privirea dumneavoastră faptul că-mi sunteţi prieten şi sunt convins că-mi veţi da un preţ bun pe acest eşichier, ale cărui vechime ţi valoare sunt atât de mari...

— Fie, se învoi Algan.

— Atunci urmaţi-mă! zise negustorul.

Algan aruncă o privire de jur împrejur. O mulţime vioaie se împingea în tarabele comercianţilor, maşini tăcute, negre şi

lungi parcurgeau străzile. Dar toată activitatea oraşului se desfăşura într-o asemenea linişte, încât atmosfera era sinistră; măştile şi veşmintele întunecate se adăugau şi ele acestei impresii sumbre.

Algan pătrunse prin uşa joasă şi strâmtă în interiorul prăvăliei; nu era decât, cel mult, un loc strâmt în care se aflau îngrămădite bogăţii de neînchipuit, stofe de o uşurătate şi de o strălucire incomparabile, blănuri răcoroase, de o fineţe ideală, obiecte din metal şlefuit.

Negustorul se aşeză pe un morman de blănuri şi-l invită şl pe Algan să ia loc într-un fotoliu înalt din piele, după toate aparenţele provenind de pe Terra, Lumina era neclară în încăpere, dar ochii lui Algan se obişnuiră cu ea curând. Îşi lăsă privirea să cerceteze în voie cotloanele prăvăliei.

— Văd că vă place magazinul meu, domnule, zise negustorul. Asta mă unge pe suflet.

Se aplecă spre Algan, cu un surâs complice pe buze, şi-i spuse:

— Vă place zotl-ul?

— E multă vreme de când n-am mai băut aşa ceva, oftă Algan. Credeam însă că pe lumile puritane...

— Există unele aranjamente, domnule, spuse negustorul. Noi avem un proverb: „Faţada e bună doar pentru cine nu trece pragul". Un proverb foarte vechi. Nu vă place?

Negustorul luă o rădăcină de zotl de pe etajeră şi o strecură într-o mică presă având, în exterior, aspectul cu totul inofensiv al unei sculpturi. Aşteptă un moment ca rădăcina dură să se decoloreze în întregime şi ca sucul să se decanteze. Apoi turnă licoarea de nuanţa ambrei în nişte pocale înalte de argint.

— Aşteptaţi, zise el, nu beţi imediat Doresc să vă arăt ceva! Ştiu că pot avea încredere în dumneavoastră...

Tonul negustorului se transformase pe nesimţite. Era acum mai puţin smerit, mai puţin vizibil profesional, devenise mai dur, mai clar, mai tranşant. Negustorul înţelegea să fie ascultat şi Algan voia să ştie unde dorea acesta să ajungă.

— Aşezaţi-vă eşichierul pe genunchi, domnule, puneţi mâna dreaptă peste căsuţe, aşa, câte un deget pe fiecare pătrat. N-are importanţă care. Şi-acum, ascultaţi-mă.

Noi vedem mulţi oameni, domnule, pe o planetă ca Ulcinor. Şi, de obicei, ni se acordă încredere, căci se ştie că suntem de o

probitate mai presus de orice elogiu. Obiceiurile noastre nu sunt întotdeauna apreciate aşa cum ar trebui, iar intoleranţa noastră, deşi legitimă, face să fim adeseori desconsideraţi. Totuşi, în general străinii au încredere în noi, şi ăsta e un lucru foarte rar pe toată întinderea spaţiului, credeţi-mă. Aşa se face că ne povestesc lucruri pe care nu le-ar spune nicăieri, în altă parte, şi pe care însăşi Betelgeuse, în orgolioasa ei putere, le ignoră.

Nu vă place Betelgeuse, domnule, inutil să încercaţi să mă convingeţi de contrariu. Am văzut de îndată, după costumul dumneavoastră, că sunteţi un pionier şi că veniţi de pe Pământ, iar eu ştiu cum îşi recrutează Betelgeuse pionierii pe Terra, chiar dacă guvernul central nu se laudă prea mult cu asta. Ei bine, şi noi la fel, avem motive serioase să nu ne placă Betelgeuse.

Iată, sunt trei secole şi mai bine de când domeniul nostru se află limitat doar la lumile pe care le numiţi puritane, în vreme ce există în spaţiu atâtea planete necolonizate. Betelgeuse îi vrea pe mulţi dintre oamenii noştri, nu însă şi societatea în ansamblu. Îi e frică de noi şi ne împiedică să ne extindem.

De aceea, noi ascultăm cu atenţie relatările călătorilor, domnule, şi căutăm întotdeauna vreun secret care să ne dea măcar o umbră de superioritate asupra Betelgeusei. Şi, într-o bună zi, îl vom găsi. Ştim, de exemplu, că există pe anumite lumi ruine mai vechi decât omul...

Tăcu, iar ochii lui galbeni şi înfundaţi în orbite cercetară cu atenţie figura impasibilă a lui Jerg Algan.

— Nu vă surprinde una ca asta? întrebă el.

— Am auzit deja o poveste asemănătoare, zise Algan.

— Poate... Ori poate că sunteţi foarte abil în a vă ascunde sentimentele? Poate n-ar fi trebuit să vă vorbesc atât de curând? În sfârşit, n-are importanţă. Ştiu că urâţi Betelgeuse la fel de mult ca şi noi. Ascultaţi-mă bine! Mai multe expediţii au descoperit şi fotografiat o serie de ruine colosale, pe planetele de la marginea Galaxiei umane. Din nefericire, nici una dintre aceste expediţii nu s-a mai întors...

— Accident? întrebă Algan.

Vocea nu lăsa să-i scape nici urmă de mirare.

— Au dispărut, pur şi simplu. Poate că au fost distruse. Este ceea ce crede Betelgeuse. Sau poate au plecat. Este ceea ce credem noi.

— Plecat? se miră Algan. Unde?

— Imaginaţi-vă că aceste ruine ar fi un soi de porţi deschise către tot ceea ce puteţi dumneavoastră concepe; imaginaţi-vă că aceste expediţii au pătruns, fără să ştie, în nişte universuri noi şi că ele n-au mai putut niciodată să se întoarcă.

— Absurd! comentă Algan.

— Fără îndoială, zise negustorul, fără îndoială. În unul sau două dintre cazuri, însă, nişte oameni s-au întors. Oh! după foarte lungi ocoluri. Şi în general sub alte nume. Betelgeuse nu i-a mai revăzut nicicând, deşi ei îi juraseră credinţă cu ani înainte. Dar noi... noi i-am găsit. Aveau ceva de vândut şi au venit să ni-l ofere.

— Ce li se întâmplase?

— Nimic. Să nu credeţi că încerc să vă ascund adevărul, dar nu li se întâmplase niciodată nimic. Iar relatările lor erau, cel mai adesea, ciudat de asemănătoare. Fuseseră lăsaţi în urmă de grosul corpului de explorare, cel mai adesea ca să păzească o tabără. Dar nimeni nu mai venise vreodată să-i schimbe din post. Atunci fugiseră, luând cu ei ce era mai valoros în tabără şi, câteodată, după ce făcuseră şi nişte fotografii, care au ajuns în mâinile noastre. Acele ruine există!

— Prea vechi, zise Algan.

— Credeţi? La urma urmei, expediţiile au dispărut.

— Să admitem. Ce legătură poate avea cu eşichierul şi de ce-mi spuneţi asta tocmai mie?

Masca de mătase neagră a negustorului se încreţi atât de bine, încât Algan îl văzu zâmbind.

— Puneţi-vă degetele pe eşichier, domnule, degetele de la oricare mână, fiecare deget pe câte o căsuţă. Bun. Acum, beţi zotl-ul!

Algan îşi ridică masca şi goli eu încetineală paharul. Inima îi era plină de o sfâşietoare nostalgie. Îşi amintea de Terra şi de barurile dubioase din Dark, de acea ţară imaginară pe care zotl-ul îi permitea s-o exploreze. Sori îndepărtaţi şi invizibili, vibrând ca nişte corzi de harpă. Dar de data asta, zotl-ul nu-l mai duse la capătul suprasolicitării nervilor, nu mai începu să audă culorile, nici să vadă sunetele.

I se păru că stă drepţi pe eşichier şi că nu era decât un pion pe o căsuţă albă şi nu putea zări marginile tablei. Stătea ţeapăn, cu ochii deschişi, ficşi, ţinând paharul la capătul braţului întins, fără măcar să freamăte Nu mai era el însuşi. Călătorea pe

eşichier...

O forţă irezistibilă îl antrenă cu sine. Apoi căsuţele începură să se schimbe şi să se mărească în jurul lui. Cerul se întunecă, văzu lucind pe el stelele, plană un răstimp deasupra unei întinderi înverzite, apoi coborî vertical şi se aşeză încetişor în ierburile înalte şi mlădioase.

Tulpinile îi ajungeau până la umeri, dar el le uită brusc în clipa când privi în jurul lui, căci sub acest cer mov, împodobit cu o uriaşă stea albastră, străluceau zidurile negre, polizate, ale unor ruine ciclopice.

Nu era nimic mai mult decât un perete. Dar Algan începu să ţipe. Vazu peretele fisurându-se, prăbuşindu-se şi zdrobindu-l. Nu era decât un vis, dar Algan clipi des din ochi. Acest zid era prea mare, prea compact, prea neted pentru ca să fi fost o lucrare omenească şi era şi prea negru. Nu se ridica vertical, ci era în mod clar înclinat, acoperea locul de aterizare al lui Algan şi asta îi dăduse impresia că-l vede prăbuşindu-se.

Apoi Algan îşi ridică fruntea spre cer şi încercă să stabilească despre ce soare putea fi vorba, dar simţi brusc o greutate la capătul braţului, clipi din ochi şi zări iarăşi figura mascată a negustorului, aplecată asupra lui.

— Ce-i asta? întrebă el, chiar înainte de a pune pocalul pe masă.

— De unde vreţi să ştiu? N-am fost cu dumneavoastră, zise negustorul.

— Ştiaţi ce-o să mi se întâmple. Mi-aţi spus să pun o mână pe eşichier. Zotl-ul, singur, nu m-a dus niciodată până acolo.

— Fără îndoială că nu, fără îndoială că nu, fu de acord negustorul, Ei bine, acum ştiţi despre lucrurile astea tot atât cât ştiu şi eu. Şi fiţi convins că locul respectiv există în realitate aşa cum l-aţi văzut, aceste ziduri cad de mii de ani peste acea porţiune de teren pe care aţi ocupat-o. Soarele de pe cer era albastru, roşu ori încă galben?

— O enormă stea albastră, zise Algan.

— Este cazul cel mai frecvent. Vedeţi dumneavoastră, numeroase elemente se schimbă în aceste viziuni. Vegetaţia, de exemplu, sau nuanţa cerului, sau culoarea soarelui, dar niciodată zidurile. Pe toate lumile care au cât de cât legătură cu eşichierul şi cu zotl-ul se înalţă aceste fortăreţe colosale. Dumnezeu ştie ce bogăţii conţin ele!

— Sau ce arme, spuse Algan
Tăcură o clipă, privindu-se reciproc.
— O iluzie, continuă Algan.
— Neîndoielnic, aprobă negustorul, neîndoielnic. O iluzie care ucide.
— Pentru ce n-aţi trimis niciodată expediţii într-acolo?
— Betelgeuse, rosti laconic negustorul. Nu există nava şi tehnicieni decât pentru expediţiile organizate de Betelgeuse. Ştiţi cât de rari sunt oamenii. Totuşi, după cum vedeţi, am aflat destule lucruri. Da, da, destule lucruri...
— Şi-acum, zise Algan, uşor stânjenit, spuneţi-mi pentru ce mi-aţi povestit toate astea?
Ochii negustorului se închiseră aproape complet.
— Vă interesaţi de eşichier, spuse el. Mă gândeam că problema vă pasionează. Am greşit cumva?
— Nu, recunoscu Algan, dar mă îndoiesc să fie vorba numai despre atât
— Nouă, puritanilor, ne place mult să istorisim poveşti, zise negustorul. Dar ne place la fel de mult să la şi ascultăm, imaginaţi vă că aţi vedea ceva sau că aţi auzi, numai, vorbindu se despre ceva, un zid mare, oblic şi negru, de exemplu, sunt convins că am fi suficient de mulţumiţi ca să vă oferim au preţ foarte bun în schimbul confidenţelor dumneavoastră. Un preţ ca adevărat foarte ridicat.
— Eu nu sunt decât un pionier, se eschivă Algan.
Ezita să răspundă afirmativ. Nu era sigur în privinţa sincerităţii negustorului şi se temea să nu dea de vreun necaz.
— Nici măcar nu ştiu unde voi merge în prima mea călătorie! N-aş putea să vă fiu de prea mare folos.
— Cine ştie? întrebă negustorul. Ochii săi clipeau acum de parcă ar fi transmis, în morse, cine ştie ce mesaj secret, vreunui asistent invizibil. Cine poate şti? Poate că mâine veţi călători liber printre stele?... Orice vi s-ar întâmpla, să nu ne uitaţi.
— O să am grijă, îl asigură Algan. Cât îmi cereţi pentru acest eşichier?
— Nimic, răspunse negustorul.
Vocea lui era plină de părere de rău, ca şi cum ar fi fost pe cale să comită un păcat mult prea greu pentru conştiinţa sa — şi, în realitate, chiar asta se şi întâmpla.
— Nimic, adăugă. Vi-l dăruiesc

Situaţia e mai complicată decât părea la prima vedere, îşi spuse Jerg Algan, mergând pe străzile oraşului.

Nogaro avusese dreptate aproape în toate privinţele. Galaxia umană nu forma un bloc, ci un soi de aluat întins în toate părţile de ambiţii diverse. Un singur şoc ar fi, poate, de-ajuns pentru a nărui puterea Betelgeusei. Ideea nu-i displăcea lui Jerg Algan.

Dar ceea ce-l surprindea şi mai mult era interesul pe care-l dovediseră Nogaro şi, după el, negustorul, pentru rasele non-umane. Acest interes corespundea, cu siguranţă, anumitor elemente pe care el, Algan, le ignora. Se putea chiar ca ele să aibă legătură cu instabilitatea puterii Betelgeusei — ori ca o cunoaştere aprofundată a problemei să permită înfrângerea Betelgeusei. Lumile puritane aşteptau de la descoperirea fortăreţelor din piatră neagră o victorie — o victorie sigură asupra Betelgeusei. Fără îndoială, ei ştiau mai mult decât voise negustorul să-i spună lui Algan. Dar, atunci, ce rol i se rezervase lui, Jerg Algan, pe această scenă gigantică? se întreba neliniştit, în timp ce pipăia suprafaţa netedă a eşichierului.

Nu exista nici un răspuns posibil.

Fiecare dintre pistele pe care le explora în minte conduceau la un impas.

Ulcinor era o planetă populată de umbre, de înalte flăcări negre alergând pe străzi.

Pretutindeni nu existau decât măşti întunecate şi pelerine lungi, care-i ascundeau pe purtătorii lor de privirile indiscrete. Animaţia străzilor avea chiar ceva furişat, ca şi cum locuitorii Ulcinor-ului, forţându-se să semene ca nişte fantome asexuate, sfârşiseră prin a lua obiceiurile unor spectre pline de teamă. Maşinile circulând pe şosea erau prelungi şi închise la culoare, iar geamurile lor, văzute din exterior, constituiau doar nişte oglinzi ce-i arătau trecătorului propria imagine. Rulau în tăcere, agile, cu viteză rapidă şi uniformă. Până şi în cromurile lor sobre, dar strălucitoare, aveau ceva funebru.

Şi nimeni nu purta aici armă. Faptul îl surprinse pe Algan, care-i văzuse dintodeauna pe oamenii din Dark purtând la

centură, agăţate la vedere, arme radiante de toate tipurile. Siguranţa, pe aceste meleaguri, era atât de mare, încât nimănui nu-i trecea vreodată prin minte că în anumite cazuri, pentru a supravieţui, trebuie să te bazezi pe propria-ţi abilitate şi propria-ţi viteză de reacţie.

Ulcinor era o lume cu tradiţii solide. Pământul avusese şi el aşa ceva, îşi spuse Algan, dar acum, pentru prima oară îşi dădea seama de ăsta, ca o certitudine sfâşietoare, nu mai reprezenta decât haos şi descompunere.

Partea nouă a oraşului îl surprinse pe Algan. Brusc, înţelese că Dark, în ciuda splendorii lui, nu era decât o aşezare a trecutului, un oraş muribund. Pe Ulcinor, imensele clădiri albe şi negre erau mai înalte şi mai maiestuoase decât cele din Dark. Iar zgârie-norii avântaţi spre cer ar fi zdrobit cu masa lor chiar şi turnul portului stelar al Terrei.

Şi totuşi, medita Jerg Algan, în oraşul puritan nu domneau decât plictiseala şi neliniştea. Era o aşezare rece, populată de umbre care-şi uitaseră destinul lor de oameni, care şuşoteau în loc să vorbească tare, care alergau de-a lungul pereţilor abia atingând caldarâmul cu călcâiele, un oraş mort, îngropat deja în linţoliul propriei tăceri, aşa cum erau şi miile de chipuri în spatele măştilor lor.

Ideea primilor puritani fusese aceea că orice om, în faţa unui univers imens, dar nu inaccesibil, era şi *trebuia* să fie definitiv singur, că el nu trebuia să se bazeze decât pe sine însuşi ori pe jocul legilor matematice, destinate să i asigure numai protecţia saa supravieţuirea. Omul spaţiului cosmic nu mai putea fi nici reprezentanta! unei epoci, nici acela al unei lumi anume. El trebuia să fie ceva inodor şi incolor, o entitate aproape invizibilă, aproape imperceptibilă...

Şi, în câteva sute de ani, asta şi devenise. Cel puţin pe Lumile Puritane. Puteai părăsi Ulcinor-ul şi să te întorci un secol mai târziu, fără ca nimic să se fi schimbat Străzile eraa identice, iar faţadele ale şi negre abia dacă simţiseră trecând peste ele suflul Timpului. Cât despre oameni, aceştia se schimbaseră — poate — în spatele măştilor lor, dar nimeni n-avea cum s-o ştie...

Jerg Algan îşi aminti de bărbaţii şi de femeile de pe Pământ, de vocile lor puternice şi sonore, de costumele lor colorate şi câteodată ieşite din comun. Aici, însă, abia dacă recunoştea femeile după pletele lungi, fluturându-le în vântul uşor şi după

talia mai fină. Dar trăsăturile, buzele şi obrajii le erau ascunse în spatele măştilor netede, neclintite, iar supleţea trupurilor dispărea sub faldurile pelerinelor de noapte.

Asta era lumea viitorului, îşi zise Jerg Algan, fixând cu privirea faţadele goale şi oarbe care, pe Terra, ar fi fost atât de pline de lumini, de ferestre, de draperii întredeschise aidoma unor pleoape asupra căldurii liniştite a camerelor primitoare. Şi mâinile îi tremurau de mânie în lungile mănuşi negre... Şi buzele îi fremătau de spaimă şi nelinişte, sub masca uşoară de mătase...

Ori, poate, un alt viitor se va ivi cu timpul din adâncurile spaţiului? Un viitor născut pe alte lumi, incredibil de vechi? Sau pregătit să se nască pe nişte lumi încă tinere?

Nimeni n-avea cum să ştie, medita Jerg Algan, în timp ce meregea pe bulevardele Ulcinor-ului, încercând să-i imite pe cei din jur şi să-şi micşoreze lungimea pasului.

O mână i se aşeză pe umăr. Se întoarse rapid, fără zgomot. Instinctiv, braţul îi alunecă spre centură. Dar nici o armă, nici o teacă măcar nu se aflau agăţate acolo...

— Văd că te interesează antichităţile şi poveştile ne-gustorilor, se auzi vocea lui Nogaro — înăbuşită, atenuată de mască, dar calmă şi uşor ironică.

— De unde ştii? întreabă Algan, buimac.

— N-are importanţă... Văzduhul îmi aduce la ureche tot soiul de zvonuri. Cunoşti acoperişurile de pe Ulcinor? Crede-mă, pentru un străin, e un lucru ce merită văzut. Vino! Trebuie să-ţi vorbesc. Vom fi mai liniştiţi acolo, sus!

Nogaro îl apucă pe Algan de braţ şi-l trase după el. Străbătură poarta unui edificiu colosal şi pătrunseră într-o inşiruire de săli albe. O mulţime de măşti veneau şi plecau. Iar la capătul acestui lung culoar, Algan zări o imensă spirală părând a se răsuci în jurul ei înseşi. Apoi, în clipa când se angajară pe spirală, înţelese că e vorba de un drum rulant ce-i antrena către părţile superioare ale clădirii.

Algan nu văzuse niciodată ceva asemănător pe Terra.

— E de prisos să-mi povesteşti ce ţi-a spus negustorul, zise Nogaro. Ştiu totul. Mi-ar plăcea să te previn, numai, asupra anumitor fenomene care nu vor întârzia să ţi se întâmple.

Jerg Algan se întoarse spre Nogaro.

— Chiar crezi să fie ceva adevărat din toate astea? întrebă

el. Crezi, într-adevăr, că există în spaţiu vreo civilizaţie mai veche decât cea a omului?

— Aş fi încântat să pot fi sigur, răspunse, evaziv, Nogaro.

— Eşichierul şi zotl-ul?

— Nu ştiu nimic în plus faţă de dumneata.

— Expediţiile pierdute?

— Tot ce ţi-a spus negustorul în această privinţă este corect, mai puţin în privinţa Betelgeusei. Ea ştie tot atâta cât şi comercianţii — nici mai mult, nici mai puţin, tot atât. Şi, la fel ca şi ei, Betelgeuse ar vrea să cunoască mai multe. Poate că va afla de la dumneata? Cine ştie?!..

— Eu nu sunt decât un pionier. N-am habar nici măcar pe ce lume voi trăi în anul care vine.

— Cine ştie? repetă Nogaro. Lui Algan i se păru că-l vede surâzând pe sub mască. Poate că mâine vei călători liber printre stele? Poate că vei conduce o expediţie?

O zonă precisă din creierul lui Algan îngheţă brusc.

— Lucrul ăsta mi l-a spus şi negustorul, zise el, încet. Iar acum, dumneata... Se pare că eu sunt cel mai puţin informat asupra viitorului meu.

— S-ar putea, într-adevăr, ca aşa să fie, prietene, fu de acord Nogaro, cu o voce rece şi tăioasă. Atât Betelgeuse, cât şi negustorii şi-au făcut anumite planuri în ceea ce te priveşte.

Algan rămase pe gânduri. Spirala îi dusese acum aproape de vârful imobilului. Ridică privirea şi văzu rotunjindu-se deasupra lor o cupolă transparentă. Puncte negre, de fapt nave stelare, străbăteau cerul.

— S-ar putea, de exemplu, urmă Nogaro, ca Betelgeuse să-ţi pună la dispoziţie o navă rapidă. Oh! una mică, bineînţeles. O simplă vedetă de explorare, cu un singur loc. Atunci ai putea străbate orizonturile îndepărtate care adăpostesc citadelele negre. Dar, cum Betelgeusei nu i-ar plăcea ca acest lucru să fie cunoscut, s-ar putea ca ea să-ţi ceară să pui mâna prin forţă pe o navă aflată în vreun port stelar — cel de pe Ulcinor, de pildă. S-a mai văzut şi altădată aşa ceva. Ar fi un lucru simplu. Negljenţa responsabililor portului este, într-un asemenea caz, de necrezut. Deci, ai plecat pe această navă furată şi ai aduce, după o lungă explorare, date interesante. Atunci ar începe, în privinţa dumitale, o lungă, foarte lungă luptă între Betelgeuse şi Puritani. Înţelegi toate astea, prietene?

— Încep să înţeleg, zise Algan. Dar de ce eu? De ce m-au ales tocmai pe mine? Şi de ce Puritanii îmi oferă date folositoare Betelgeusei, în cazul în care plec?

— Aici lucrurile se complică. Pentru Betelgeuse, ca şi pentru Puritani, nu eşti decât un pion. Dar, din clipa în care una dintre tabere te-a ales, cealaltă se ocupă, de asemenea, de dumneata. Aşa încât nu vei şti niciodată cine te ajută, dar asta n-are nici o importanţă.

Să presupunem că nu eşti un pionier obişnuit, chiar şi printre cei sosiţi de pe Pământ. Eşti capabil să supravieţuieşti complet singur într-un mediu ostil. Pe deasupra, îi urăşti şi pe cei de pe Betelgeuse, şi pe Puritani. Urăşti lumea actuală. Vrei să descoperi în străfundurile spaţiului un mijloc de-a o distruge. Şi-l vei căuta cu febrilitate, dacă ţi se dă o asfel de ocazie. Ceea ce e de ajuns. Atât Betelgeuse, cât şi Puritanii speră să descopere, datorită dumitale, o modalitate de a distruge puterea care-i nelinişteşte: guvernul central — pentru Puritani, Cele Zece Planete — pentru Betelgeuse. Cât despre informaţiile pe care ţi le-a dat negustorul, ele sunt lipsite de interes: Betelgeuse le cunoaşte deja. Dumitale ţi-au fost furnizate doar pentru a-ţi adormi vigilenţa.

Se găseau acum chiar sub cupolă. Oraşul se întindea la picioarele lor, de jur împrejurul portului stelar, asemenea unui joc de dominouri albe şi negre, dispuse în linii regulate pe o tablă întinsă. O navă neagră, imensă, purtând culorile Betelgeusei, se învârtea ca o insectă monstruoasă deasupra portului stelar. Şi mai sus, cerul era plin de dârele albe lăsate de navele în curs de decolare.

— Spaţiul nu este, deci, suficient de mare pentru ca Puritanii şi Betelgeuse să coexiste? întreabă Algan.

— Nu, şopti Nogaro. Ori, mai curând, este *prea* mare, iar oamenii prea puţin numeroşi pentru ca vreunul dintre cele două imperii să poată tolera împărţirea. Desigur, totul s-ar schimba dacă oamenii ar întâlni în spaţiu un aliat puternic. Dar în loc de rase inteligente, ei au descoperit doar specii primitive, probabil eşecuri ale Istoriei sau ale Timpului.

— Bine, dar cine eşti dumneata? strigă Jerg Algan. Şi cum de ştii toate astea? Lucrezi pentru o persoană anume? Sau de unul singur?

— Nu, zise Nogaro. Întoarse ochii şi privi oraşul. Deşi lucrul

mă priveşte personal, de fapt cred că este bine să-ţi spun amice: îi reprezint pe cei de pe Betelgeuse!

V
Toate stelele cerului

TOATE STELELE LUMII străluceau în noaptea de pe Ulcinor, gândi Algan, şi era aproape imposibil să concepi că dincolo de ceaţa de sori existau alţi nori de foc şl alte lumi rotitoare şi, poate, locuite.

Îşi părăsise fără zgomot camera şi se găsea acum pe drumul de patrulare care încercuia portul stelar, urmând conturul înalt al zidurilor. Purta uniforma de zbor a piloţilor şi avea atârnat de centură un pistol radiant. De sus, de la înălţimea drumului de patrulare, domina în acelaşi timp oraşul şi esplanada portului. Aerul era răcoros. Cerul — limpede. Putea zări luminile periferiilor îndepărtate, la zeci de kilometri de centru, strălucind aidoma unor insule de stele, aidoma unor galaxii desprinse de firmament şi prăbuşite pe sol.

Portul însuşi nu era decât un fel de pustiu alb, înconjurat de ziduri şi scăldat de lumini, bântuit de siluetele întunecate ale navelor înălţate spre zenit. Şi una dintre aceste nave, o mică unitate rapidă a serviciilor de inspecţie de pe Betelgeuse, îl aştepta.

Era o umbră mică, subtilă, la extremitatea de sud a portului, o fuzee neagră şi firavă, cu toate farurile stinse. Era ţelul promenadei nocturne a lui Jerg Algan.

Tânărul se pregătea să joace un joc ciudat. Trebuia să pună mâna pe navă în pofida supravegherii autorităţilor portului, dar cu complicitatea lor secretă. Iar nava trebuia să-l ducă, teoretic urmărit de toate forţele spaţiale ale Betelgeusei, către Glania, o lume de mâna a zecea, puţin colonizată şi dotată de curând cu un port stelar, Glania nu era decât prima etapă a călătoriei sale, dar una necesară. Căci Glania se situa la frontierele Galaxiei umane, la limitele neliniştitoarelor regiuni din centrul Galaxiei. Iar acolo, pe Glania, trăia unul dintre cei doi sau trei oameni care scăpaseră din expediţiile pierdute.

Glania, o planetă invizibilă pe cerul plin de stele...

Algan îşi cercetă cu minuţiozitate conţinutul buzunarelor. Nu trebuia să ducă nimic asupra lui care să permită să-i fie determinată identitatea, în cazul în care dădea greş sau murea. Dar habar n-avea împotriva cui erau luate aceste precauţiuni. Poate că Nogaro credea cu adevărat în existenţa altor rase şi nu voia să lase nimic la voia întâmplării? Poate că nu voia să indice drumul spre Betelgeuse eventualilor invadatori? Sau poate că se temea de nişte adversari mai apropiaţi şi mai umani? Nu găsi nimic. Doar eşichierul îi umplea unul dintre buzunarele combinezonului de zbor. Şi era singura urmă de care se putea agăţa, singura urmă aparentă.

Îşi spuse că era la fel ca un vânător care nu ştie ce vânat să urmărească şi nici măcar locul pădurii unde va găsi acest vânat. Îşi consultă ceasul. Era ora 11 fără două minute. La 11 fix, urma să intre în acţiune.

Noaptea era calmă şi tăcută. Oraşul ardea liniştit, cu luminile sale reci. Elicele unui elicopter îndepărtat loveau din când în când aerul cu un zgomot de mătase foşnindă. Înaltele turnuri se detaşau pe cerul nocturn ca nişte dâre verticale de lumină. Algan începu să numere secundele. Era inutil, dar buzele lui se apucaseră să facă totul fără ca el să-şl dea seama.

Cânci. Patru. Trei. Doi. Unu.

Nu se întâmplă nimic. Era doar ora 11.

Aşteptă o secundă, nehotărât, apoi începu să alerge neauzit de-a lungul drumului de patrulare. Coborî scara ca o pisică. Dispunea de exact o jumătate de minut pentru a ajunge la locul de lansare a astronavelor, căci fasciculul de baleiaj trecea la fiecare treizeci de secunde prin fiecare punct al portului.

Era un fascicul invizibil şi de nedetectat, dar dacă i se întâmpla să întâlnească în drumul lui un obiect anormal, declanşa alarma. Şi, normal, explora portul stelar conform unui program cu bună ştiinţă aleator. În principiu, era cu neputinţă să-i scapi, întrucât nimeni nu putea prevedea ce porţiune a portului avea el să exploreze. Dar la fiecare treizeci de secunde, cel puţin, fasciculul cădea pe fiecare colţ al portului, scotocea umbrele şi mângâia carcasele netede ale navelor.

În această zi, însă, între orele 11 şi 11,10, la intervale de treizeci de secunde, traseul fasciculului de baleiaj nu avea să

mai fie lăsat la îndemâna hazardului. Avea să urmeze un program dinainte prevăzut aparent dezordonat, care urma să permită tranversarea esplanadei de la o zonă la alta fără declanşarea dispozitivului de alertă. Şi Jerg Algan cunoştea acest program pe dinafară.

Numără secundele, în timp ce cobora în goană treptele interminabile ale drumului de patrulare. Avea trei secunde avans faţă de orarul prevăzut, când atinse solul portului stelar. Se sforţă să rămână nemişcat. Trei. Doi. Unu.

Începu să alerge cât îl ţineau picioarele către un punct îndepărtat şi întunecat şi se gândi că din înaltul turnului trebuia să-i apară, cuiva care făcea de veghe, drept un fel de furnică neagră târându-se pe suprafaţa unei câmpii la fel de netedă ca sticla. Ajunse într-o zonă de umbră şi se opri să-şi tragă răsuflarea. De data asta, dispunea de un avans de aproape zece secunde asupra fasciculului şi trebuia să aştepte trecerea undei detectoare, înainte de e se angaja din nou în traversarea esplanadei.

Constituia, gândi el, luând-o iarăşi la fugă, o ţintă excelentă. Teoretic, nimeni nu trebuia să tragă în el. Teoretic...

Văzu, mărindu-se dinainte, înaltele fuselaje negre ale navelor. Se pregătea să ajungă în umbra acestora, deşi astfel nu obţinea decât o uşurare psihologică. Umbra avea să-i permită, poate, să scape de privirile oamenilor, nu însă şi de aceea a maşinilor.

Ciudată idee, gândise el, când Nogaro îi expusese planul celor de pe Betelgeuse. De ce — întrebase — să nu plece în plină zi, la bordul unei nave din flota Betelgeusei? Pentru ce această mascaradă, acest joc absurd şl periculos? Să fi fost totul doar pentru a-i înşela pe Puritanii de pe Cele Zece Planete?

Nu, răspunsese Nogaro, cu vocea lui rece. Ei vor şti, imediat ce vor afla de fuga lui Algan, încotro şi pentru ce plecase.

Trebuia procedat astfel pentru că nici Betelgeuse, nici Puritanii nu voiau să admită în faţa Galaxiei că se îngrijorau din pricina unor ipotetice rase civilizate, populând — poate — lumile necunoscute din afara regiunilor deja explorate. Totul avea, deci, nişte raţiuni pur politice. Cum am putea refuza o navă Negustorilor de pe Ulcinor, spuneau cei din Betelgeuse, dacă noi

trimitem în mod oficial o expediţie în căutarea citadelelor negre?

— Dacă voi fi prins, voi fi condamnat pentru piraterie? întrebase Algan.

— Bineînţeles, răspunsese Nogaro. Dar nu vei fi prins. Afară doar de cazul în care *vrei* aşa ceva. Iar în acea zi vei fi condus sub escortă până pe Betelgeuse. Iar acolo s-ar putea să evadezi iarăşi.

— E un joc periculos, remarcase Algan.

— Fără îndoială, recunoscuse Nogaro. Dar eşti liber. Preferi spaţiul sau noile teritorii ce vor fi colonizate?

— Spaţiul, conchisese Algan, fără să ezite.

Traversa acum o pădure ciudată, un codru metalic de nave, iar ramurile rectilinii ale arborilor ce-l înconjurau erau, în realitate, antene. O parte din instinctele vânătorului se treziră în el.

"Poate c-ar fi trebuit să refuz", gândi, cum să slujesc Betelgeusa, pe care-o urăsc atât de mult?".

Răspunsul se afla însă înscris în adâncul creierului său. Ca individ, era un vânător. Aparţinea acelei rase din rândurile căreia, în toate epocile istorice, se recrutaseră mercenarii. *Era* un mercenar.

Iubea vânătoarea pentru ea însăşi, orice fel de vânătoare, iar lungile sale hoinăreli pe suprafaţa Pământului depopulat nu avuseseră alt sens.

Exista încă, în stele, un loc pentru oamenii din timpurile străvechi. Locul său. Acela al grăuntelui de nisip de care ai nevoie pentru a bloca un mecanism advers, acela al dihorului pe care vrei să-l trimiţi în vizuina prăzii.

Locul calului pe un eşichier.
Sărind din stea în stea.
Încercând să blocheze regele advers.
Regele negru care domnea peste Galaxie!

Începu să alerge nebuneşte între carcasele înalte ale

rachetelor. O palmă de vânt cântă pe tăbliile lustruite.

Auzea cu greu zgomotul propriilor săi paşi. Dar credea că simte pe trup căldura fasciculului detector.

Apoi percepu un zgomot şi se opri brusc, făcându-se tot una cu umbra enormă a unei nave. Ciuli urechea şi i se păru că aude clinchete nenumărate agitând măruntaiele astronavelor, vuietul surd al motoarelor lor şi ţiuitul electronilor alergând prin firele de cupru. I se păru că simte solul vibrând sub cizme.

Dar nu era decât pasul unui om, şocul înăbuşit şi regulat al călcâielor pe betonul esplanadei.

"Un duşman", gândi Jerg Algan, respingând imediat această idee. Un rond extraordinar? Sau, şi mai simplu, un tehnician pregătindu-se să verifice duzele vreunei nave aflate pe picior de plecare?"

Era un pericol mai grav decât fasciculul detector sau decât maşinaţiile Negustorilor de pe Ulcinor. Era factorul imprevizibil care se iveşte brusc dintr-un hăţiş, în cursul unei lungi vânători în pădure.

Algan numără secundele. Trebuia să reînceapă să fugă, de teama că fasciculul detector să nu se oprească asupra lui, în cazul în care rămânea ascuns în umbră.

Înconjură încet enorma carcasă care-l adăpostea. Văzu înălţându-se, oarecum într-o parte, mica rachetă ce-i era destinată. Dar trebuia, că să ajungă la ea, să traverseze o zonă de lumină şi să treacă printre două şiruri de nave, zdrobitoare şi tăcute, ca nişte monştri adormiţi.

Se ridică şi o luă la fugă înainte, urmărindu-şi umbra întinsă dinaintea lui, ca o pată distinctă pe sol, prece-dându-l şi părând să-i arate drumul.

— Cine-i acolo? strigă o voce.

Nu se opri, nu privi în urmă. Se mulţumi să grăbească pasul.

— Cine-i acolo? repetă vocea, mai puţin sigură de astă dată. Arată-te sau dau alarma!

Încă fugind, Algan încercă să localizeze vocea. Omul lucra probabil la una dintre navele care mărgineau acest drum de lumină pe care trebuia să-l parcurgă Algan. N-avea cum să nu-l vadă şi, dacă nu fusese prevenit să închidă ochii la anumite mişcări ce trebuiau să aibă loc în această noapte în portul stelar de pe Ulcinor, aventura lui Algan avea să se sfârşească aici. Nu

va mai călători niciodată printre stele...

Gândurile i se succedară cu repeziciune. Se strecură printre două nave şi părăsi hotărât pista luminată. Ştia că riscă, făcând asta, să fie descoperit de fascicul. Dar era o şansă ce trebuia încercată. Ocoli una dintre rachete şi asta dură mai multe secunde, care i se părură interminabile; nava — la rândul ei — i se păru la fel de mare ca un munte, ceea ce, de altfel, era aproape exact. Trecu apoi în umbra navei următoare, de pe acelaşi rând, şi reveni către pista luminată.

Auzi paşii încă depărtaţi grăbindu-se. Omul nu se temea câtuşi de puţin că va fi descoperit. Putea fi, la fel de bine, un paznic sau un mecanic. Maşinile de control ştiau că el trebuie să se afle în port şi nu se nelinişteau din pricina prezenţei lui. Iar dacă era un paznic, probabil că era înarmat şi antrenat pentru vânătoarea de oameni.

Brusc, Algan îl zări. Ori, mai degrabă, îi desluşi întâi umbra. Nu era decât o pată minusculă, prin comparaţie cu masa navelor care-o înconjurau. Dar ea îi înteţi lui Algan bătăile inimii. Se apropie încet-încet. Ştia că nu va reuşi să ajungă la nava lui fără să fie reperat.

Nu-i mai rămânea decât o soluţie. În sinea lui, o respingea, dar nu vedea altă ieşire.

Se strecură în întuneric, atent la contactul cu nava de metal. Apoi o lovi cu degetul şi sunetul rezonă ca o notă muzicală în aerul tăcut al portului stelar.

— Cine-i acolo? strigă vocea, îndreptându-se către el.

Era, cu siguranţă, un tehnician. Niciodată un paznic n-ar fi comis greşeala să-şi semnaleze poziţia strigând cât îl ţinea gura.

Algan o luă la fugă. Lovi din nou coca navei. Vibraţiile sonore se transmiteau de-a lungul foilor de tablă, şi trebuia să fie aproape imposibil, chiar şi pentru o ureche exersată, să determine cu precizie locul de unde proveneau.

Apoi îl văzu pe bărbatul care mergea înspre el, fără să-l poată zări, orbit de lumina puternică şi ezitând să dea alarma. Ieşi brusc din umbră, şi omul avu un gest de uimire, care se dovedi fatal pentru el. Era, într-adevăr, un tehnician mecanic. Nu fusese antrenat niciodată pentru luptă. Nu se gândi să dea alarma, ci să se apere. Dar pumnul lui Algan îl izbi în stomac, în timp ce muchia palmei celeilalte mâini lovi fulgerător ceafa mecanicului, care se prăbuşi la pământ, fără zgomot.

Algan îl târî la umbra unei nave. Alarma putea să intre în funcţiune într-o jumătate de minut.

Se năpusti, fără să mai privească în urmă, pe aleea luminată, mărginită de giganţii de metal, masivi şi somnolenţi. Străbătu spaţiul luminos şi pustiu. Urcă alergând panta ce lega de sol uşa navei sale. Se precipită pe culoar, fără să-i mai pese de zgomotul pe care-l făcea. Se aşeză în fotoliul de pilotaj.

Racheta era pregătită. Generatoarele ei zumzăiau încetişor şi toate luminile de bord erau în stare de funcţionare. Putea să decoleze imediat.

Algan înrepu să apese pe clape, metodic. Uşile navei se închiseră. Apoi, nişte benzi metalice se iviră din fotoliu şi înfăşurară corpul lui Algan.

Nava era echipată pentru zbor rapid şi trebuiau luate anumite măsuri de precauţie.

— Adio, murmură Algan, aruncând o privire peste ecranele ca arătau imaginea portului stelar.

Apăsă pe butonul de start. Văzu, o mierosecundă mai târziu, luminile care se aprindeau pretutindeni în port. I se păru că aude mugetul sinistru al sirenelor. Apoi, o greutate ca de plumb se prăbuşi asupra lui şi, pe ecrane, luminile portului se confundară una cu alta.

Putea să-şi mişte doar cu mare dificultate braţele, dar reuşi, totuşi, să introducă o mână în buzunarul cel mare al bluzonului. Mângâie suprafaţa netedă a eşichierului şi zâmbi.

Lunga lui căutare tocmai începea. Pentru moment însă, putea să doarmă. Căci de-acum înainte, vreme de săptă-mâni nesfârşite, munca sa avea să fie făcută de nenumăratele mecanisme din care era alcătuită nava.

— Îţi doresc o călătorie plăcută, zise Nogaro.

Algan tresări. Dar vocea îşi urmă discursul, şi el înţelese că era vorba de o înregistrare.

— Presupun, zise Nogaro, că totul s-a petrecut aşa cum trebuia, din moment ce ai ajuns să iei startul fără probleme. Sper că totul se va petrece la fel de bine şi în viitor. Aş vrea să-ţi dau acum câteva sfaturi în legătură cu viitoarea dumitale misiune.

Întâi de toate, un avertisment: nu încerca să-i înşeli pe cei

de pe Betelgeuse! Te vom găsi chiar şi la cealaltă extremitate a Galaxiei. Ştim că eşti duşmanul guvernului central. Crede-mă pe cuvânt, dacă Betelgeuse te-a trimis, totuşi, să îndeplineşti această bizară misiune, este datorită faptului că noi suntem convinşi că poţi obţine ceea ce aşteptăm de la dumneata, chiar şi împotriva proprie-ţi voinţe.

Nu lua asta drept o manifestare de ostilitate. Dimpotrivă! Betelgeuse are acum mai multă nevoie de rebelii săi, decât de cei care-i sunt fideli!

Încă un sfat: când vei ajunge pe Glania, nu încerca să asolizezi în portul stelar. Ai fi făcut pe loc prizonier, căci semnalmentele dumitale, precedate de menţiunea „pirat", au fost deja transmise tuturor staţiilor aparţinând de Betelgeuse. Nu putem să evităm asta, fără a crea suspiciuni asupra sincerităţii noastre. Nu uita niciodată că eşti un agent liber. Betelgeuse va dezminţi întotdeauna şi la modul cel mai categoric tot ceea ce ai putea povesti despre relaţiile dumitale cu guvernul central.

Aşadar, aşează-ţi nava într-un punct oarecare al planetei, nu prea departe de portul stelar şi încearcă să ajungi pe jos în oraşul care înconjură portul. Nu vei avea nici o dificultate în a străpunge cu racheta dumitale barajele detectoare. Pe aceste planete îndepărtate, supravegherea este foarte lejeră şi vom avea grijă să fie încă şi mai mult, în lunile ce vor veni. Ia legătura cu omul despre care ţi-am vorbit, fără să-i spui însă cine te trimite.

După care... hm, eşti liber. Vom încerca să-ţi arătăm, când te vei întoarce, că puterea Betelgeusei nu este numai una negativă şi că această lume nouă, în curs de apariţie, valorează cât toate lumile trecute, laolaltă.

Avem încredere în dumneata.

Şi nu uita niciodată, Jerg Algan, că sunt prietenul dumitale. Spune, la nevoie, că eu te-am trimis. Numele meu este cunoscut cam peste tot în spaţiu. Îţi va putea fi de folos.

La revedere, Algan.

La revedere... Asta presupunea tot soiul de lucruri improbabile. Presupunea, de pildă, că Algan se va întoarce din călătoria sa de la marginea Galaxiei. Presupunea, de asemenea,

că Nogaro va mai trăi încă în clipa când Algan s-ar întoarce pe Betelgeuse, în ciuda distorsiunii tempo-rale, în ciuda înspăimântătoarei dilatări a secundelor petrecute în spaţiu, cu viteza luminii.

— La revedere, Nogaro, murmură, aproape fără să şl dea seama, Jerg Algan.

Era un drum nesfârşit, printr-un tunel întunecat. Însemna să treci pe lângă o groază de minunăţii şi să nu le bagi în seamă. Însemna să sfidezi timpul şi moartea şi să le asculţi sunetul paşilor în clinchetul mecanismelor. Însemna să aştepţi orbeşte, insensibil la frig şi la vid, prizonier în sânul întregului univers. Însemna să dormi cu ochii deschişi, să bei fără să-ţi fie sete, să mănânci fără poftă, să citeşti fără curiozitate. Era un lucru normal şi miraculos însemna o lungă călătorie prin spaţiu.

Totul se clatină în spaţiul ce separă stelele, totul se prăbuşeşte. Chiar după secole de navigaţie interstelară, oamenii îşi păstrează reflexele şi obişnuinţele fiinţelor care nu s-au desprins niciodată de Pământ, iar problemele psihologice care s-au pus în cursul diverselor faze ale cucerii cosmice au fost rezolvate mult mai greu decât principalele probleme tehnice.

Cercetătorii au răspuns provocării stelelor cu ajutorul a două metode. Au încercat, mai întâi, să modifice omul, să-l înzestreze cu noi moduri de a gândi, să-l facă să-şi depăşească teama, să acţioneze în aşa fel încât el să considere ca normale cele mai neobişnuite distorsiuni ale timpului şi ale spaţiului. Au încercat să introducă în subconştientul său toate acele date pe care el reuşea să le înţeleagă din punct de vedere intelectual cu partea cea mai bună a conştientului. Au reuşit, în sfârşit, să-l înzestreze cu un soi de armură, supunându-l fără riscuri unor experienţe dintre cele mai deconcertante. Antrenamentul era dificil; dar jocul merita osteneala; însemna ucenicia în faţa stelelor.

Dar asta nu-i satisfăcea pe psihologi. Ei ştiau că omul nu se mulţumeşte doar să se adapteze condiţiilor pe care le întâlneşte. Au vrut să facă în aşa fel, încât omul să transporte pretutindeni cu sine mediul său ideal, după imaginea, mai întâi,

a Pământului, apoi, odată cu anii, pe măsura progreselor cuceririi spaţiului, după imaginea altor lumi. Au transformat astfel greoaiele nave interstelare în nişte gigantice maşini de iluzii, care satisfăceau nevoia de securitate a cuceritorilor. Au recreat, în interior, corăbii, peisaje terestre, păduri, preerii întinzându-se cât vedeai cu ochii; un soare plutind pe cer; nopţi pline de stele. Dispuneau de magia atotputernică a luminii. Ier-burile de pe câmp, norii de pe cer, munţii care se detaşau la orizont nu erau decât nişte fantome impalpabile. Dar oamenii aveau nevoie de ele.

Cu toate acestea, navele de explorare, uşoare, rapide şi simplu de manevrat, ignorau toate rafinamentele respective, spre marea nefericire a lui Jerg Algan, care zbura spre planeta Glania.

El plutea într-un mediu tăcut, într-o lumină atât de constantă, încât sfârşise prin a se crede aruncat în tenebrele cele mai de nepătruns şi simţea, de-a lungul orelor, cum în adâncurile sale cele mai profunde se dizolvă tot ceea ce-i alcătuia individualitatea proprie. Memoria lui neglija timpul, îi venea — încetul cu încetul — imposibil să dateze un eveniment deja petrecut. Câteodată, îi era suficient un gest pentru a lua din nou contact cu realitatea şi a redeveni el însuşi. Dar realiatea se dovedea atât de ternă, încât se refugia iarăşi în domeniul viselor.

Maşinile se ocupau de navă la fel de bine cum se ocupau şi de el: accelerometre cu angrenaje delicate menţineau racheta pe traiectorie, calculatoare determinau ruta prin spaţiu la modul cel mai sigur şi mai economic.

Trecu timpul...

Zile şi săptămâni, indicau cronometrele de la bord. Luni şi ani pe Pământ, gândea Algan, pe jumătate cufundat în somn, reflectând la zilele bune şi la zilele rele petrecute pe Terra, confundându-le, apoi gândindu-se la aceşti treizeci şi doi de ani risipiţi şi la acea lume îmbălsămată în praful secolelor, pe care o va găsi la întoarcere, gândindu-se la Betelgeuse şi la puterea ei infernală, dar şi la măreţia sa, la Puritanii de pe Cele Zece Planete şi la munca lor de salahori, la toate acele imitaţii de lumi împrăştiate în Galaxia umană, sperând să trăiască, să se dezvolte şi să supună întregul univers normelor lor, în ciuda numărului derizoriu de fiinţe umane aruncate ca nisipul în ochii

stelelor.

Se gândi la tot ceea ce putea veni, la tot ceea ce oamenii vor îndeplini, la stelele pe care le vor cuprinde, la lumile pe care le vor deplasa, ori, poate, într-o bună zi, le vor crea, la energiile formidabile pe care le vor dezlănţui, la fiinţele pe care le vor întâlni, la celelalte Galaxii pe care le vor popula, In universurile inimaginabile către care vor emigra atunci când sorii se vor stinge unii după alţii, pe această faţă a universului; se gândi la tot ceea ce fusese făcut şi la tot ceea ce se va face, la toate acele planete care nu vor mai fi niciodată ceea ce fuseseră înainte de trecerea omului peste ele, şi la toate celelalte diamante întunecate ale nopţii, pierdute în fundul solitudinii lor spaţiale şi aşteptând sosirea navelor stelare; se gândi la oamenii care vor îndeplini, poate, aceste lucruri pentru că trebuiau îndeplinite, pentru că alţi oameni Ia preziseseră şi le doriseră chiar înainte ca stelele cele mai apropiate să fie atinse, şi îşi spuse şi că el vor fi sfâşiaţi
între amintirile lor şi acest val ciudat, această sete de cucerire care-i mâna mereu înainte.

Se întrebă ce sens avea asta, şi asta n-avea nici un sens, îşi zise. Sau avea sens doar pentru că omul i-l conferea şi, invers, omul nu avea sens decât atunci când îşi transforma visele în realitate.

Nu avea sens decât pentru că era anevoios. Fiecare salt înainte, fiecare nouă cucerire reprezenta o nouă naştere. Şi fiecare naştere este dificilă.

Cu mult, cu mult timp înainte, gândi Algan, omul cunoscuse lungi perioade de odihnă în care nu progresa, ba câteodată pierdea ceea ce acumulase în cursul erelor precedente, perioade în timpul cărora se încrusta într-o imobilitate confortabilă, se împotmolea în nisipurile mişcătoare ale obişnuinţei.

Cu mult, cu mult timp înainte... Căci cucerirea stelelor era o lungă renaştere pentru umanitate, în întregul ei. Şi ea ar fi fost urmată de un număr aproape de neconceput de alte renaşteri, poate şi mai dureroase, de alte renegări ale trecutului. Nu poţi să te opreşti la naştere. Dar nu poţi nici să refuzi să te naşti.

Era necesar, pentru om, să meargă mai departe şi să exploreze această lume nouă, nesfârşită, care se oferea ochilor, degetelor, intelectului său încă neîntinat.

Iar istoria speciei se repeta în linii mari în istoria fiecărui individ. Exista mentalitatea prelogică a copilului mic, apoi învăţarea gândirii logice. Exista ataşamentul la planeta natală a adolescentului şi, în sfârşit, contactul cu spaţiul, cu distorsiunile timpului, ruperea de trecut. La fel cum omenirea, în întregul ei, fusese prelogică, apoi logică, dar atât de puternic legată de condiţiile sale de viaţă, încât emigrarea pe alte lumi i se părea aproape un sacrilegiu, pentru a deveni, în cele din urmă, stelară.

Sau, mai curând, umanitatea era pe cale să devină stelară. Ea dovedea încă reflexe de teamă, de neîncredere, asemănătoare celor ale adultului care părăseşte pentru întâia oară, dar definitiv, locuinţa familiei. Ea nu rezolvase unele dintre contradicţiile sale interne. Poate că era chiar nevrozată? Poate că specia umană, în copilăria ei, suferise asemenea şocuri la contactul cu realul, încât urmele acestuia mai erau încă sensibile până la punctul de a declanşa în profunzimile fiecărui om un reflex de fugă din faţa oricărei ciudăţenii?

Ea aproape că învăţase să se desprindă de teama faţă de spaţiu. Dar îi mai rămânea încă de stăpânit teroarea în faţa timpului. Puritanii rezolvaseră problema negând-o, refuzând să acorde timpului, în vieţile lor, fie şi cea mai mică importanţă. Betelgeuse eludase dificultatea adunând, de-a lungul erelor, experienţa celor morţi.

Se putea ca omul să ia în stăpânire timpul, tot aşa cum luase în stăpânire spaţiul, gândi Jerg Algan. Se putea ca într-o zi el să trimită emisari în viitor, cu singurul scop de a verifica unele proiecte grandioase, întinse pe mai multe secole. Emisari hotărâţi să-şi abandoneze ţara lor de timp, emisari a căror singură familie ar fi umanitatea ca întreg, cea a trecutului şi cea a viitorului, şi a căror singură patrie ar fi universu.

Iar săptămânile treceau, treceau.

La mai puţin de un an-lumină de Glania, nava începu să-şi piardă din viteză. Soarele Glaniei nu era încă, de la această distanţă, decât un minuscul punct luminos, imposibil de distins în puzderia de stele care umplea această regiune a cerului. Dar diametrul său crescu rapid, în timp ce Jerg Algan studia toate datele pe care le conţinea nava în legătură cu Glania şi toate indicaţiile lăsate de Nogaro apropo de omul pe care trebuia să-l

întâlnească.

Glania era singura planetă care gravita în jurul acelui soare. Stelele cu o singură planetă sunt destul de rare în Galaxie, cel puţin în regiunile explorate până acum, căci majoritatea sorilor sunt fie solitari, fie înconjuraţi de un sistem planetar complet. Dar nu acelaşi lucru se întâmplă şi când te apropii de centrul Galaxiei, căci probabilitatea unui accident grav, care să distrugă un anumit număr de lumi, creşte odată cu densitatea stelară.

Nava ocupă de la sine o poziţie orbitală în jurul planetei. Calculatoarele determinară o traiectorie de apropiere care ar fi putut face ca nava să fie luată de eventualele detectoare situate pe suprafaţa Glaniei drept un meteorit de mari dimensiuni. Jerg Algan alese pe hărţi, drept loc de asolizare, o câmpie din apropierea portului stelar. Dealuri domoale aveau să-i permită să-şi pună racheta la adăpost, iar de acolo — mergând câteva zile pe jos — putea ajunge uşor la portul stelar, apoi să revină la navă, dacă totul se petrecea cu bine, şi să se afunda adânc în spaţiu, spre inima Galaxiei.

Văzu planeta crescând pe ecrane. Era o lume colorată în roz, aşa cum Terra este, în esenţă, o lume verde.

Faptul se datora, fără îndoială, vegetaţiei, dar şi mai mult — poate — apropierii relative de o stea roşie care trebuie că lumina, în cea mai mare parte a anului, nopţile Glaniei.

Benzile de metal strânseră pentru a doua oară membrele lui Algan. Îşi puse din nou degetele pe clape şi se pregăti să transmită calculatoarelor hotărâri ce urmau să fie analizate, apoi executate sau respinse, după caz.

Nava căzu ca o piatră către suprafaţa planetei, încercând să scape pe măsura posibilului de fasciculele detectoare ce scrutau eterul. Pătrunse şuierând în atmosfera planetei, apoi propulsoarele sale intrară în acţiune, frânând-o brusc. Dar, cum fusese construită ca să reziste la asemenea eforturi, nişte dispozitive complexe începură să funcţioneze, limitând efectele deceleraţiei asupra Iul Algan.

Racheta se opri la câţiva metri de sol. Apoi coborî încetişor, ca legată cu aţă. Se aşeză. În sfârşit, zdrobind sub masa ei vegetaţia rozalie, tufişurile de muşchi ce acopereau cât vedeai cu ochii solul câmpiei.

Algan examină ecranele. Nava domina un câmp trandafiriu, pătat de violet la orizont. Era aproape noapte, căci strălucirea albă a zilei lăsa locul luminii roşii a întunericului. Nimic nu se mişca. Părea că nu există, pe această lume, nici un fel de viaţă animală, că ea era în întregime rezervată imobilităţii date de o vegetaţie primitivă.

Totul însă corespundea rapoartelor pe care le citise. Se ridică şi comandă deschiderea uşii. Adună într-un rucsac nişte medicamente, câteva raţii alimentare şi eşichierul. În buzunare îşi îndesă câteva unelte.

Glania era contrariul unei lumi deşertice, deşi lăsa impresia unei planete izolate, gândi el, în momentele te care trecu pragul uşii. Era imposibil, să zăreşti o singură stâncă, un singur loc neacoperit de acest muşchi trandafiriu ce părea să acopere planeta. Se întrebă dacă el îi va constitui un obstacol serios la mers, dacă acel covor pe care-l forma era gros. Cincizeci de kilometri îl separau de portul stelar. Pe Pământ, era o distanţă mică, dar poate că greşea gândindu-se încă la vechile sale partide de vânătoare de pe bătrâna planetă.

Începu să coboare scările, când fu surprins de un huruit înfundat. Un vânt violent îl izbi de petereie navei şi avu chiar impresia că-l simte cum cedează. Apoi, înţelese. Nava era gata să se încline, să se afunde în sol.

Această vegetaţie posacă ascundea un teren mişcător, prea puţin sigur. Rămase pe gânduri. Putea încerca să ajungă la postul de pilotaj, să pornească motoarele şi să se smulgă din împotmolire. Manevra era periculoasă, dar realizabilă.

Numai că ezită prea mult şi evenimentele hotărâră în locul lui. Nava oscilă deodată, ca şi cum ar fi fost izbită de o mare dezlănţuită. Iar vântul îl înşfăcă pe Jerg Algan şi-l făcu să se lase prins. Căzu, fără să păţească nimic, pe un covor gros de muşchi, se afundă în vegetaţie ca într-un pat de vată. Se zbătu, dădu peste o porţiune de teren solid şi se ridică în picioare.

În schimb, nava se răsturnă complet, scufundându-se între, două tufărişuri de ierburi rozalii şi spongioase, fără zgomot, ca înghiţită de o gură invizibilă.

O clipă, prova ei ieşi la suprafaţă, apoi dispăru lent, sub ochii unui Jerg Algan stupefiat şi disperat, plutind la suprafaţa acestei planete de noroi, nereuşind să se decidă s-o pornească spre port.

Era singur, fără arme, fără prieteni, fără hărţi, înzestrat doar cu provizii pentru trei săptămâni, cu o busolă, cu un eşichier vechi şi cu o cunoaştere vagă a existenţei unui port stelar, la cincizeci de kilometri depărtare de acel loc.

Asta voise Nogaro? Sau comisese pur şi simplu o eroare? Ori poate se gândise că nava era destul de uşoară pentru ca suprafaţa planetei să-i poată susţine greutatea?

Acum nu mai avea importanţă.

Înainte chiar de a începe, misiunea lui Algan se dovedea fără ieşire.

Înaintarea fu mai uşoară decât crezuse. Reuşi să-şi croiască drum, fără prea mare greutate, printre tufele înalte de muşchi, pe care steaua roşie ce domina cerul le scălda acum într-o culoare sângerie.

Rafalele vântului se potoliră. Alternanţa zilelor, şi a nopţilor producea, îşi spuse Algan, uriaşe maree atmosferice, în fiecare seară şi fiecare dimineaţă.

Parcurse un număr oarecare de kilometri, apoi se simţi obosit. Alese un loc în care solul i se păru a fi extrem de solid. Aerul era calm şi umed. Se întinse, încercând să uite lumina roşie care-i forţa pleoapele închise, şi adormi.

VI
Lumile blestemate

EXISTA, peste tot în spaţiu — gândea Jerg Algan odih-nindu-se, cu ochii închişi, pe muşchiul purpuriu şl moale — o înlănţuire discontinuă de materie şi lumină şi o altă înlănţuire, nu mai puţin discontinuă, de fapte şi cauze. Iar pentru că el, Jerg Algan, ocupase, la un moment dat, un loc precis din spaţiu, în acea clipă de răscruce, decisivă, a naşterii sale, pentru că crescuse pe o lume numită Terra, într-o civilizaţie care măsura universul în termenii parsecilor şi printre oameni ce erau pe cale de a deveni prea diferiţi pentru a se mai putea înţelege, trebuia să-l se întâmple ceea ce i se întâmplase. Iar asta n-o putea păţi nimeni altcineva; nici chiar lui nu i se putea întâmpla altceva. Ciudată, idee, aceasta, a strânsei fatalităţi, dar una definitivă;

exista, în timp şi în spaţiu, un culoar strâmt, marcat cu numele lui Jerg Algan, un culoar pe care avea să-l urmeze în tot cursul vieţii sale şi, oricât de departe ar fi mers, nu putea părăsi acest drum înscris în stele.

Era o idee confuză şi plină de emoţie. Oricât de mult şi-ar fi scormonit memoria, n-o formulase niciodată cu atâta precizie şi intensitate. Avusese mereu, în proporţii diferite, sentimentul libertăţii, dar acesta începuse să se şteargă, încetul cu încetul. Nu era nimic altceva, ştia asta acum, decât un pion pe un eşichier asemănător celui pe care-l purta asupra lui, dar un eşichier infinit mai vast, unde chiar şi cei care-l manevrau nu erau, la rândul lor, decât nişte pioni, deşi — fără îndoială — ignorau asta, şi tot aşa, la o scară vertiginoasă şi infinită. Odinioară simţise adesea, în timp ce vâna în cuprinsul marilor păduri ale Pământului, aceste legături care-l uneau pe vânător de vânat şi care fac moartea prăzii la fel de inevitabilă ca şi moartea vânătorului, după trecerea anilor. Iar aceste legături erau fapte ale pădurii, ale cărărilor, ale vântului, ale miresmelor, ale stelelor, ale întregului univers, cu toate că rămâneau ciudat de imprecise, aproape de neob-servat. Fiara le percepea vag şi instinctiv, vânătorul se trezea divagând asupra lor cu toată inteligenţa sa, ştiind şi îndoindu-se, cunoscând prea puţine lucruri despre structura totală a universului pentru a îndrăzni să ia o decizie.

Dar iată că prada şi vânătorul se confundau în pielea lui Algan şi că eşichierul (sau terenul de vânătoare) era reprezentat de întregul univers, o căsuţă fiind o planetă, sau, poate, o stea, ori — şi mai bine — o Galaxie.

Iar miza era o simplă întrebare.

Ce este omul?

Şi exista o altă întrebare, care făcea întrucâtva parte din regula jocului, a decorului, o întrebare înscrisă din timpuri imemoriale în spaţiu.

Exista în golul cosmic altceva decât omul, suficient de asemănător cu el pentru a fi recunoscut drept om, dar suficient de diferit pentru a nu fi uman?

Nimeni nu putuse vreodată să răspundă la asta, nici filozofii ştergând cu bărbile cărţile lor fermecate, nici savanţii în bluze albe, aplecaţi asupra microscoapelor şi a acelor sensibile ale cadranelor lor. Nimeni nu putuse răspunde vreodată la o

asemenea întrebare, pentru că vremea unui răspuns încă nu venise.

Până acum. Acum însă, două armate gingantice ori, poate, populaţiile a două furnicare se apropiaseră până la atingere, dar fără să se recunoască încă. Impactul era iminent. Era suficientă deplasarea unui pion pentru a declanşa confruntarea.

Iar pionul se numea Jerg Algan.

Sau poate, îşi zise el, nici nu era chiar atât de important? Poate că existau pe circuitul celor două imensa imperii ascunse nişte pioni ori nişte santinele, în număr mare, gata să se salute sau să se gâtuie reciproc? Poate că prada lui şi vânătorul lui îl aşteptau într-un cotlon al acestei lumi noi, la fel de neştiutori, la fel de neliniştiţi ca şi el însuşi?

Se ridică şi se scutură. Drumul din urma lui se închisese aproape complet în timpul nopţii. Nu se mai zărea, în masa de muşchi şi în vegetaţia roză, decât un soi da cicatrice purpurie, ce avea să rămână mult timp înscrisă în pielea vegetală a planetei. Se întrebă ce se întâmplase cu astronava lui. Presupuse că era pe cale să se scufunde ca într-o prăpastie vie între masele grele, palpitânde, alunecând de-a lungul tulpinelor spongioase.

Îşi adună echipamentul şi porni la drum. Noaptea părea roşie, iar lumina îndepărtatei stele purpurii arunca o strălucire sângerie asupra savanei. Algan îşi croia fără prea mari eforturi calea printre blocurile de vegetaţie. Sub paşii lui, solul era elastic, dar destul de rezistent pentru a-l susţine.

Putea să urmeze un traseu aproape rectiliniu. Din timp în timp, îşi consulta busola. Estimă distanţa care-l separa de micul port astral la circa 30 de kilometri. Ajutat de gravitaţia redusă, putea să ajungă acolo cam în zece ore.

Teama îl părăsise de multă vreme. Muşchii şi nervii lui îşi regăsiseră obişnuinţa lungilor peregrinări prin regiunile abandonate şi sălbatice ale Terrei. Noaptea era răcoroasă, dar combinezonul îl proteja destul de bine de frig. Când şi când, auzea un strigăt înăbuşit, un soi de lungă tânguire monotonă, dar nu zărise până atunci nici o fiinţă capabilă de mişcare, iar plantele nu manifestaseră faţă de el nici un fel de ostilitate.

Existau, se părea, nişte fiinţe extrem de simple, ru-

dimentare, de genul celor ce trăiseră pe Pământ cu două miliarde de ani înainte de apariţia omului şl pe care la puteai găsi pe toate planetele de tip terestru, schiţe nereuşite a ceea ce avea — probabil — să urmeze.

Iar motivul pentru toate aceste culturi de laborator împrăştiate în spaţiu îi scăpa lui Jerg Algan. Poate că erau destinate să contribuie la apariţia unei vieţi conştiente la capătul unui interval de timp aproape inimaginabil, poate că reprezentau doar nişte direcţii înfundate, pri poate că partida se juca pe un eşichier atât de colosal, încât cea mai mică dintre regulile jocului nu putea decât să scape unui om.

Începu să bată vântul, şi tufişurile de muşchi se aplecaseră şi gemură sub mângâierea lui. Vântul făcea, de asemenea, parte din joc, în măsura în care frâna sau favoriza mersul lui Algan, întârziind sau grăbind o întâlnire ce putea fi decisivă pentru viitorul speciei umane.

Şi vântul îl purtă pe Aigan înainte. Îl ridică şi-l duse prin aer, ca pe un păianjen agăţat de firul lui, la mare înălţime deasupra câmpiei purpurii, populate de mase nedesluşite, tremurătoare şi însângerate. Vântul mugi în urechile lui Algan şi-l antrenă prin aerul dens aşa cum un fluviu duce o ramură de copac.

Dar antrenamentul pe care Algan îl urmase în portul stelar Dark nu-i dădu voie să-i fie teamă. Făcu gesturile trebuincioase. Începu să înoate în curentul de aer îngheţat. Şi, pe neaşteptate, căzu.

Câmpia purpurie era tăiată în două de o falie gigantică. Algan zărea cu claritate cele două faleze abrupte ce mărgineau o vale adâncă.

Bătu aerul cu braţele şi reuşi să se redreseze. Mişcările i se coordonară. Reuşi să-şi regleze căderea. Atinse solul şi se afundă într-un tufiş de muşchi. Reuşi să se degajeze. Marginea prăpastiei se găsea doar la câţiva metri de locul unde căzuse. Iar oraşul era de cealaltă parte.

Se aşeză pe marginea falezei şi privi cerul. Astrul roşu domina firmamentul, eclipsând lucirile mai slabe ale celorlalte stele, atât de numeroase, totuşi, încât întreg cerul părea pavat

cu ele. Apropierea de centrul Galaxiei era evidentă, iar stelele erau aici atât de apropiate unele de pitele, încât noaptea nu diferea prin nimic de zi din punct de vedere al luminozităţii, doar calitatea luminii varia.

Nu era nimic de făcut. Crevasa era un obstacol definitiv, la fel de definitiv ca un râu pentru o furnică. Ajunsese la limita extremă a unei căsuţe şi iată că accesul în căsuţa următoare îi era interzis. Parcursese tot acest drum degeaba.

Se aplecă peste marginea prăpastiei şi văzu, chiar în fund, înălţându-se trunchiurile mişcătoare ale arborilor ce tremurau în aerul dens, exact aşa cum algele de pe Terra tremură într-un curent marin. Apoi ridică privirea şi zări cealaltă parte a faliei, cealaltă faleză, strălucitoare ca un perete de argint, lucind sub razele astrului purpuriu. Iar între aceste două ziduri înalte se ridicau nişte stâlpi colosali, coloane de temple ciclopice al căror acoperiş dispăruse, împodobite cu tufe de vegetaţie violetă.

Vântul se calmase. Şi această brusca potolire îi atrase atenţia. Exista ceva, în această falie, mai puternic decât vântul, ceva care provoca un curent de aer în stare să echilibreze forţa vântului ce-l antrenase la început. Îşi aminti că începuse să cadă chiar în momentul în care survola zona din apropierea crevasei. Se aplecă încă o dată deasupra prăpastiei şi simţi o atingere umedă pe faţă. Ochii lui, însă, nu zăreau nimic. Pipăi cu mâna suprafaţa rece a falezei şi avu impresia că-şi cufundă degetele într-un lichid. Brusc, înţelese.

Marginile crevasei erau lipsite de vegetaţie, aidoma malurilor unui râu, iar muşchiul ce acoperea fundul văii se comporta la fel de algele de pe Pământ, pentru că aveau aceeaşi textură şi erau supuse aceloraşi condiţii. Această imensă falie era un fluviu. Dar pe această planetă cu densitate scăzută, unde greutatea conta prea puţin şi unde aerul era atât de dens, ceea ce vedea nu era nimic altceva decât un fluviu gazos, o gigantică serpentină invizibilă săpându-şi de-a lungul erelor făgaşul său în scoarţa cristalină a planetei.

Şi era, îşi spuse Algan, un fluviu de gaz mai dens chiar decât aerul planetei, un gaz fără îndoială irespirabil, dar capabil — poate — să-l ţină deasupra, cu condiţia să facă mişcările necesare, îar curentul să-l ajute. Smulse o mână de muşchi de pe marginea falezei şl o aruncă în curentul
invizibil, iar ea se scufundă încet, ca reţinută de un fir, căzând

drept spre pacea roşie a adâncurilor.

Îşi potrivi echipamentul, strânse curelele rucsacului şi se lăsă să alunece de-a lungul falezei, cu mâinile încleştate de marginea stâncoasă. Avu impresia că plonjează într-un lichid umed, apoi alunecă, şi curentul îl duse cu sine. Plămânii i se umplură de un gaz greu şi dens, vâscos, şi simţi cum se sufocă. Făcu două-trei mişcări disperate şi ieşi brusc la suprafaţă, aspiră câteva guri de aer. Curentul îl susţinea fără ca măcar să fie nevoie să înoate. De fapt, deşî era mult mai dens decât gazul în care plutea, tensiunea superficială era suficientă ca să-l împiedice să se scufunde. Era însă tot aât de neputincios ca o furnică dusă de un câu ori prinsă într-o picătură de apă.

Privi spre fund şi văzu defilând, la peste o sută de metri sub el, într-o ceaţă sângerie, corolele înflorite ale algelor tresăltânde. Apoi auzi un şuierat, transformat curând într-un tunet asurzitor. Fără să poată distinge nimic, fu târât într-un vârtej şi, înainte de a avea timpul să plonjeze ca să scape maelstrom-ului, se prăbuşi, pierzându-şi cunoştinţa.

Ţeasta i se izbi de un obiect dur şi degetele i se agăţară cu febrilitate de o frânghie. Se căţără pe ea şi plămânii i se umplură de aer. Tâmplele îi zbârnâiau. Auzi strigăte, văzu foarte aproape de el o masă întunecată şi enormă care-i ascundea faleza cea mai îndepărtată. Apoi recunoscu clar nişte chemări rostite de o gură omenească, percepu zgomotul unor picioare grele ce alergau de-a lungul unei punţi, o plasă îi căzu peste cap şi umeri, simţi că e ridicat şi depus fără menajamente pe o suprafaţă dură... Nişte mâini îl pipăiră. Vru să strige, dar când deschise ochii, steaua roşie care domina cerul îi râse brutal în nas şi totul, în jurul lui, deveni întuneric şi tăcere.

Se făcuse ziuă şi odată cu zorii, furtuna care agitase suprafaţa fluviului gazos se calmase. Jerg Algan măsura cu paşi mari puntea, de la un capăt la altul. Corabia, de o fabricaţie primitivă, tăiată din trunchiurile spongioase şi uşoare ale arborilor roz, măsura aproape o sută de metri lungime, şi Algan înţelese cu uşurinţă motivul. Diferenţa de densitate între lemnul arborilor şi curentul gazos era atât de mică, încât era necesară o

masă în imersiune considerabilă pentru a putea purta cea mai mică greutate. Corabia se mulţumea să urmeze curentul. Nu avea nici un element de propulsie, iar direcţia era — de bine, de rău — asigurată de un fel de pânze uriaşe scufundate în fluviul de gaz, care ţineau loc de cârmă sau de rame. Prova i se înălţa semeaţă deasupra suprafeţei invizibile şi spinteca nişte valuri nevăzute, în timp ce la pupa se înălţa un catarg a cărui gabie era continuu ocupată de un om de veghe.

O asemenea corabie putea fi construită cu repeziciune, iar constructorii săi probabil că o abandonau la sfârşitul călătoriei, fiind în imposibilitatea de-a o face să urce în contra curentului.

Marinarii care asigurau pilotajul acestei nave ciudate şi care-l pescuiseră pe Jerg Algan erau nişte bărbaţi cu pielea arsă de nemiloasele raze ale sorilor din centrul Galaxiei. Se sinchiseau prea puţin de pasagerul lor involuntar. Vorbeau între ei o limbă necunoscută pentru Algan, fără îndoială derivată dintr-una din numeroasele limbi vorbite în Galaxie, dar de atât de mult timp, încât l-ar fi pus în dificultate chiar şi pe un lingvist emerit.

Erau vreo zece pe punte, dar Algan auzea câteodată râsete şi cântece venind dinspre cală şi deduse că era vorba de o expediţie de vânătoare, ori, poate, de o echipă de mineri care, odată sezonul terminat, reveneau către portul stelar pentru a vinde modestul produs al muncii lor.

Poate că erau îndepărtaţi descendenţi ai unei astronave ţintuite pe această planetă de avarii ireparabile, ori, poate, tot atât de bine, ai unor pionieri cu bună ştiinţă abandonaţi de Betelgeuse, în speranţa că o civilizaţia originală se va crea acolo? Păreau să fi revenit la un nivel aproape primitiv, dar manierele lor rămâneau acelea ale unor civilizaţi, iar în spiritele lor puţinul pe care-l ştiau despre trecutul strămoşilor şi despre civilizaţia galactică trebuia să constituie un amestec extrem de ciudat. Nu păreau, însă, câtuşi de puţin nefericiţi. În felul ei, această planetă era primitoare, iar aceşti oameni regăsiseră modul de viaţă al civilizaţiilor aproape în întregime uitate ce împânziseră într-o bună zi întreaga suprafaţă a Terrei şi care se răspândiseră între insulele Pacificului.

Dar noul Pacific al civilizaţiei dominate de Betelgeuse era acum spaţiul în întregimea lui, iar insulele vrăjite sau pământurile blestemate din legende se roteau în întuneric în

jurul nenumăraţilor sori ai Galaxiei.

Iar analogia nu avea sens, îşi spunea Jerg Algan, întins la prova corabiei, pe lemnul spongios al punţii, sucind şi răsucind între degete micuţul eşichier acoperit cu gingaşe gravuri şi simboluri ale universului, contemplând malurile întortocheate ale fluviului, zărind ca pe o brumă nedesluşită ondulările încete ale suprafeţei gazoase ce se spărgeau imediat, cu un clipocit uşor, de coca înaltă a corabiei.

Analogia nu avea sens pentru că marea împrăştiere a anticei civilizaţii a Pacificului fusese determinată de Hazard şi de Istorie, în vreme ce actuala fusese făurită da mâna omului. Cu bunăştiinţă, oamenii fuseseră răspândiţi, abandonaţi pe nişte lumi noi, pentru ca Istoria să urmeze un curs prestabilit. Şi în spatele acestei calculate concepţii despre cucerirea Galaxiei se afla Betelgeuse... Betelgeuse care, nemulţumită de a le fi dat oamenilor imperiul universului, înţelegea să şi-l asigure şi pe cel al istoriei omeneşti; cel al viitorului.

O furie îngheţată şi bruscă puse stăpânire pe Jerg Algan. Mâinile lui, aşezate pe lemnul lustruit al eşichierului, tremurară. Vechea lui ură de om al altor timpuri se deşteptase iap împotriva Betelgeusei. Dar avea acum, vedea asta, un sens care-i dădea o nouă profunzime. Nu era decât un pion, dar tabăra lui se găsea de cealaltă parte a eşichierului, oricare ar fi fost aceea. Betelgeuse nu reprezenta numai inamicul, ea era, de asemenea, adversarul în partida cosmică.

Omul de veghe scoase un urlet prelung, şi Algan, temându-se de vreo ambuscadă, se ridică pe jumătate. Văzu doar o imensă plasă de fibre vegetale barând toată lungimea fluviului gazos, sprijinită ici şi colo de enormii piloni stâncoşi, ce ţâşneau din albia văii asemenea unor trunchiuri de arbori morţi, şi înaltele construcţii albe ale unui port stelar ivindu-se din dezordlinea mov a savanei.

Oamenii se năpustiră pe punte şi se împărţiră la cârme, în tumultul strigătelor şi în zgomotul scrâşnit al grinzilor. Viteza marii corăbii scăzu încet-încet şi lungi cabluri îi încetiniră mersul deja amortizat. Prova ei reuşi, în sfârşit, să se prindă în plasă şi corabia se imobiliză aproape de mijlocul fluviului, plutind, în aparenţă, deasupra a o mie de metri de aer.

Apoi, noi frânghii fură legate de bordurile ei şi, trase de nişte remorci invizibile, o antrenară către mal. Acostă la faleza de argint, chiar în josul clădirilor portului stelar, şi oamenii porniră alergând pe drumul sinuos pe care mii de picioare goale îl bătătoriseră între fluviul de gaz şi sat.

Faţa de o albeaţă ca de cretă, brăzdată de mii de riduri, se întoarse încet din direcţia lui Algan. Bătrânul era îngrămădit, într-o poziţie incredibilă, în fundul unui fotoliu de metal, fără îndoială smuls cândva dintre resturile fumegânde ale unei nave distruse.

Ochii lui aproape închişi se fixau alternativ asupra curţii pline de noroi, delimitată, în fund, de un soi de cabană construită din lemnul spongios al pădurilor planetei, şi, pe celelalte trei părţi, de nişte garduri ţepoase, confecţionate din cactuşi importaţi de pe Pământ. Plantele verzi contrastau în mod ciudat cu fondul roz şi mov al vegetaţiei planetei.

Iar deasupra curţii şi a cabanei, copleşindu-l pe bătrânul înghesuit în fundul fotoliului cu masa lui albă şi înaltă, se profila portul stelar, tăcut, întins către stele ca silueta unui pândar. Carcase de astronave se iveau pe alocuri din vegetaţia invadatoare; carenele lor dezmembrate evocau contururile demodate ale navelor de la începuturile cuceririi spaţiului.

Buzele bătrânului, fine şi uscate, se agitau fără să producă nici un sunet. Apoi, ele înşirară vorbe necunoscute, cu voce slabă şi înăbuşită în sfârşit, cu o încetineală extremă, ca şi cum ar fi îndepărtat o greutate aproape imposibil de învins, ele pronunţară nişte cuvinte pe care Algan putu să le înţeleagă.

— E foarte mult de atunci, spunea bătrânul, foarte mult.

Tăcu, şi mâna lui dreaptă îi părăsi genunchii, îndreptându-se spre Algan. Părea aproape albastră, în lumina zilei, iar pielea era atât de pergamentoasă, încât fiecare venă, fiecare tendon, fiecare muşchi şi fiecare os erau vizibile pe suprafaţa ei.

— Am uitat cuvintele, zicea bătrânul. E atâta vreme de când n-am mai vorbit limba asta. Ştii, cei de aici sunt ca nişte copii… Trebuie să le vorbeşti pe limba copiilor.

— Vin de pe Terra, spuse Algan, cu voce scăzută, temându-se că va vedea această formă căzând ca o pulbere, dacă vocea sa va zgudui aerul prea tare.

— Cum? strigă bătrânul cu voce stridentă, aplecându-se în faţă şi părând, în sfârşit, să zărească, cu ochii lui galbeni şi urduroşi, vizitatorul.

— Vin de pe Terra, zise Algan, cu glas mai puternic.

Înaintă un pas şi rămase acolo, în mijlocul curţii, cu picioarele înfipte în noroi, aruncându-şi pe spate, cu un gest nesigur, curelele rucsacului în care-şi avea echipamentul şi inspectând cabana şi petele verzi, insolite, ale cactuşilor.

— Terra nu mai există, rosti bătrânul.

Îşi căuta, în mod vizibil, cuvintele, şi Algan crezu că se exprimase greşit

— Terra nu mai există, repetă bătrânul Astăzi, radioul nu mai vorbeşte decât despre Betelgeuse.

Ochii i se închiseră şi el clătină din cap, ca pentru a-şi aproba propriile amintiri

— Am cunoscut o vreme, zise, o vreme foarte îndepărtată, când Betelgeuse nu era decât o colonie, când Pământul era puternic şi tare, iar noi nişte piloţi neînfricaţi. Da, da, nişte piloţi neînfricaţi. Săream de pe o lume pe alta, pe vremea aceea, eram cuprinşi ca de o beţie şi niciodată obosiţi Ne era necesară schimbarea, mereu schimbarea. Este motivul pentru care mai trăim şi astăzi.

Dar, vezi dumneata, noi nu însemnăm nimic. Cu adevărat, nu însemnăm nimic. Cei care rămăseseră pe planetele pe care noi le descoperisem, ei, da, erau importanţi. Mureau, dar erau guvernatori, negustori, tehnicieni. Noi... noi nu eram decât nişte capete înfierbântate care săreau de pe o lume pe alta. fără a şti niciodată să se oprească, doar atât. Îi vedeam pe ceilalţi îmbătrânind şi părăsindu-ne, iar la fiecare dintre călătoriile noastre, când ne întorceam, fiii prietenilor noştri luaseră locul părinţilor, şi noi plecam Iarăşi, în timp ce anii treceau. Dar Pământul... Pământul nu mai există. Nu l-am revăzut niciodată. E terminat, acum, aşa cum sunt şi eu. N-am să-l mai revăd nicicând, ştii?!...

Ochii îi clipiră şi îşi puse mâinile pe braţele fotoliului.

— Cine eşti, amice? întrebă el, nu te-am văzut niciodată pe-aici. Eşti un om al spaţiului, nu-i aşa? M-am gândit la asta din prima clipă. Nu vorbeşti afurisitul ăsta de dialect, folosit pe-aici, numai că eu aproape c-am uitat bătrâna noastră limbă a navigatorilor.

— Vin de pe Pământ, zise Jerg Algan, numele meu este Algan, Jerg Algan. Pe Ulcinor mi s-a spus c-ai putea să-mi dai unele informaţii.

Răceala propriei lui voci îl miră pe Algan. Simţea din ce în ce mai clar crescând în el o fiinţă a cărei luciditate îngheţată îl speria. Lăsă jos rucsacul şi-l deschise. Scoase dinăuntru eşichierul şi-l strecură sub ochii bătrânului. Se aplecă spre chipul plin de riduri, atent la cel mai mic semn.

Bătrânul schiţă un zâmbet acru, care-l făcu pe Algan să se înfioare.

— N-au vrut să mă creadă, oh! n-au vrut să mă creadă şi m-au lăsat să putrezească pe lumea asta blestemată, iar acu' vin să mă caute, pentru că le e teamă, pentru că se apropie Timpul, iar Stăpânii mormăie furioşi pentru că descoperă una câte una Lumile Blestemate. Era o expediţie îndrăzneaţă, nu-i aşa? Cu un căpitan tânăr şi cu nişte nave în întregime noi. Şi iată tot ce-a mai rămas din ea, un biet bătrân ţicnit, pe planeta nenorocirii lui. Nici măcar o navă de pe Terra, care să facă aici câte-o escală, din când în când.

Ridică apoi capul şi-l fixă plin de duritate pe Algan. În ochi îi rămăsese o lucire rece, care, altădată, probabil că fusese de nesuportat, dar care se tocise, încetul cu încetul, la lumina nenumăraţilor sori şi la contactul cu întunecimea plină de spaime a spaţiilor fără de speranţă.

— Cine eşti dumneata, spuse el cu voce slabă, ca să ai eşichierul Stăpânilor? De-a lungul întregii mele vieţi nu l-am văzut decât de trei ori. Odată era chiar acesta pe care-l ai dumneata, altă dată, unul care-i semăna perfect, iar a treia oară l-am văzut gravat pe pereţii negri ai citadelelor blestemate. Cine eşti? Pleacă de-aici; lasă-mă în pace! Am fugit de amintirea asta toată viaţa. Sau eşti unul de-al lor? Vrei să-mi posezi sufletul, aşa cum ai făcut cu toţi ceilalţi bieţi navigatori, pe care i-ai înghiţit de vii?

— Încerc, pur şi simplu, să ştiu, zise Algan. Vin de pe Ulcinor, unde am găsit acest eşichier. Sunt în căutarea unei arme care să-mi permită să înfrâng Betelgeuse. N-am putut să mă aşez în portul stelar al acestei planete pentru că nava mea a fost doborâtă înainte ca eu să am timp să asolizez. Am coborât în savană şi am parcurs o lungă distanţă mergând pe jos. Am fost salvat o dată de către nişte oameni, şi ştiu că ei îşi vor ţine

gura, iar Betelgeuse se va sinchisi prea puţin de poveştile lor. Am încredere în dumneata. Poţi să-i chemi pe oamenii din portul stelar şi să-i pui să mă aresteze, dar cred că mai întâi va trebui să mă asculţi.

— Poate, zise bătrânul. Poate. Capul i se clătină încetişor. Te cred. Şi eu a trebuit să fug, odinioară. Te cred. O să te ajut. Nu pot să fac mare lucru, dar, atât cât se poate, o voi face. Ai străbătut spaţiul, şi eu la fel; asta mi-e de ajuns. Ce vrei, de fapt?

— Vreau să ştiu ce ţi s-a întâmplat din momentul în care expediţia căreia i-ai aparţinut a dispărut şi cum ai supravieţuit, ce i-ai spus Betelgeusei şi ce le-ai povestit negustorilor puritani. Ei mi-au zis că te-aş putea găsi aici şi că eşti singurul om în stare să mă ajute

— Negustorii ştiu totul, zise bătrânul. Ştiu, deja, totul, pe vremea când navigam eu printre stele, acum — ia să vedem — cincizeci? şaizeci de ani? Ştiau despre mine mai multe decât ştiu eu N-o să-ţi spun nici o noutate, dacă vii din partea lor. Pot, totuşi, să-ţi repet povestea, din moment ce te afli în posesia eşichierului.

Şi vorbi, în timp ce Jerg Algan îl asculta, stând în picioare în mijlocul curţii pline de noroi, sub un cer care trecea pe neobservate de la culoarea mov la cea roz, între două bariere de cactuşi verzi, strămutaţi pe această planetă de un destin aproape neverosimil, ţinând între degetele sale un eşichier incredibil de vechi, probabil fabricat de o rasă inimaginabil mai bătrână decât omul şi incredibil mai înţeleaptă,

— Ne aventurasem, spunea bătrânul, în direcţia centrului Galaxiei. Ştii că aceasta prezintă aspectul unei roţi şi, de asemenea, că întotdeauna călătorii interstelari au fost tentaţi de ideea de a atinge centrul matematic al Galaxiei, acest loc în care spaţiul suferă distorsiunile cele mai extraordinare şi în care sunt atât de numeroase, încât cerul în întregime pare alcătuit dintr-o boltă de aur.

Plecasem plini de glorie, cincisprezece nave, un căpitan nou şi un echipaj de savanţi, tehnicieni şi navigatori asemenea mie, unul mai ţanţoş ca altul. Era epoca în care fiecare putea spera să fie un mic Cristofor Columb, el şi numai el, şi să creadă în Eldorado. Dar aveam deja, oricât de tineri am fi fost, o anumită experienţă şi ştiam că majoritatea lumilor pe care omul le

descoperă sunt înspăimântător de ostile şi de străine. De aceea ne-am luat tot soiul de măsuri de prevedere.

Călătoriserăm deja vreme de un an şi străbătuserăm un drum considerabil în direcţia centrului Galaxiei, când am avut impresia că pătrundem într-o regiune stelară diferită de toate cele pe care le traversaserăm până atunci. Instrumentele nu ne mai dădeau decât informaţii inexacte. Iar calculele noastre de poziţie, verificate totuşi cu grijă, ne jucau câteodată farse ciudate. Fizicienii expediţiei noastre au dat nume tuturor acestor aberaţii şi ne-au spus că nu există motiv de îngrijorare. Au calculat chiar şi condiţiile noului spaţiu pe care-l traversam, şi, cu asta, n-am mai vorbit despre subiectul respectiv. Eram cu toţii pregătiţi să întâlnim lucrurile cele mai extraordinare, şi aceste câteva variaţii, abia numărabile în zeci» male foarte multe, nu ne mai emoţionau câtuşi de puţin.

Şi totuşi, ar fi trebuit să ne ferim, căci era semn că pătrundeam în domeniul altora. Ne găseam atunci mult dincolo de Galaxia umană actuală, mult mai aproape de centrul Galaxiei decât fusese oricare expediţie până la noi şi decât avea să fie după aceea, pe cât am putut eu afla.

Am străbătut, pe o distanţă de mai mulţi ani-lumină, o zonă de sori morţi sau lipsiţi de planete, Nici unul dintre astronomii noştri n-a putut explica această formaţie, altfel însă lucrurile nu ne-au atras atenţia. Acum, ştiu că traversaserăm o frontieră şi că ajunseserăm într-un domeniu despre care era mai bine să nu vorbeşti.

Am descoperit, în sfârşit, o stea înconjurată de planete.

Le-am explorat pe toate. Şi, pe cea de-a şasea planetă numărând de la soare, am descoperit o citadelă neagră.

Oh! nimeni nu i-a pătruns secretul. Am reperat-o din înaltul cerului, în timp ce încercuiam planeta pe orbită, atât de enormă era. Ne-am năpustit asupra ei, străpungând norii şi am strivit sub greutatea navelor noastre o mare porţiune din jungla care acoperea planeta. Nu captaserăm nici un mesaj, iar citadela părea părăsită.

După ce ne-am aşezat la o distanţă respectabilă, am pornit în marş către ea. Planeta era de acelaşi tip cu Terra, având, totuşi, o gravitaţie mai mare, care ne făcea mai grei. Ne-am croit anevoie calea, printr-o junglă grea şi umedă. Şi-am văzut crescând la orizont pereţii colosali ai citadelei neomeneşti.

Tăcerea era totală. Fără îndoială, nu fusese ruptă de mii, poate de miloane de ani. Cel puţin asta era impresia care plutea în aer, şi paşii noştri erau nesiguri. Tresăream de fiecare dată când o crenguţă se frângea sub talpă, iar mâinile ţineau continuu paturile armelor.

Am văzut urcând spre cer acele înalte ziduri, atât de uriaşe încât ne ascundeau jumătate din cer şi aruncau, peste peisajul pe care-l acoperea umbra lor, o noapte aproape completă. Ne-am aventurat chiar până la baza acestor înalte faleze de onix lustruit, ce păreau gata în fiece clipă să se prăbuşească peste noi, căci erau implantate oblic în sol şi acopereau terenul înconjurător.

Iar eu am remarcat, atunci când am ajuns foarte aproape de perete, la o înălţime de aproximativ trei ori statura unui om, o gravură atât de proaspătă, de parc-ar fi datat din ajun, în timp ce vârsta sa nu era, probabil, măsurabilă cu unităţile noastre; iar această gravură reprezenta, la o dimensiune mult mai mare, exact eşichierul pe care-l posezi.

— Şi expediţia a dispărut? întrebă Algan.

Fusese să caute în cabană un butuc de lemn trandafiriu, pe care apoi se aşezase. Privea zidurile portului stelar, devenind încetişor luminiscente, în timp ce se lăsa noaptea şi pe cer apărea strălucirea stelei roşii care începea să păteze cu sângeriu toate lucrurile.

— Nu, zise bătrânul. Nu de data asta. În ziua aceea, ne-am întors la navele noastre şi am stat de vorbă. Navigatorii erau de părere să plecăm de-acolo cât mai repede. Vechi legende le alergau prin minte şi, cu toata Că nu crezuseră câtuşi de puţin în ele, acum erau foarte aproape să le dea crezare. Dar savanţii şi, printre ei, unicul istoric al expediţiei, nu-şi mai reţineau bucuria şi deveneau pe jumătate nebuni la ideea de a pierde o asemenea ocazie. În cele din urmă punctul de vedere al navigatorilor (ascultat oricând cu bunăvoinţă de căpitan) avu câştig de cauză. Am abandonat citadela neagră şi octogonală, şi mai înaltă decât cei mai înalţi munţi de pe Pământ, dar am însemnat pe hărţile noastre amplasamentul acestei planete, cu ideea bine precizată de a reveni la faţa locului, când vom fi explorat cât de cât acest sector stelar.

Doar cu o lună mai târziu, asolizam pe o planetă absolut pustie, o lume de vid şi de tăcere, una dintre acele stânci

zburătoare ce constituiseră odinioară spaima navigatorilor, o spaimă pur superstiţioasă, de altfel, din moment ce radarele permiteau ca ele să fie evitate şi astfel să nu deranjeze navigaţia stelară mai mult decât o făceau celelalte lumi. Reperasem, din înaltul orbitei noastre, cea de-a doua dintre aceste citadele.

Înţelegi, parcă eram cuprinşi de beţie. Era prima dată când omul întâlnea în spaţiu urma altui fel de viaţă, speranţa unei alte civilizaţii şi această civilizaţie era — sau fusese — una interstelară. Nu mai încăpea nici o îndoială. Două rase diferite n-ar fi putut să creeze, ignorându-se, două citadele atât de enorme şi atât de asemănătoare, sfidând atâta de vizibil legile care guvernează universul.

Am atins solul în mare grabă. Am construit o staţie. Ne-am dezambalat şenilele. Pe această planetă nu mai aveam de luptat împotriva junglei şi, în pofida absenţei oricărei atmosfere, munca noastră se dovedea mult mai uşoară.

La bordul unei şenilete, am făcut — personal — turul citadelei. Din loc în loc am remarcat eşichierul cu şaizeci şi patru de pătrate, gravat într-o rocă atât de dură, încât cele mai bune instrumente ale noastre nu reuşeau s-o cresteze.

Era un simbol ori o încuietoare? ne puneam întrebarea, iar limbile ne mergeau tot mai repede. Am răscolit în biblioteca de la bord, în legătură cu jocul de şah, şi am aflat că nici una dintre civilizaţiile de pe Terra, risipite în timp şi în spaţiu, nu păruse odinioară şi nu părea nici astăzi să-l fi uitat, că pentru unele dintre ele şahul jucase chiar un rol religios sau magic şi că el corespundea de minune anumitor caracteristici ale spiritului omenesc.

Poate că în spatele acestor înalte ziduri oblice, ne întrebam noi, se afla secretul originii omului şi secretul originii vieţii?

În a douăzeci şi cincea zi a prezenţei noastre pe acea lume, după mai mult de cincisprezece luni de hoinăreală printre stele, înaltele porţi ale citadelei s-au deschis. Ele me-au dezvăluit o lume de lumină şi curbe înlănţuite cum nu mai văzusem niciodată şi cum n-au descris nicicând poeţii în transă. Câteva mici expediţii s-au angajat în profunzimile citadelei. Au revenit uluite de dimensiunile şi configuraţia de neînţeles a culoarelor acestui labirint.

Atunci, am comis o eroare. Am hotărât să folosim expediţia,

în ansamblul ei, pentru explorarea citadelei. Savanţii ceruseră acest lucru cu vehemenţă, iar navigatorii încetaseră să mai creadă în vreun pericol.

Am fost lăsat de gardă în exteriorul porţilor; primeam şi centralizam mesajele exploratorilor. Orele treceau. Moţăiam în scafandrul meu, în ciuda medicamentelor ce-mi fuseseră administrate, când am văzut înaltele porţi negre, oblice precum zidurile, închizându-se fără nici un zgomot. Nu erau decât nişte dale imense, purtând fiecare semnul eşichierului, care pivotau din interiorul citadelei şi astupau ermetic deschizătura larg căscată timp de câteva zile. Apelurile din aparatele mele de ascultare slăbiră, apoi amuţiră complet. Am sărit într-o şeniletă şi am pornit-o cu toată viteza către staţie şi către rachete, dar deodată am zărit un fulger străbătând cerul, iar staţia şi rechetele explodară, aprinzând, cu o imensă flacără, tot orizontul planetei. Am oprit şenilets, am sărit jos din ea şi am început să alerg. Abia făcusem o sută de paşi, când, în ciuda absenţei atmosferei, am auzit un zgomot

Înfiorător, un pumn de fier m-a înşfăcat, aruncându-mă la pământ, în timp ce în locul şeniletei nu mai rămăsese decât un crater fumegând.

— Şi nu s-a mai petrecut nimic altceva? întrebă Jerg Algan

— Aproape nimic, zise bătrânul. Tonul vocii sale crescuse încetul cu încetul, în vreme ce cuvintele unei limbi pline de arhaisme i se strecurau dintre buze cu din ce în ce mai multă uşurinţă. Ochii lul exprimau acum un surâs liniştit. Ironia amară de la început îl părăsise.

— Aproape nimic, repetă el. Am aşteptat moartea vreme de cinci zile, căci n-aveam în scafandrul meu rezerve de aer şi de hrană decât pentru câteva săptămâni, cel mult. Apoi, au venit nişte oameni din cer şi m-au salvat.

Dar nu erau nici de pe Pământ, nici de pe Betelgeuse, nici de pe vreo altă lume cunoscută, astronavele lor erau diferite de ale noastre şi mai puţin perfecţionate, de altfel, iar oamenii nu înţelegeau limba mea mai mult decât o înţelegeam eu pe-a lor…

VII
Din cealaltă parte a galaxiei

— NIŞTE OAMENI? întrebă Algan.
— Nişte oameni repetă bătrânul, agitându-şi nervos braţele descărnate. Poţi să mă crezi sau nu, să mă tratezi de nebun, ca oamenii aceia de pe Betelgeuse care m-au exilat aici, sau să mă asculţi în tăcere, ca negustorii puritani de pe Ulcinor, care nu mi-au dat nici pe sfert suma pe care mi-au promis-o. Dar cei ce m-au salvat erau oameni. Nici măcar nu erau foarte diferiţi de noi. Aveau urechile mici şi ascuţite, tenul foarte palid, înălţimea mai mică decât a noastră, gesturile mai vioaie şi mai graţioase. Limba lor era de o incredibilă complexitate, pe cât am putut eu pricepe, iar temperamentul îi îmboldea la acţiune mult mai puţin decât pe noi — cu toate acestea erau oameni. Şi ştii cum am învăţat să comunic cu ei? Poţi să cauţi răspunsul o sută de mii de ani. N-o să-l găseşti, deşi este în întregime şi absolu. logic. Jucând şah! Nimic altceva. Vezi, dumneata, regele, dama şi pionii pot purta alte denumiri, pot avea alte forme, dar mişcările lor sunt pretutindeni aceleaşi, iar posibilităţile celor şaizeci şi patru de pătrate sunt pretutindeni aproape infinite, aproape la fel de infinite ca şi universul însuşi.
— De unde veneau? întrebă Algan.
Inima îi bătea cu putere şi vocea-i era răguşită. Simţi deodată apăsân-du-l pe umeri greutatea unei lungi oboseli acumulate, dar luptă pentru a-şi menţine spiritul treaz.
— Din cealaltă parte a Galaxiei, zise calm, bătrânul.
Trăsăturile păreau să i se fi liniştit şi mâinile i se odihneau acum pe genunchi.
— Presupun că n-o să mă crezi, urmă el, presupun că mă iei drept un bătrân nebun, pe care douăzeci de ani de exil l-au transformat într-un mitoman. Nu pot să-ţi dovedesc nimic. Dar, la urma urmei, ai venit să afli o poveste, nu-i aşa? Fă cu ea ce vrei.
— Te cred, murmură Algan, simţind cum vântul serii îi mângâia ceafa.
Trei lune roz se înălţau deasupra portului stelar, trei lune pe care nu le remarcase în noaptea precedentă. Apoi îşi dădu seama că nu erau decât reflexele, pe norii joşi, ale puternicelor reflectoare din turn.
Nu avea altă posibilitate decât să-l creadă pe bătrân, nici o altă ieşire decât să-i acorde încredere unui bătrân chircit asupra trecutului său, martor al unui accident unic şi incredibil. Dar

nimic nu mai era realmente incredibil, gândi el, limitele posibilului fuseseră definitiv lărgite de prora navelor despicând vidul cu viteza luminii, lumea se lărgise dintr-o dată cu mult dincolo de ceea ce experienţa omenească admitea, cuprindea, iar tot acest spaţiu lăsat liber în spiritul oamenilor aparţinea miracolului, fantasticului. Existaseră deja perioade asemănătoare în istoria umană, în cursul cărora noi pământuri fuseseră întrevăzute în Occident de către corăbieri; îndoiala, tot acolo, se ştersese în faţa credulităţii. Apoi, pământurile odată cucerite, oamenii se lepădaseră de beţia lor trecută. Dar, în cer, mai rămâneau încă teritorii de cucerit şi ciudăţenii de depistat.

Cu condiţia ca planetele noi să nu fie deja ocupate.

— Îmi pasă prea puţin dacă mă crezi sau nu, zise bătrânul cu o voce brusc uzată şi behăitoare. Erau oameni, la fel ca noi, asta-i tot ce-ţi pot spune, şi veneau din cealaltă parte a Galaxiei. Se născuseră în aceleaşi condiţii ca şi omul pe Pământ, şi n-a fost deloc nevoie să-mi povestească istoria speciei lor. Mi-am dat seama imediat că o cunosc. Era istoria umană, înţelegi? Cu unele abateri, bineînţeles. Natura fusese ceva mai îndurătoare cu ei decât cu noi. Iar dezvoltarea lor fusese mai regulată decât a noastră. Înţelegi, erau mai puţin agresivi decât oamenii şi au comis, de-a lungul istoriei lor, mai puţine greşeli, nu mult mai puţine, ci exact atâtea cât să nu fie nevoie să reia civilizaţia de la început la fiecare câteva sute de ani. Limba lor, de asemenea, era foarte diferită de toate cele întâlnite, mult mai suplă, dar şi mult mai dificilă decât cele folosite de oameni. Am avut impresia că ei n-au cunoscut niciodată ceea ce noi numim Turnul Babel. Iar maniera lor de a gândi, ba chiar şi configuraţia sistemului lor vocal au fost, din această pricină, atât de mult modificate, încât mi-ar fi acum foarte dificil să repet chiar şi un singur cuvânt de-al lor, iar ei n-ar reuşi niciodată să pronunţe anumite foneme ale Terrei.

Dar asta nu constituie o deosebire adevărată. Toate acestea există sau au existat şi pe Pământ, iar oamenii sunt totuşi oameni. Iar ei, la rândul lor, erau oameni. Şi, la fel ca şi noi, se întrebau de ce sunt astfel.

— Întâmplarea, rosti dintr-o suflare Algan. Galaxia este atât de întinsă…

— Poate, zise, cu voce joasă, bătrânul, poate… Dar n-am ştiut niciodată prea bine ce înseamnă întâmplarea. Iar eu nu

cred ca hazardul să fie responsabil de dezvoltarea simultană a mai multor rase omeneşti în puncte diferite ale Galaxiei şi de întâlnârea lor exact în clipa când învaţă — de bine de rău — să călătorească printre stele. Şi am motive încă şi mai bune să nu cred asta. Aşteaptă o clipă. Mi-e sete. N-ai vrea să intri în cabană şi să aduci plosca de metal de pe masă şi două pahare, pe care le vei găsi pe etajeră, deasupra uşii? Nu pot să vorbesc bine când am gâtul uscat.

Algan se ridică şi puse eşichierul pe butucul de lemn trandafiriu care-i servise până atunci drept scaun. Traversă curtea, atent la plescăitul cizmelor lui în băltoacele de apă pe care lucirea stelei roşii le vopsise în purpură, într-un mod neliniştitor. Trebui să se aplece pentru a trece prin deschizătura uşii şi rămase o clipă nehotărât, în penumbra rozaiie a încăperii. La picioarele sale, un cerc bine conturat marca amplasamentul butucului pe care-l mutase din loc adineauri, în schimb, pretutindeni în altă parte, cu excepţia a două poteci strâmte mergând de la uşă la patul din lemn abia rândeluit, şi de la pat la masă, o pulbere fină, trandafirie, trăda trecerea Timpului, niciodată supărat de bătrârtul pilot care-l uitase.

Dar aceşti ani trecuţi nu însemnaseră nimic pe lângă cei ce se risipiseră în spaţiu şi care formau întreaga memorie a bătrânului. Se născuse în acelaşi timp cu unii dintre strămoşii lui Algan, atât de îndepărtaţi, încât nimeni de pe Pământ n-ar mai fi putut să le spună numele — poate nu mai rămăsese nici urmă a lor în prăfuitele arhive ale bătrânei planete sau pe dalele cimitirelor din Dark. Călătorise vreme îndelungată între stele, şi timpul vieţii lui se prelungise înspăimântător de mult. Nu mai era decât un soi de fosilă părăsită de curenţii spaţiului în această cabană murdară şi modestă. Odată cu mii de alţi indivizi, sfidase timpul. El singur supravieţuise, dar, în cele din urmă, timpul se răzbunase.

În felul lui.

Iar răzbunarea sa era înscrisă în pulberea acoperind podeaua şi mobilele, într-un cristal smuls unui munte necunoscut, în craniul unui animal fabulos, sau într-o puşcă antică agăţată de grindă cu ajutorul curelei sale de piele tăbăcită

Plosca de metal strălucea pe masă. Algan o luă în mână. Alese, de pe etajeră, două pahare pe care praful părea că le cruţase

— Îţi mulţumesc, zise bătrânul. Mi-e greu să mă deplasez în clipa de faţă, Acu' doi ani hoinăream încă prin pădurile din jur, dar s-a terminat cu asta. Totul are un sfârşit, nu-i aşa?, chiar şi spaţiul.

Din vârful buzelor, Algan gustă licoarea; era dulce şi plăcută.

— Nu veneau chiar din cealaltă parte a Galaxiei, dar erau originari dintr-o regiune atât de îndepărtată, încât stelele care le erau familiare se confundă pentru noi cu o ceaţă de sori, iar localizarea lor n-ar avea nici un sens, chiar şi pentru cei mai buni dintre astronomii noştri. De fapt, expediţia care m-a salvat se depărtase de baza de plecare mult mai mult decât a noastră. Ţi-am spus că astronavele lor erau mai puţin perfecţionate şi mai puţin rapide. Dar durata nu avea pentru ei acelaşi sens, cel puţin nu întocmai. Se nelinişteau prea puţin că-şi petreceau întreaga viaţă într-o astronavă sau pe propria lor lume. Judecau, aproape la fel ca şi cei de pe Betelgeuse, în termenii continuităţii şi ai secolelor. Dar n-are importanţă...

Ştii că Galaxia a fost divizată în mod artificial de cartografii noştri în patru sferturi şi în trei sute şaizeci de sectoare, aşa cum decupezi, o roată. Ştii că Galaxia umană se înscrie în primele patru sectoare, Ei bine, ţinutul lor stelar se situa în al doisprezecelea sector plecând de la Pământ, la o distanţă de centrul Galaxiei sensibil egală cu jumătatea celei care desparte sistemul solar de acest centru. Toate amănuntele astea îţi pot spune că ei locuiau într-o regiune incredibil de îndepărtată chiar şi pentru o navă stelară rapidă.

Dar n-au fost prea miraţi să mă întâlnească. Se pare că se aşteptau la acest contact. Ciudate tradiţii bântuiau în rândurile lor. Şi unele spuneau că există alte populaţii umane, în sectoare încă şi mai îndepărtate ale Galaxiei, că existau de jur împrejurul acestui nucleu de sori ce formează centrul Galaxiei o serie de comunităţi omeneşti separate de abisuri imense, dar pe cale de a coloniza aceste spaţii şi de a se întâlni, gata să formeze un gigantic lanţ împrejurul plăcintei noastre de sori.

Poate că toate astea nu erau decât legende. N-am putut niciodată să ştiu dacă întâlniseră cu adevărat alte grupuri de

oameni ajunşi la starea de civilizaţie interstelară ori dacă era vorba numai de nişte profeţii vagi, încărcate de mister odată cu scurgerea secolelor. Şi când le-am vorbit celor de pe Betelgeuse despre această coroană umană încercuind centrul Galaxiei, ei mi-au râs în nas.

Dar sunt sigur că aceşti oameni care m-au salvat ştiau unele lucruri pe care oamenii de pe Pământ le-au ştiut poate şi ei, cândva, şi pe care le-au uitat, ca urmare a uneia dintre aceste tulburări din care e făcută istoria. Afirmau, de asemenea, că astfel de nuclee umane nu există în regiunile mai apropiate de centrul Galaxiei, că aceste regiuni sunt, într-un fel, interzise; spuneau că ele aparţin Stăpânilor care ne-au creat. Dar nici ei nu ştiau, mai mult decât noi, de ce aceşti Stăpâni ipotetici ne creaseră. Nu ştiau nici măcar dacă aceşti Stăpâni există încă ori au murit de mult. Credeau doar că El însămânţaseră anumite regiuni ale spaţiului într-un scop precis, dar secret, şi că, în tot acest timp, El aşteptaseră să se realizeze un ţel necunoscut oamenilor şi că, uneori, El acţionaseră, dar fără ca oamenii să-şi dea seama.

Poţi să iei toate astea drept un amestec de legende, şi, de fapt, aşa le-am luat şi eu, vreme îndelungată. Dar acum cred că există pretutindeni, în jurul Galaxiei, grupuri de oameni care încep — încetul cu încetul — să exploreze regiunile lor stelare. Asta-i tot ce-ţi pot spune.

După o lungă călătorie, m-au depus pe una dintre planetele Provinciilor colonizate. Am ajuns, mergând pe jos, la un port stelar şi am făcut în aşa fel încât să fiu repatriat pe căi ocolite. Într-o bună zi, am încercat să vând ceea ce ştiam Puritanilor, dar Betelgeuse a aflat totul şi, după ce le-am spus celor din Poliţia psihologică tot ce ţi-am spus şi ţie, şi-au bătut joc de mine şi m-au exilat aici. Dar eu *ştiu* că Timpul se apropie…

— Fie, zise Algan, dar n-ai nici o probă, nici măcar *umbra* unei probe?

Vocea îi tremura de oboseală şi de enervare,

— Nici măcar umbra unei probe, zise bătrânul. Sau mai curând, da, faptul că sunt încă în viaţă. Ce-ţi trebuie mai mult?

— De ce nu şi-au făcut atunci cunoscută existenţa? De ce n-au ajuns până la Betelgeuse, până la Terra, din moment ce au atins graniţele imperiului nostru?

— Nu voiau aşa ceva. Pentru ei era un motiv suficient.

Spuneau că trebuie lăsate lucrurile să se întâmple de la sine, că un contact în anii trecuţi ar fi fost prematur. Ţi-am spus-o, de altfel în tot ceea ce întreprindeau, ei nu erau deloc grăbiţi.

— Asta-i tot? întrebă Algan.

— Aproape tot. Cu excepţia unui singur lucru. Vezi, tu, aveam în comun cu ei faptul că eram cu toţii oameni, foarte puţin diferiţi, plus jocul de şah, ori, mai curând, eşichierul cu şaizeci şi patru de căsuţe, iar, în al treilea rând, zotl-ul. Fauna şi flora lor erau diferite de ale noastre, nu fundamental, dar ele evoluaseră după nişte căi complet diferite, aproape divergente de ale noastre, şi totuşi erau la fel de implacabile, din punct de vedere logic, precum ale noastre. Ei cunoşteau zotl-ul, la fel ca şi noi, şi-l extrăgeau din aceeaşi plantă, din aceeaşi rădăcină îngropată sub metri întregi de rocă. Şi, la fel ca pentru noi, care ne tragem obârşiile de pe Terra, această plantă nu creştea pe planeta lor de origine. Noi n-am descoperit zotl-ul decât atunci când am explorat alte lumi decât cea pe care se născuse specia noastră. La fel au stat lucrurile şi în cazul lor.

Pricepi, în spaţiu cred că se regăsesc trei lucruri, din loc în loc, mai întâi, eşichierul, fără îndoială mai vechi decât omul, apoi, omul însuşi şi viaţa, aşa cum o cunoaştem noi, apoi, în sfârşit, zotl-ul, pe care omul nu l-a descoperit, în fiecare caz, decât într-un stadiu precis al dezvoltării sale. Şi cred fiecare dintre aceste lucruri nu are sens decât în funcţie de celelalte două, că ele tocmai au fost reunite ici şi colo şi că există, între ele, eu siguranţă, corelaţii pe care noi abia începem să le vedem. E rândul tău să le descoperi.

Bătrânul ridică fruntea şi fixă steaua roşie care lumina noaptea. Buzele lui fremătau şi mâinile aşezate pe genunchi îi erau cuprinse de un tremur. Căderea nopţii duse cu sine şi ultimele rafale de vânt. Bătrânul se ridică, sprijinindu-se în baston.

— Haide, acum, îi spuse el lui Algan, vino să mâncăm şi să ne odihnim...

Algan asculta respiraţia lentă şi neregulată a bătrânului. Se învelise într-o cuvertură şi se odihnea pe podeaua de lemn, cu capul aşezat pe rucsac. Aşteptase somnul, dar fără succes.

Ochii lui parcurgeau fibrele bârnelor din tavan, în lumina

roşie a nopţii. Nervii îi erau încordaţi la maximum. Tăcerea era totală, rareori doar, întreruptă de zgomotele uşoare, familiare şi liniştitoare ale lemnului şi. de respiraţia bătrânului.

Nu putea să doarmă. Stătea şi se gândea.

Era posibil ca în tot ceea ce auzise să nu existe decât nişte legende imposibil de verificat şi, probabil, false. Iar asta părea chiar sigur. *Aproape* sigur.

Pe de altă parte, exista spaţiul, întinderea lui, miriadele de lumi care-l populau şi posibilităţile pe care le reprezentau ele, ca şi sutele de întrebări la fel de vechi ca şi omul, şi niciodată rezolvate. Dar asta nu era de ajuns. Mai exista şi *altceva.*

Existau acele zvonuri ce se răspândeau prin toată Galaxia, această aşteptare, până acum, a descoperirii unei alte specii gânditoare, umană ori nu, şi care să nu fie rezultatul mutaţiilor plecând de la o ramură terestră, aşa cum erau oamenii de pe Aro, cu ochii lor fără pupilă aparentă.

Exista Nogaro, exista curiozitatea, interesul pe care oamenii de pe Betelgeuse, la fel ca şi Puritanii de pe Ulcinor că anumite secrete se ascund în adâncurile spaţiilor fabuloase raportate de pionieri din expediţiile lor. Exista convingerea lui Nogaro şi cea a negustorului de pe Ulcinor că anumite secrete se ascund în adâncurile spaţiului, dincolo de atingerea omului

Şi exista eşichierul...

Exista această apropiere înăbuşită a unei armate invizibile, aceste deplasări de pioni pe un teren de joc cosmic, această rivalitate între Betelgeuse şi Ulcinor în legătură cu ceea ce putea să apară din spaţiu. Exista Jerg Algan, lucrurile pe care le ştia şi cele pe care le ignora, speranţele cu care era învestit, întrebările pe care trebuia să le lămurească. Existau două sau trei expediţii distruse în totalitate, ciudatele viziuni produse de zotl. citadelele imense şi negre în care credeau Puritanii şi pe care păreau să le cunoască oamenii de pe Betelgeuse...

Se putea ca soluţia problemei să se afle pe Betelgeuse. Se putea ca ea să existe în memoriile magnetice ale ordinatoarelor-gigant, în dosare şi în rapoarte. Se putea chiar ca Jerg Algan să fie un fals indiciu, menit să-i îndrepte pe Puritanii de pe Ulcinor pe un drum greşit.

Dar exista eşichierul

Şi cele şaizeci şi patru de căsuţe ale sale, aspectul de tablou cu dublă intrare, figurile sale de neînţeles şi posibilităţile

aproape infinite de combinări matematice.

Un simbol? Simbolul universului...

Dar era cu adevărat un simbol? se întrebă Jerg Algan, cu ochii deschişi, fixând fereastra, simţind între coaste neregularităţile podelei, iar pe piele — răcoarea umedă a nopţii.

Sau era o realitate, o cheie, ori, şi mai bine, un fel de plan sau poate o uşă, oferind secretul citadelelor negre, punându-le la dispoziţia celui ce ar strânge bucăţile răzleţe ale mozaicului şi le-ar monta într-un tot coerent.

Îşi strecură mâna sub cap, o introduse în rucsac şi scoase de acolo eşichierul. Degetul lui mângâie suprafaţa rece şi netedă a lemnului. Eşichierul era o cheie mai veche decât omul şi aşteptase răbdător, de-a lungul tuturor civilizaţiilor omeneşti, ca acesta să ştie să se servească de el. Şi poate că citadelele risipite prin spaţiu erau la fel de numeroase ca şi acele boabe de orez pe care regele din legendă le-a promis inventatorului eşichierului, o boabă în prima căsuţă, două în cea de-a doua, patru în cea de a treia, dublânduse în continuare până când căsuţa a şaizeci şi patra ar fi trebuit să suporte mai mult orez decât ar fi putut să producă întreg pământul?

Sau poate că eşichierul era un plan al spaţiului, iar traiectoriile urmate de piese reprezentaseră dintotdeauna o vizualizare simplă a anumitor traiectorii privilegiate; de asemenea, poate că jocul de şah fusese o modalitate ocolită de a pregăti creierul omului pentru anumite sarcini şi poate că rezultatul anumitor partide nu era decât rezultatul anumitor probleme puse de unele coordonate spaţiale infinit de complexe?

Căci problemele pe care le punea jocul de şah erau în special probleme geometrice, probleme spaţiale, probleme topologice. Nişte chestiuni complicate de itinerarii ce trebuiau parcurse, evitând, în acelaşi timp, influenţa distructivă a anumitor piese, ele însele dispuse în anumite locuri.

În centru, de exemplu.

Eşichierul era oare făcut din lemn? se întrebă Algan, în timp ce degetele lui mângâiau suprafaţa fină şi netedă, fără a reuşi să descopere nici cea mai mică crăpătură în-tre căsuţe, aşa cum — în mod obligatoriu — ar fi trebuit să se întâmple dac-ar fi fost

făcute din bucăţi de lemri lipite unele lângă altele.

Admisese din prima clipă că eşichierul fusese sculptat dintr-una sau mai multe esenţe de lemn cu fibra foarte fină. Dar se gândise la lemn pentru că aproape toate eşichierele vechi pe care le văzuse pe Pământ erau făcute din lemn.

Ezita acum la gândul că o piesă din lemn ar fi putut rezista atâta timp, într-o stare atât de perfectă.

Cu condiţia ca eşichierul să nu fi fost un fals, o capcană grosolană...

Respinse această idee. Puritanii, la fel ca şi oamenii de pe Betelgeuse, dispuneau de mijloace ştiinţifice extrem de precise pentru a evalua vârsta unui obiect, fie el şi forjat în metal, şi nu s-ar lăsa niciodată înşelaţi. În plus, ce interes ar fi avut să abuzeze de el, Jerg Algan, locuitor al Vechii Planete, rebel faţă de Betelgeuse, lup solitar pierdut în provinciile de graniţă ale Galaxiei umane?

Şi exista, de asemenea, zotl-ul. Zotl-ul şi eşichierul...

Zotl-ul; acest drog ciudat, câtuşi de puţin nociv, care acţiona asupra sistemului nervos, făcându-l capabil să perceapă anumite realităţi de neînţeles.

Ireale, spuneau psihologii, periculoase, traumatizante. Dimpotrivă, spuneau matematicienii şi fizicienii, universurile pe care zotl-ul îţi permitea să le explorezi sunt perfect logice, mult mai logice decât un vis ivit din creierul unui om, la fel de logic precum universul însuşi.

Delir cinestezic, răspundeau psihologii. Simplă încrucişare de fibre nervoase. Vedeţi tot ceea ce trebuie să auziţi, iar senzaţiile dumneavoastră auditive merg drept spre nervii optici.

În ce-i priveşte pe neurologi, aceştia ridicau din umeri.

Eşichierul şi zotl-ul.

Zotl-ul era o poartă întredeschisă către nişte lumi da neînţeles. Iar eşichierul era un soi de permis de liberă trecere, un fel de plan care-ţi permitea să te orientezi şi să întrezăreşti anumite lumi coerente şi foarte reale.

Zotl-ul şi eşichierul...

Se completau aşa cum se completează o încuietoare şi o cheie, cu condiţia ca mâna unui om să le introducă una într-alta. Şi să împingă uşa astfel deschisă.

Şi cu condiţia ca omul să nu se mulţumească doar să arunce o privire în camera astfel descoperită, ci să şi intre, cu

toată îndrăzneala.

A intra cu toată îndrăzneala.

Existau eşichierul şi Jerg Algan...

Se ridică brusc, în lumina puţină ce umplea încăperea, şi-l zgâlţâi pe bătrân.

— Trezeşte-te, strigă el, aplecându-se peste faţa ridată şi cenuşie.

— Ce se întâmplă? murmură bătrânul, ridicându-se în capul oaselor şi clipind din ochi.

— Trezeşte-te. O să-ţi explic. Am nevoie de ajutorul dumitale.

Îl privi pe bătrân cum îmbracă o uniformă de navigator, uzată şi peticită.

— Nici măcar n-a răsărit soarele, ziseră buzele lui uscate şi tremurătoare.

— N-are importanţă, spuse Algan. Nu mai pot să aştept.

— Bine, şi-atunci? întrebă bătrânul.

— Am meditat asupra celor ce mi-ai spus. Am nevoie de zotl ca să încerc o experienţă. Ai aşa ceva?

— Nu. Ce să fac eu cu el?

— Cunoşti pe cineva care posedă zotl pe această planetă?

— Rădăcina de zotl nu creşte aici, Iar populaţia este săracă. Nu-şi poate oferi acest lux. Nu, nu văd cine-ar avea...

Bătrânul deschise uşa şi ieşiră amândoi din cabană. Curtea era la fel de murdară şi de plină de noroi ca şi în ajun, dar noaptea aflată pe sfârşite îi dădea un aspect vrăjit. Jungla înconjurătoare părea a fi pradă flăcărilor şi casa însăşi ardea într-un jar rece, imaginar. Doar înalta arhitectură a portului stelar se înălţa precum un bloc de gheaţă, chiar şi în sânul nopţii purpurii.

— Aşteaptă, zise bătrânul. S-ar putea să aibă căpitanul portului stelar. Ar trebui să-i faci o vizită. Poate că subteranele portului stelar conţin vreo încărcătură de zotl, poate că el însuşi consumă aşa ceva. Lucru neîndoielnic, căci se aduce de pe una dintre lumile puritane. Dar nu văd cum ai să reuşeşti să-l determini să-ţi cedeze un pic de zotl, chiar dacă are aşa ceva. Ce-ai putea să-i dai în schimb? Spune-i, în clipa când te vei duce la el, că vii din partea mea.

— Nu mai întârzii, zise Algan. O să plec imediat.

— Nici măcar nu s-a luminat de ziuă. Aşteaptă puţin!

— Porturile stelare nu cunosc nici zi, nici noapte, spuse Algan, şi am aşteptat deja prea mult timp. Vreau ca acest căpitan să-şi amintească de vizita mea. Adio!

— Noroc, zise bătrânul, dar vocea lui era plină de îndoială şi de neîncredere.

Îl privi pe Jerg Algan strângându-şi rucsacul şi îndepărtându-se pe cărăruia povârnită ce ducea la înaltele porţi de bronz ale portului stelar, între barăcile mizerabile ce alcătuiau unica stradă a târguşorului. Ridică din umeri şi se întoarse la cabană.

— N-ai să intri, zise santinela. Nu la ora asta din noapte. În plus, mai eşti şi străin.

În uniforma lui articulată, din metal, părea un conglomerat mineral. Degetele imobile îi erau aşezate pe clapele unui tablou de control şi puteau declanşa în zona din jurul porţii toate focurile iadului. Ochii îi străluceau ca nişte silexuri şlefuite. Casca îi lucea asemeni unei enorme pepite dintr-un metal fabulos. În încăpă-ţânarea lui liniştită, era nemuritor şi invulnerabil. Reprezenta Betelgeuse şi ştia că întreaga putere a unei Galaxii era gata să-i sprijine hotărârea.

— Sunt un cetăţean liber al Galaxiei, zise Algan, cu voce tare. Am dreptul la liberul acces în porturile stelare, atât ziua cât şi noaptea.

— În principiu, da, zise santinela, cu glas îngheţat. Dar noaptea, aici, chiar şi principiile dorm. Va trebui să faci acelaşi lucru. O să-i vorbeşti căpitanului mâine.

— Apelez la autoritatea lui, zise Algan. Nu ai dreptul să-mi interzici din proprie iniţiativă intrarea în port!

— Văd că ştii destul de bine care-ţi sunt drepturile, zise santinela. Ei bine, dovedeşte-mi că eşti un cetăţean liber al Galaxiei şi te las să intri.

— Sunt om, zise Algan. Asta ar trebui să fie suficient.

Santinela dădu din cap.

— Eşti un străin. În primul rând, de unde-ai apărut? Nu eşti localnic. Vocea-i apăsă binevoitoare pe cuvântul *localnic*. Şi nu ai trecut niciodată prin portul stelar. Nu vin prea mulţi vizitatori în gaura asta pierdută. Te-aş fi remarcat.

— N-are importanţă, zise Algan. Poate că vreo navă de pe

Betelgeuse m-a lăsat într-un punct al planetei pe care detectoarele voastre nu-l pot acoperi. N-ai remarcat apropierea unei nave, pe ecranele voastre?

Expresia santinelei se schimbă vizibil.

— Poate, zise el, poate. Dar, chiar dac-ar fi aşa, am primit nişte ordine. Pot fi pedepsit dacă nu le execut.

— Mă îndoiesc că va face una ca asta căpitanul vostru, dacă mă laşi să intru. În caz contrar, însă, nu mal răspund de nimic.

Santinela îl mai privi o dată pe Jerg Algan. Hainele boţite şi murdare, barba crescută în neorânduială, oboseala ce se citea pe trăsăturile străinului nu-i inspirau încredere.

— Vin din partea lui Nogaro, spune, brusc, Algan.

— Nogaro? De unde cunoşti numele ăsta?

Vocea santinelei devenise imperativă.

— El m-a trimis. Asta-l tot!

— Nogaro, rosti santinela, pe un ton visător. Credeam c-a murit. Fie! Dar o să-l chem pe căpitan şi el va decide singur dacă te va primi acum ori dacă vei aştepta până mâine Eu, unul, mă spăl pe mâini.

Apăsă o clapă, şi înaltele porţi de bronz, având înscrise cu litere enorme numele planetei, Glania, se deschiseră şi-l lăsară să treacă pe străin, care înaintă de unul singur, pe imensa esplanadă pustie a portului, în direcţia turnului luminiscent.

Căpitanul îi întorcea hotărât spatele lui Algan şi cerceta cerul prin marea deschizătură ce delimita partea din spate a biroului. Lumina răsăritului de soare juca în desişurile ce mărgineau orizontul oriental, iar antenele negre ale portului se decupau pe cerul încă purpuriu, la fel ca ramurile prea regulate ale arborilor calcinaţi.

Căpitanul era scund şi brunet, dar, odată cu vârsta, manifesta o tendinţă supărătoare de a se îngrăşa, iar firea îi devenea tot mai acră. De aceea purta o centură puternică de piele şi contempla cu nostalgie esplanada portului său stelar, lipsit de orice navă, şi, de asemenea, cerul — lipsit de orice mesager de pe Betelgeuse.

Orele erau, câteodată, lungi pe Glania.

— Ai vreo afacere să-mi propui? zise el, cu glas răguşit.

Haide! Te ascult!

— Nici măcar nu mă întrebi cine sunt, remarcă Algan.

— N-are importanţă.

— Să presupunem că am vorbi despre asta chiar acum, sugeră Algan.

— Aştept, zise căpitanul.

Mâinile, pe care şi le ţinea la spate, i se agitară. Prima rază clară a soarelui depăşi orizontul, şi lumina precum şi culoarea cerului începură să se modifice. În fiecare seară şi în fiecare dimineaţă, o luptăreînnoită se ducea între lumina roşie a nopţii şi steaua albă a zilei. Soarele alb era un imens păianjen care-şi ţesea pe întreaga suprafaţă a cerului o pânză de raze, aproape instantaneu, iar în această plasă albă ca varul se prindea cu regularitate steaua purpurie ce pălea şi părea să fugă.

Şi în fiecare seară situaţia se inversa. O serie întreagă de legende începeau să se facă auzite pe Glania în legătură cu această luptă neîncetată dintre zi şi noapte.

— Am venit să-ţi ofer mijlocul de a te face remarcat de Betelgeuse, zise, încetişor, Algan. Poate chiar să avansezi cu un grad ori două, sau să reuşeşti să te muţi pe o lume mai apropiată de centru.

— Cum aşa? zise căpitanul.

Începu să râdă, dar râsul lui suna fals. Se opri brusc, se răsuci şi-l măsură din cap până-n picioare pe Algan.

— Lucrul de care Galaxia umană are cea mai mare nevoie, în condiţiile actuale, zise Algan, este un mijloc de translaţie interstelară cvasi-instantaneu. Artificiile de care ne folosim pentru a accelera viteza navelor noastre sunt în prezent insuficiente. Mă gândesc că guvernul central de pe Betelgeuse ar da dovadă de o anume recunoştinţă faţă de cel ce i-ar aduce un nou procedeu.

— De exemplu, dumneata, zise căpitanul, cu o voce glacială.

— N-are importanţă cine. Să presupunem că în această privinţă mă aflu acum în stadiul experienţelor. Să presupunem că am o deosebită nevoie de un produs pe care nu mi-l pot procura de-aici. Eşti gata să-mi cedezi o cantitate redusă din acesta pentru a-mi putea continua cercetările? Ţi-aş fi recunoscător şi, odată cu mine, întreaga Galaxie.

— De ce ai nevoie? zise căpitanul, fixând un punct neclar,

dincolo de capul lui Algan, dincolo de pereţii încăperii, dincolo chiar de acea planetă, un punct situat într-o lume de vise a cărei cheie n-o avea nimeni în afara căpitanului.

— De zotl, rosti încetişor Algan.

Privirea căpitanului abandonă imediat obiectivul său nesigur şi-l măsură în treacăt pe Algan. Îşi puse mâinile pe birou şi se aplecă spre Algan. Apoi deveni roşu la faţă şi începu să râdă cu o asemenea violenţă, încât îl dădură lacrimile.

— Zotl, băiete, zise el, după ce se calmă, doar zotl şi atât? Eşti sigur că nu doreşti nimic altceva? Dar, mai mtâi, de unde ştii dacă am sau nu? Ai înnebunit, băiete? Să vii să-mi ceri zotl tocmai mie, povestindu-mi o istorie neverosimilă? Zotl, ca să te poţi deplasa printre stele? S-a mai încercat deja să ml se sustragă ori să ml se fure drogul în multe feluri, însă niciodată la maniera asta. Dar s-ar spune că tu însuţi crezi în povestea asta, băiete…

— Zotl-ul nu este un drog, zise, cu răceală, Algan, dacă ne referim la litera legii.

Căpitanul încetă să mai râdă.

— Mi-ai stat destul înainte, zise el. Şterge-o!

— Zotl-ul nu este un drog, repetă Algan, iar dacă ai cumva, sunt gata să ţi-l cumpăr. O asemenea tranzacţie este perfect legală. Doar lumile puritane consideră zotl-ul drept un drog, nu i-au putut proba niciodată caracterul nociv. Dar aici ne găsim pe o lume controlată în întregime de Betelgeuse. Poţi să-mi vinzi zotl, căpitane, dacă ai, lucru de care sunt convins. Betelgeuse îţi va fi recunoscătoare, într-o bună zi.

Privirea căpitanului îşi recăpătă visul noros.

— Am zotl, zise el. Consum din el, uneori. Zilele sunt lungi pe această lume pierdută. Nu este deliet. Ştii asta, dacă eşti un trimis secret al Betelgeusei. Ar fi trebuit să bănuiesc ceva în genul ăsta.

— Nu sunt un trâmis secret al Betelgeusel, zise Algan. Prefer să ţi-o spun înainte de a descoperi singur. Nici măcar n-am pus vreodată piciorul pe Betelgeuse. Dar am nevoie de zotl şi sunt gata să-ţl plătesc de zece ori preţul lui. Să jucăm cu cărţile pe faţă, vrei?

— Fie, zise căpitanul. Ai bani?

— Nu, răspunse Algan.

Căpitanul se enervă în mod vizibil

— Eşti nebun, zise el.

Întinse mâna către un buton ascuns într-un ornament al biroului.

— Nu face asta! Ţi-am spus că n-am bani la mine, nu că n-aş putea dispune de o sumă considerabilă. Îmi trebuie cam douăsprezece rădăcini de zotl. Evaluează-le singur preţul.

Căpitanul rămase pe gânduri o clipă. Suma era enormă.

— Aproape cinci sute de unităţi, spuse el.

— Îţi ofer pentru ele cinci mii, zise Algan. Mă numesc Jerg Algan. Iar pe capul meu s-a pus un premiu. Valorează cinci mii de unităţi. Aproximativ. Poţi să verifici faptul în instrucţiunile dumitale recente.

Se scurse puţin timp, în care se priviră fără să spună nimic. Apoi căpitanul rupse tăcerea.

— Presupun, spuse el, că eşti convins că te-ai gândit la toate. Dar ce-ai face acum, dacă te-aş aresta fără să-ţi dau zotl-ul?

— Un lucru foarte simplu, zise Algan. Suma oferită în schimbul persoanei mele nu va fi vărsată decât celui care m-a făcut prizonier. Oferta nu e valabilă dacă mă predau unui reprezentant al Betelgeusei. Pot exista două versiuni ale capturării mele. Sau m-ai făcut prizonier după o urmărire îndârjită, şi-atunci încasezi prima. Sau afirm că m-am predat, şi-atunci nu primeşti nimic.

— Nu te vor crede, zise căpitanul, muşcându-şi buzele. Vor avea încredere mai degrabă în mine.

— Bineînţeles, spuse Algan. Dar vor crede încă şi mai mult în mărturia unui detector de minciuni. Atunci voi fi obligat să spun adevărul. Adică le voi spune că m-am predat singur. Şi vei fi, probabil, atacat pentru mărturia falsă. Dimpotrivă, dacă accepţi condiţiile pe care ţi le propun, nu voi trece niciodată prin faţa unui detector. Legea fi permite criminalului să refuze testul, deşi atunci asupra lui apasă cele mai grele acuzaţii. Dar eu n-am nimic de pierdut.

— Cum pot să fiu sigur, zise căpitanul, că n-o să încerci să mă păcăleşti, odată arestat?

— Nu poţi să fii. Cuvântul meu contra cuvântului dumitale, asta-i tot. Am fost deschis cu dumneata, în speranţa că vei înţelege că vorbele mele înseamnă ceva. Pe deasupra, n-aş avea nici un interes să te înşel. Betelgeuse plăteşte, nu eu. În

ceea ce te priveşte, este un risc pe care trebuie să ţi-l asumi. Dar merită osteneala, crede-mă.

— Cinci mii de unităţi, spuse căpitanul, cu glas scăzut. Aproape preţul unei planete de importanţă secundară. Oh! blestemat să fii de eşti vreun trimis secret al Betelgeusei!

— S-a pus o recompensă pe capul meu, îi reaminti Jerg Algan. Poţi să verifici.

— Fie!

Un şir de date defilă cu repeziciune pe un ecran. Poziţii de nave, semnalmente, avertismente, apoi cadenţa se încetini şi filmul se opri brusc la o imagine. Aceea a lui Algan.

Portretul era izbitor de viu. Fusese probabil făcut pe Terra, în portul Dark, în timp ce Algan urma antrenamentul. Şi totuşi, nu mai corespundea întru totul adevărului. Era o imagine a trecutului. Chipul lui Algan de acum era mai dur, mai ars de soare; ochii lui, mai afundaţi în orbite, străluceau mai puternic.

Urmau o serie de instrucţiuni. O descriere detaliată. Plus un act de acuzare. Plus o imagine a navei cu care evadase. Plus suma oferită fiecărui cetăţean al Galaxiei, civil, soldat sau ofiţer, pentru captarea sa. Plus această menţiune, cu litere roşii: *De prins viu. Nu trageţi asupra lui cu nici un preţ. Omul nu este, probabil, periculos.*

— Par să ţină la pielea ta, rosti, simplu, căpitanul.

— Mai mult decât îţi Imaginezi. Au tot atâta nevoie de mine, pe cât am eu nevoie de zotl. Pentru acelaşi motiv.

— Atunci, urmează-mă!

Şi, în timp ce mergea în urma bărbatului, Algan reflecta. Cei de pe Betelgeuse nu ţinuseră cont, în actul lor de acuzare, de ameninţările proferate de el. Vorbiseră doar de furtul unei nave. Ba mai mult, în nişte termeni ciudat de atenuaţi. Dar nu acesta era adevăratul delict, dacă exista, într-adevăr, un delict, din moment ce ei înşişi îi dăduseră ocazia lui Algan să pună mâna pe o navă. Adevărul era că ei doreau să fie siguri asupra persoanei lui Algan de îndată ce el ar fi descoperit ceva şi înainte ca Puritanii să-l fi putut captura.

Îl lăsaseră pe Algan în spaţiu, aşa cum laşi un dihor într-o vizuină având capcane la toate ieşirile, sperând că-l vei găsi într-una din ele, în clipa când va scoate din vizuină prada.

Dar neglijaseră una dintre ieşiri.

— Este, evident, inutil să încerci orice ar putea fi împotriva mea, zise căpitanul. Probabil că ştii, nici o armă nu poate funcţiona, pe toată întinderea portului stelar, decât dacă dau eu ordinul să se suprime câmpul inhibitor local. De altfel, garda mea ar acţiona la cel mai mic strigăt suspect. Am să mai adaug că, în lunga istorie a Galaxiei umane, niciodată un grup de criminali, chiar numeros şi bine înarmat, nu a reuşit să pună mâna pe un port stelar.

— Inutil să mai insistăm, zise Algan. N-am venit aici ca să mă bat.

Trecură printr-o uşă ce se închise fără zgomot în urma lor. O porţiune de zid pivotă, lăsând vederii o adâncitură ce conţinea o luxoasă maşină de presat zotl-ul, ca şi un morman impunător de rădăcini. Algan scăpă un fluierat printre dinţi.

— Datorez această instalaţie predecesorului meu, zise căpitanul. Într-o bună zi, a fost rechemat pe Betelgeuse pentru o măruntă afacere de contrabandă. Am descoperit toate astea după mult timp, pur şl simplu din întâmplare. Legal, tot ce vezi îmi aparţine.

Tonul vocii lui arăta că se menţine în defensivă şi că nu încetase să creadă în posibilitatea ca Algan să fi fost un trimis secret al Betelgeusei.

— Pune o rădăcină la presat, zise Algan.

Scoase din rucsac eşichierul şi-l aşeză pe o măsuţă. Trase în faţa acesteia un fotoliu, se instala în el şi-şi puse ambele mâini pe eşichier, câte un deget în fiecare căsuţă. Apoi, îşi luă mâinile de pe ele şi cercetă gravurile delicate, figurile desenate de un stilet de diamant într-un timp incredibil de vechi. Se părea — era oare o iluzie? — că acestea tremură. Încercă să se gândească la altceva decât la ceea ce avea de făcut. Habar n-avea ce urma să i se întâmple. Dar asta n-avea importanţă. În situaţia în care se găsea, nu vedea altă ieşire... Privi cum rădăcina de zotl cedează sub apăsarea pistonului greu, şi faptul îl reaminti de Terra, de Dark şi de negustorul de pe Ulcinor.

Trecuseră puţine zile de la plecarea sa din portul stelar Dark, puţine zile pentru el, care călătorise dintr-un capăt într-altul al Galaxiei cu o viteză apropiată de cea a luminii, pe drumuri extrem de scurte; pe Pământ însă, se scurseseră probabil ani.

Iar prietenii lui muriseră.
Privi fix paharul pe jumătate plin pe care căpitanul i-l pusese dinainte. Îl respinse cu un gest.
— Stoarce-mi o altă rădăcină, zise el. Dublează-mi doza.
— Rişti să-ţi pierzi minţile, zise căpitanul.
— Nu, spuse Algan. Asta-i doar o legendă. Ştiu eu ce fac!
— Sper să fie aşa, zise căpitanul.
Privea eşichierul cu ochi bănuitori.
— Ce-i asta?
— O să-ţi explic mai târziu, zise Algan, cu glas obosit.
A doua rădăcină dispăru sub piston.
Nu dispunea de nici un mijloc de evaluare a cantităţii optime de zotl necesar a fi absorbită. Trebuia să încerce o experienţă. Existau nouă şanse din zece ca aceasta să eşueze.
Doar dacă în spatele lui, fără ştirea sa, cineva nu trăgea sforile manechinului pe care era conştient că-l reprezenta.
Goli în întregime paharul şi-şi puse degetele pe eşichier, la întâmplare.
Ori poate că cineva ghida mişcarea degetelor?
Nu se petrecu nimic.
Îl văzu pe căpitanul ce-l privea fix, neîncrezător, văzu ochii lui ce păreau să se dilate. Văzu, în sfârşit, şi buzele căpitanului, rotunjindu-se ca pentru a lăsa să-i scape un strigăt.
De jur împrejurul lui, formele şi culorile tremurară şi se înceţoşară.
— La revedere, spuse Algan, dintr-o suflare.
Apoi dispăru…
Şi eşichierul odată cu el.

VIII
Dincolo de sorii morţi

ERA UN UNIVERS CENUŞIU şi instabil, imprecis, compus din curbe schimbătoare şi orbite continuu deformate. Apoi, anumite linii prinseră contur. Linii drepte. Iar din norii cenuşii se iviră zone, mai clar definite, mal întunecate sau mai luminoase. Liniile separau zonele. Era un eşichier.
Algan încercă să se mişte, fără să reuşească. Nu stătea pe nimic, Avusese, în primele momente, conştiinţa căderii, apoi

aceasta se ştersese, în vreme ce se precizau contururile imensului eşichier pe care se afla.

Era un pion pe o tablă de şah şi urma anumite traiectorii complexe, sărind dintr-o căsuţă într-alta. Simţea cum îi plesneşte capul. Nu ştia de ce sare de colo-colo pe eşichier, dar îşi spunea că trebuie să existe un motiv pentru asta, că ştia acest motiv, dar că-i era imposibil să şi-l reamintească, că el era gravat în străfundul inconştientului său, îl durea capul.

Ca şi cum ar fi făcut un intens efort cerebral. Calculase instinctiv anumite date, dar nu cunoştea modul în care o făcuse. Aplicase în practică rezultatul calculelor sale, dar nu ştia de ce trebuia să sară din căsuţă în căsuţă pe eşichier.

Ori poate că exista o corelaţie între calculele sale, migrenă şi mişcările dezordonate pe care le îndeplinea pe cele şaizeci şi patru de pătrate. Algan îşi aminti de numărul şaizeci şi patru ca de un număr relativ puţin mare. Cum putea fi eşichierul atât de uriaş, se întrebă el, din moment ce număra doar şaizeci şi patru de căsuţe? Se zbătea într-o ceaţă pufoasă; memoria îl părăsise, nimic comprehensibil nu-l înconjura.

Oare cum mă cheamă? se întrebă el, cu voce tare. Dar vocea nu-i ajunse până la urechi. O problemă îi acapară spiritul. Pe ce pătrat trebuie să merg, acum? Rămase pe gânduri, reflectând profund. Apoi, brusc, ideile i se clarificară, zonele — până atunci inactive — ale creierului său se treziră; încercă impresia de a fi repurtat o victorie, deşi nu ştia care anume.

Soluţia i se arătă în minte. Începu să se mişte pe eşichier.

— Cum mă cheamă? se întrebă el, din nou.

Era o întrebare pur gratuită. Habar n-avea ce-i acela un nume. Ştia doar că un anumit număr de probleme i se puneau sub forma itinerariilor ideale, trebuind a fi urmate pe o tablă de şah.

Un nume nu avea sens. Singură, doar rezolvarea problemelor itinerariilor ideale avea un sens,

Şaizeci şi patru de căsuţe era puţin, dar asta reprezenta o cantitate colosală de itinerarii posibile, de obstacole ce trebuiau evitate ori depăşite. Asta necesita o cantitate cu nimic mai puţin colosală de calcule.

— Creierul omenesc funcţionează, în parte, ca o maşină de calcul, gândi el cu voce tare. Rezolvă problemele puse de...

De cine?

De nimeni.

De mine, Jerg Algan.

Rezolvase problema şi ştia cine este. Jerg Algan. Treizeci şi doi de ani. Răzvrătit faţă de Betelgeuse. Om. Fugar. Unul care tocmai părăsise Glania cu ajutorul eşichierului. În timpul misiunii.

Îl durea îngrozitor de tare capul.

"Am consumat prea mult zotl", gândi el. „Probabil că delirez".

Ceaţa cenuşie şi lipsită de formă se sfâşie de jur împrejurul lui. Pluti brusc în sânul unui univers totodată întunecat şi presărat cu lumini. Spaţiul...

Rezolvase problema eşichierului. Străbătuse spaţiul şi părăsise Galaxia. Extrăsese rădăcina ecuaţiei „om+ eşichier + zotl". Şi nu înnebunise. Reluase contactul cu realitatea. Putea oare să fie sigur în privinţa asta? Plutea în sânul unui spaţiu inform, împestriţat ici şi colo de stele. Teama de prăbuşire începu să-i pună stăpânire pe spirit. Dar reflexele care-i fuseseră cultivate în perioada antrenamentelor de pe Pământ îi permiseră să-şi recapete autocontrolul.

În realitate, nu cădea. Când ochii i se obişnuiră, văzu că stătea într-un imens fotoliu negru, dur şi îngheţat, în faţa unei mese confecţionate din acelaşi material, pe care era aşezat eşichierul. Iar degetele, la rândul lor, îi erau aşezate pe căsuţe. Aerul era rece şi nemişcat, vioi, uşor îngreunat de mirosul epocilor trecute. Ridică fruntea şi zări nişte stele strălucind pe un cer ca de smoală, stele rare, roşiatice, stinse şi reflectând lumina altor aştri, sau pe cale să moară; dar, mult mai adânc în spaţiu, luceau regiuni luminoase, aglomerări îndepărtate de sori pe care era imposibil să-i distingi unii de alţii.

Inspiră adânc aerul şi hotărî că era respirabil. Luând totuşi în considerare întunecimea cerului, i se părea că se află în plin vid, pe o planetă lipsită de atmosferă, că nici o pânză nu se interpunea între ochii lui şi cărbunii pâlpâitori ce ardeau în spaţiu.

Şi totuşi se putea, gândi el, ca o cupolă invizibilă, poate pur energetică, imaterială, să păstreze în fundul acestui ocean de vid o bulă de aer în care el putea trăi. Se putea ca vizita lui să fi fost prevăzută dintotdeauna şi ca această enormă citadelă a vidului să fi fost construită în funcţie de prezenţa lui viitoare.

Ideea suna ciudat. Să-ţi imaginezi că o rasă neînchipuit de veche şi, mai mult ca probabil, neomenească, ar fi putut construi pretutindeni în spaţiu staţii gigantice, doar cu scopul unic de a ajuta specia umană să cucerească stelele, părea de neconceput. Doar dacă această rasă nu fusese ea însăşi umană şi maşinile pe care le crease în vremurile trecute nu funcţionau încă, atât de ridicat era gradul lor de perfecţiune!

Părăsi fotoliul şi parcurse imensa încăpere de formă rotundă. Lumina care o scălda era cenuşie şi nu împiedica în nici un fel razele soarelui să ajungă la ochii unui eventual observator.

Pereţii sălii erau goi şi negri. Şi, într-un colţ anume, exact în faţa fotoliului şi a mesei pe care era aşezat eşichierul, Algan descoperi, gravat în perete, un eşichier purtând în fiecare dintre căsuţele sale figurine de o fineţe incredibilă.

Dar aceste figurine îl intrigau pe Algan. Erau aceleaşi pe care le văzuse pe propriul lui eşichier, deşi nu erau dispuse în aceeaşi ordine. Traversă încăperea, luă eşichierul şi-l compară

Nu exista nici o diferenţă, Poate că-l înşelase memoria, dar se îndoia de asta. Figurile se deplasaseră pe eşichierul lui. Asta putea să însemne că eşichierul era o imagine a universului şi că rezolvării unei probleme îi corespundea o transformare a situaţiei figurilor de pe tablă. Faptul putea semnifica, de pildă, că exista o concordanţă între univers, ori, cel puţin, între Galaxie şi eşichier, şi că o transformare a eşichierului corespundea unei translaţii în spaţiu.

Era o translaţie cvasi-instantanee ori, dimpotrivă, se întindea pe o imensă perioadă de timp? Nu putea să şi dea seama. Ştia numai că pentru el se derulase în timpul călătoriei o perioadă extrem de scurtă. Îşi trecu mâna peste obraji şi observă că barba nu-i crescuse prea mult. Dar, oare, Pământul îmbătrânise? Aici, aceasta era întrebarea. Oare, în timp ce străbătea această distanţă, se scurseseră pe Betelgeuse mii de ani ori numai zece secunde? Dacă ar fi revenit în Galaxia umană, ar fi avut de-a face cu Nogaro sau cu îndepărtaţii lui descendenţi ce i-ar fi uitat, deja, până şi numele?

Sala nu avea nici o ieşire. Totuşi, eşichierul gravat în perete putea fi o încuietoare. Îşi plimbă degetele peste căsuţe, la întâmplare, căci nu-i venea în minte nici o problemă precisă. Dar abia atinsese în trecere pătratele din centrul tablei, când

percepu un sunet uşor şi cristalin, iar o mică porţiune a zidului situat exact sub eşichier alunecă într-o parte.

Se îndepărtă rapid, plin de teamă la ideea de ce se putea ivi de-acolo. În fundul cavităţii zări însă numai o sferă cenuşie, amplasată pe un soclu negru.

Se apropie şi văzu că sfera era un fel de recipient, plin cu un lichid chihlimbariu. Licoarea extrasă din rădăcina de zotl...

Aşadar, citadelele negre erau, într-adevăr, cheia problemei puse de om, eşichier şi zotl. Acesta din urmă îl arunca pe om într-o stare de transă ce-i permitea să întrevadă alte universuri, alte lumi, după nişte direcţii noi, iar eşichierul îi permitea omului să se mişte în spaţiu în direcţia acestor lumi.

Direct. Fără să mai treacă prin mijlocirea lungă şi costisitoare a navelor stelare, a porturilor împrăştiate pe nişte planete cu greu cucerite.

Sau poate că citadelele stelare erau, mai curând, echivalentul incredibil de evoluat al porturilor stelare. Şi, la fel cum Betelgeuse era păianjenul din centrul pânzei pe care porturile stelare o ţeseau de-a lungul Galaxiei umane, trebuia să existe, în centrul Galaxiei, o inteligenţă ciudată şi străveche, ce aştepta, decidea şi acţiona, supraveghind oamenii care îndrăzneau să se aventureze în dedalurile labirintului său.

Dar nu ştia în ce parte a Galaxiei fusese transportat de jocul combinat al zotl-ului şi al eşichierului. Judecând după raritatea stelelor şi întunecimea firmamentului, era posibil ca lumea enormă şi moartă care-l purta să se situeze la marginile Galaxiei. Sorii pe care reuşea să-i vadă păreau muribunzi sau chiar distruşi de vreun cataclism străvechi şi iremediabil. Dar îşi aminti de ceea ce-i povestise, pe Glania, bătrânul pilot, în legătură cu acest lanţ de sori morţi, pe care o expediţie pierdută îl întâlnise pe drumul spre centrul Galaxiei.

Fără îndoială, o energie de neconceput trasase o urmă întunecată în spaţiu, în nişte vremuri îndepărtate, chiar înainte, poate, ca viaţa să fi apărut pa Pământ, şi accelerase în nişte proporţii incredibile procesul antrenând îmbătrânirea şi moartea stelelor. Astfel, centrul Galaxiei era înconjurat de o barieră dezolantă de stele pitice şi albe şi de sori purpurii care demarcau teritoriile interzise. Se găsea mai puţin departe de centrul Galaxiei decât se temuse. Dar această apropiere prin ea însăşi nu avea sens, date fiind unităţile pe care el avea obiceiui

să le utilizeze. Luminii îi trebuiau peste cincizeci de mii de ani ca să parcurgă distanţa ce separa centrul Galaxiei de marginile extreme cele mai îndepărtate ale lentilei de nori. Oamenilor, la bordul navelor lor stelare deplasându-se după alte direcţii în spaţiu, le-ar fi fost necesar, poate, de o sută de ori mai puţin timp, în cel mai bun caz. Dar chiar şi aşa era încă prea mult. Îşi dădu seama pentru prima dată de ciudata zădărnicie pe care o conţineau simplele cuvinte de Galaxie umană".

Oamenii nu cuceriseră decât o provincie din spaţiu, o periferie a Galaxiei; nu exploraseră decât câteva mii de planete, în vreme ce milioane de stele îi înconjurau. Se înfioră. Întreaga sa siguranţă de pământean, întreaga sa suficienţă de fiinţă omenească îl părăsiră instantaneu. Toată gloria şi toată puterea oamenilor i se şterseră din memorie. Nu mai exista, pe ecranul spiritului său, decât acest mişunat de scântei incredibil de multiplicat, care forma o lentilă de stele, ea însăşi pierdută şi anonimă în sânul unui univers prea vast. Era prea mare şi prea complex, închise ochii. Dar îi veni deodată în minte ideea că el poseda un lucru la fel de complex ca şi Galaxia însăşi — creierul său, neuronii capabili de nenumărate asocieri. Universul punea probleme aproape nelimitate, dar oamenii dispuneau de un instrument capabil să le rezolve, conştient sau inconştient. Li se dăduse un instrument şi mijloacele să se servească de el. Trebuia să ştie cine o făcuse şi pentru ce motive.

Luă sfera cu două mâini şi bău zotl-ul. Licoarea îi răcori gâtul. Traversă sala, se instală în fotoliu, îşi aşeză degetele pe eşichier şi inspectă cerul. Stelele se amestecară şi se schimbară.

Trecerea se efectuă mult mai uşor decât prima dată. Nu mai avu acea impresie de sfâşiere, iar migrena care-i răvăşea creierul dispăru. Pluti pentru scurt timp în cenuşiu, în vreme ce nişte centri nervoşi inconştienţi îi coordonau activitatea degetelor pe eşichier şi deplasarea trupului prin spaţiu.

Se deplasa la întâmplare. Ţelul lui era să obţină un indiciu care să-i sugereze natura şi provenienţa constructorilor eşichierului şl a citadelelor negre. Spera, sărind din lume în lume, să ajungă, la capătul unei călătorii incomensurabile, pe lumea de origine a constructorilor — sau Stăpânilor — cum îi numise bătrânul pilot de pe Glania.

Dar existau în Galaxie milioane de sori şi de planete şi putea să existe an număr aproape la fel de mare de citadele

negre. De aceea, călătoria părea fără speranţă.

Citadelele semănau pretutindeni între ele, îşi dădu seama curând. Iar sala în care se trezea, la sfârşitul fiecărei călătorii, era de fiecare dată rotundă şi acoperită de o cupolă invâzibilă. Dar această cupolă filtra la fiecare călătorie razele unor stele diferite, iar culoarea văzduhului nu era niciodată aceeaşi.

Odată, crezu că se află pe fundul unei mări, atât de jos şi de verde era cerul. Nu reuşea să zărească lumina nici unei stele, ci doar lucirea verde-albăstruie a unui soare enorm. Planeta era atât de uriaşă. Încât putea distinge prin cupolă linia orizontului, deasupra pereţilor negri ai sălii. Inspectă aceste coline joase şi albastre, neliniştitoare din pricina imobilităţii, dar nimic nu se mişca, nicăieri. Era o lume informă pe care viaţa încă nu fusese sădită, pe care era chiar imposibilă. O lume de alienaţi, închisă în ea însăşi, ferecată între zidurile ei de nori.

O părăsi pentru o stâncă sclipitoare ce rătăcea prin înalturile împânzite de stele îşi spuse că era pe cale să se apropie de lentrul Galaxiei, atât de numeroase erau aici stelele. Păreau să se atingă, păreau să se zdrobească unele de altele. Cerul era făcut din aur, iar rarele locuri întunecate semănau cu nişte stele obscure cear fi iradiat din noapte. Cu alt prilej, văzu nişte ruine înălţându-se sub un cer purpuriu, incendiat de apropierea unei gigante roşii. Acele palate distruse nu înfruntau timpul, asemenea citadelelor negre. Trebuie că fuseseră opera unor rase secundare, comparabile cu specia umană, şi care crezuseră, poate, că e potrivit să se măsoare în privinţa puterii cu Stăpânii. Ori poate că aceste fiinţe se sinuciseseră într-un acces sângeros de nebunie. Se ghicea aici o dramă a cărei desfăşurare Algan n-o putea regăsi. Fapt era că ciudate pietre cioplite geometric se înălţau către un cer de jăratec, de jur împrejurul unei citadele impasibile.

Se orienta din ce în ce mai uşor în spaţiul restrâns al eşichierului. Ignora însă în ce fel creierul său acţiona asupra celor şaizeci şi patru de căsuţe şi asupra curioaselor desene care le împodobeau şi care erau facultăţile ce se găseau puse în joc, dar asta îl interesa prea puţin. Era acum capabil sâ se deplaseze în întreaga Galaxie. Află chiar că putea să aterizeze într-un alt punct al unei planete decât vârful unei citadele negre,

că putea să-şi dozeze translaţia şi să se regăsească în spaţiul normal, în indiferent care punct, după dorinţă.

Putea să apară brusc în spaţiu, sau în centrul unei stele, sau la suprafaţa unei lumi pustii, apoi, într-o fracţiune de secundă, să dispară şi să ajungă la una dintre citadelele negre. Atâta vreme cât călătorea, era protejat contra oricărui pericol exterior de un soi de câmp. Era, în acelaşi timp, gândi el, în spaţiul normal şi în afara lui...

Nu resimţi, în cursul călătoriei sale, nici foame, nici sete, nici oboseală. Se situa în afara timpului. O impresie de plenitudine pe care n-o cunoscuse niciodată până atunci puse stăpânire pe el. Îndeplinea, în fine, îşi zise, sarcina pentru care fusese creat. Era stăpânul stelelor şi al spaţiului, mai puternic decât oamenii Betelgeusei sau decât puritanii de pe Ulcinor şi de pe cele Zece Planete, îndeplinea ceea ce nici unul dintre ei n-ar fi îndrăznit vreodată să viseze...

Lumi de ghiaţă şi lumi de flăcări, planete de diamant şi altele de nisip, mlaştini şi deşerturi, nori grei de furtună, ceţuri luminoase, cristale rânduite în şiruri nesfârşite pe câmpii de clisă violetă, oceane tumultoase şi lipsite de orice formă de viaţă — iată ce văzu din înaltul cupolelor nemişcate ale citadelelor negre. Ajunse să se întrebe dacă citadelele nu erau cumva nişte gigantice astronave — sau o singură astronavă — pe care le antrena după el, în cursa pe eşichierul universului.

Erau nişte lumi fără nume, inumane, care n-ar fi fost oferite niciodată spre colonizare oamenilor, dar ele aveau o frumuseţe mai pură, mai aspră, mai vibrantă decât toate cele pe care le văzuse în cărţile despre cucerirea spaţiului. Acolo lumina era deformată, suprafeţele distorsionate de jocul gravitaţiilor colosale. În schimb, condiţiile ce domneau în interiorul citadelelor negre erau întotdeauna aceleaşi.

Ochii lui se umplură până la refuz de stele uriaşe, plutind ca nişte baloane de foc pe cer, mai mari încă decât Ras Algheti sau Epsilon Aurigae, ce constituiseră admiraţia astronomilor din vremurile eroice. Când ajunse — la capătul unui periplu incredibil de lung, la capătul unei cascade de sori şi de planete — în regiunile centrale ale Galaxiei, descoperi noi minuni, un spaţiu a cărui curbură multiplă era vizibilă, o strălucire insupor-

tabilă de culori, stele învârtindu-se una în jurul alteia, izbindu-se ca nişte gloanţe în dezlănţuirea exosferelor lor. Spaţiul însuşi, umplut de gaze şi de pulberi, părea luminos. Văzu stele înconjurate de inele, văzu lucind, asemenea unor nori, îndepărtate îngrămădiri globulare ce reprezentau fiecare mai multe stele decât cucerise vreodată omul şi care nu erau, totuşi, decât tot atâtea picături de materie în Galaxie.

Iar stima şi admiraţia pe care le încerca la adresa constructorilor citadelelor negre crescu şi mai mult când în-ţelesese că voiaja nu numai în spaţiu, ci şi în timp, căci lumina stelelor din centrul Galaxiei pe care ochii săi o percepuseră de pe Terra călătorea de mii de ani, în timp ce el contempla acum aceşti sori faţă în faţă, aşa cum fuseseră doar cu câţiva ani mai devreme. Constructorii edificaseră o civilizaţie pe măsura universului, la fel de nemărginită, prin comparaţie cu realizările oamenilor, pe cât putea fi ansamblul porturilor stelare prin raportare la un furnicar.

"Şi aceşti constructori muriseră", îşi zise el.

Căci multă vreme nu găsi nici o urmă de-a lor. Sălile goale nu conţineau nici cel mai mic indiciu, ca şi cum ele n-ar fi fost decât nişte locuri de trecere abandonata cu multă vreme în urmă, sau ca şi cum ar fi fost construite în funcţie de o necesitate niciodată, apărută până atunci.

Apoi, toate acestea se schimbară, în timp ce el se apropia din ce în mai mult, într-o spirală ezitantă, de centrul Galaxiei. O prezenţă, o vagă mireasmă plutea în aer, sugerând o trecere recentă, deşi încă nimic nu era vizibil. Algan remarcă faptul că din ce în ce mai frecvent citadelele negre erau situate pe nişte lumi uriaşe, înconjurate, dac-ar fi fost să le judeci după culoarea cerului, de o atmosferă de hidrogen.

O dată, o lungă vibraţie zgudui solul de dale al sălii. Algan aşteptă, dar nimic nu se mai întâmplă. Trecură ore, în tăcere, şi el simţi oboseala urcându-i încetişor şi pe nesimţite în membre. Plecă iar, fără să fi auzit din nou vibraţia. Se nelinişte prea puţin la ideea de a se şti pierdut. Ideea, în sine, a întrecerii pe Pământ i se părea aberantă.

Dar semnele se multiplicară, indicând sfârşitul călătoriei. Credea că pune de fiecare dată degetele la întâmplare pe eşichier, dar, în realitate — îşi dădea seama de asta — rezolva nişte probleme care-i erau puse fără ca el să poată spune cum

anume.

Şi, brusc, se trezi într-o sală de un tip nou. Pereţii săi negri erau perforaţi de porţi uriaşe. Se repezi afară, şi văzu un cer de aur şi nişte câmpii violete care aminteau de cele ale Terrei; un şir de coline joase animau orizontul. Simţi pe piele căldura a o mie de sori. Oboseala îl cotropi şi se lăsă să cadă pe iarba violetă. Era moale şi rece la pipăit.

Ştia că ajunsese pe lumea pe care o căuta, că atinsese punctul final al periplului său. Ridică fruntea, cu o zecime de secundă înainte de a auzi vocea.

— Salutare, robotule, zise vocea gravă şi melodioasă, în limba lui Algan.

— Nu sunt robot, protestă Algan, sunt om.

— Om, în limba noastră, spuse vocea, pe un ton definitiv, este sinonimul pentru *robot.*

IX
Betelgeuse

SALA ERA IMENSĂ şi goală. O lumină cenuşie emana din pereţii ei orbi. Opt oameni stăteau aşezaţi în jurul unei mese de sticlă, privindu-se unii pe alţii, vorbind şi bând. Veşmintele lor păreau ţesute din argint, inele încărcate de pietre strălucitoare le împodobeau degetele. Când tăceau, singură liniştea mai domnea, o linişte gravă şi profundă, pe care n-o întrerupea nici un sunet nici o vibraţie.

Sala se afla la trei sute de metri sub suprafaţa unei lumi apropiate de Betelgeuse. Două sute cincizeci de metri de stâncă şi cincizeci de metri de oţel o despărţeau de podeaua palatului Guvernului. Cât despre cei opt bărbaţi, ei prezidau destinele Galaxiei umane.

— Eşti încă tânăr, Stello, zise un bărbat brunet, cu ochii negri adânc înfundaţi în orbite. Ştim ce se află în acest soi de revoltă. Nu suntem câtuşi de puţin partizani ai forţei. Avem timpul de partea noastră...

— Fie, zise Stello, care şedea în dreapta celui ce tocmai vorbise. Dar iată trei cazuri de răzvrătire în mai puţin de o săptămână. Nava aceea din largul lui Olgane, al cărei echipaj, cu căpitanul în frunte, se dedică în mod deschis contrabandei

celei mai respingătoare; staţia de pe Oedeb V, care refuză să-l primească pe trimisul nostru şi, ca să termin, această expediţie a Provinciilor exterioare, care nu acceptă să părăsească lumea pe care noi l-am trimis s-o exploreze. Nu credeţi că, în curând, toată flota noastră ne va părăsi pentru a se deda jafului ori pentru a coloniza acele paradisurl care-ar exista, se spune, în anumite puncte ale Galaxiei? Insist să fie dusă o acţiune energică în rândul flotei.

Cei şapte bărbaţi înveşmântaţi în argintiu se întoarseră către Stello. Ochii lor sclipeau de un amuzament ciudat. Păreau cu toţii în floarea vârsteî şi totuşi, peste frunţile şi peste mâinile lor fine şi albe, timpul trecuse imperceptibil.

— Voi vota împotrivă, zise bărbatul cu ochii negri. Nu pentru că folosirea forţei m-ar speria. Dar distrugerea este inutilă şi brutală. Nu, crede-mă, Stello, dacă am temeri în privinţa viitorului Galaxiei umane, ele nu de-aici vin. Îţi lipseşte experienţa. Noi am cunoscut şi alte vremuri. Am văzut sisteme solare întregi proclamând secesiunea. Iar timpul întodeauna ni le-a adus înapoi. Există şi alte moduri de-a acţiona, în afara trimiterii unei flote de război. Şi cine-ţi spune că n-ar fi de dorit ca echipajul unei nave să decidă colonizarea unei planete în-depărtate? Descendenţii lor ne vor cere ajutor şi protecţie.

— Poate, zise Stello, punându-şi paharul pe masa de cristal. Privirea lui cercetă atent feţele impasibile ale celoralţi, întârzie asupra ochilor lor reci, asupra buzelor subţiri şi a frunţilor înalte şi inteligente.

— Dispunem de mijloace aproape nelimitate, spuse Albrand, căruia timpul îi pudrase părul cu argint. Şi totuşi, Stello, suntem, în mod ciudat, dezarmaţi. Facem să domnească ordinea în Galaxie, suntem tiranii cei mai puternici pe care i-a cunoscut vreodată istoria omenească, dar spaţiul şi timpul protejează cu o barieră aproape de netrecut tot ceea ce braţul nostru ar dori să lovească. Nu ştiu cum va fi numită mai târziu în Istorie epoca noastră. Poate că va fi considerată drept una ciudat de pervertită ori deosebit de liberă. Sper că vom fi judecaţi numai în funcţie de intenţiile noastre. Vrem să dăm omului stăpânirea asupra Galaxiei.

— Ştim, Albrand, ştim, zise, cu vocea sa glacială, Olryge, al cărui păr roşcat şi ochi! sclipind ca nişte rubine erau cunoscute la bordul principalelor nave din fiota Betelgeusei. Şi mai ştim că

eşti foarte mulţumit să administrezi acest imperiu al Galaxiei, chiar dacă n-ai dreptul, ca regii, împăraţii ori dictatorii de odinioară, la gloria şi aclamaţiile mulţimii. Iată, sunt aproape trei secole de când te cunosc şi în vremea din urmă ne-ai tot vorbit despre menirea ta. Eşti, oare, pe cale să îmbătrâneşti?

— Taci, suflă Albrand, cu degetele tremurându-i de mânie, dar cu trăsăturile încremenite. Eu nu sunt atât de ambiţios ca tine. Mă mulţumesc doar cu rolul meu de administrator. Nu vreau decât binele speciei umane. Puţin îmi pasă de onoruri.

— Ai fi în stare să ne vinzi pe toţi pentru a obţine titlul de Stăpân atotputernic al acestei Galaxii.

— Propriile tale vise nu-ţi dau pace, Olryge.

— Încetaţi, ordonă omul cu ochii negri. Nu vedeţi că cel mai mare pericol care ne paşte se găseşte în noi, în sânul acestei adunări? Oare n-aţi învăţat nimic de-a lungul anilor fără de număr pe care i-aţi trăit? Că vă mână fie idealurile, fie ambiţiile voastre, nu sunteţi capabili să le faceţi să tacă? Nu înţelegeţi că în faţa imensităţii spaţiului pe care trebuie să-l cucerim, suntem, cu toţii egali? Suntem conducătorii secreţi ai Galaxiei — noi înşine — maşinile ce umplu palatul Guvernului, deasupra capetelor noastre, şi aceia dintre noi care călătoresc ici şi colo, prin spaţiu; impulsul nostru a permis umanităţii să ardă etapele. Iar voi, certându-vă sunteţi pe cale să stricaţi totul. Hai, Albrand, am cunoscut perioada când nu aveai în gură decât cuvântul „pace", iar tu, Olryge, aminteşte-ţi de visele pe care ţi le făceai, de puterea şi de libertatea pe care doreai să le acorzi oamenilor.

— Suntem departe de vremea aceea, zise Stello. Câteodată mă întreb dacă noi am servit la ceva, dacă această putere pe care o deţinem, ascunsă, are cel mai mic sens, dacă anarhia din timpurile de început ale cuceririi nu era preferabilă acestei ordini de fier pe care logica ne impune s-o menţinem.

— Iată-te complet schimbat, Stello, faţă de-acum câteva clipe. Nu vorbeai decât de expediţii, de măsuri represive, iar acum ai dubii, zise omul cu ochii negri.

— Nu ştiu. Mă tem în continuare că acest imperiu se prăbuşeşte. Poate că-i voi supravieţui...? Dar ştiu că asta n-ar avea sens. Nu pot trăi decât prin el şi pentru el. Sunt mai puţin propriul meu stăpân decât ultimul dintre ma-teloţii pe care i-am întâlnit când am făcut, în anii trecuţi, turul cuceririlor noastre. Există nopţi în care nu dorm. Mă gândesc la toate aceste stele

pe care le-am supus, şi la puţinii oameni care le ocupă, şi la uşurinţa cu care aceste legături s-ar putea desface, iar tot acest imens edificiu uman ar putea-o porni în derivă. Câteodată îmi spun că el nu formează decât un mare organism, pentru care noi constituim capul, pentru care trimişii noştri sunt ochii, ale căror celule mor, în timp ce noi singuri rămânem — noi, Nemuritorii — şi mi se întâmplă să mă gândesc că nu vom supravieţui distrugerii acestui corp. Iar teama te împinge la violenţă, nu-i aşa, Olryge?

— Există oarece adevăr în ceea ce spune Stello, interveni Fuln, aşezându-şi pe masa rece mâinile subţiri şi fine. Suntem stăpânii, şi totuşi am fi neputincioşi fără aceste câteva milioane de Nemuritori ce străbat în lung şi-n lat Galaxia umană şi fără aceste creiere electronice care ne centralizează informaţiile şi care durează... durează, uneori, de mai mult timp decât noi înşine. Câteodată, mă întreb dacă nu suntem cu toţii în serviciul Maşinilor, dacă ele nu poartă propriul lor război secret pe deasupra capetelor noastre şi de-a lungul întregului timp.

— Visezi, Fuln, strigă Albrand. Maşinile propun şi noi dispunem. Miliarde de oameni cred că existenţa lor atârnă de o decizie a Maşinilor. Dar aminteşte-ţi de primii Nemuritori care-au început misiunea noastră, înainte ca tu să te fi născut; au hotărât să se adăpostească în spatele parapetului aparent al Maşinilor şi să guverneze ascunşi, pentru că ei ştiau că oamenii ar admite mai curând ordinele irevocabile ale unei fatalităţi mecanice decât pe acelea ale oamenilor, mai ales când aceştia sunt nemuritori. Maşinile Betelgeusei au devenit simbolul continuităţii.

— Se poate, zise Fuln. Se poate. Dar plecând de la *ce* luăm noi hotărâri? Plecând de la informaţiile pe care ni le dau Maşinile. Şi dacă aceste informaţii sunt minuţios alese? Şi dacă Maşinile sunt ele însele dominate de cineva? De unul dintre noi?

— Este o problemă foarte veche, spuse încet omul cu ochii negri. N-am văzut niciodată o Şedinţă la care să nu fie dezbătută. Şi niciodată nu i s-a găsit răspuns. Problema Nemuritorilor este că experienţa i-a făcut bănuitori şi că ei ar vrea să fie siguri de toate. Dar asta e imposibil.

— Prea puţin contează cine decide, rosti, grăbit, Stello. Ne îndreptăm către un ţel. În asta constă problema.

Urmă un moment de tăcere.

— N-o să-l atingem niciodată, spuse, sumbru, Olryge.

Se priviră şi aşteptară.

— Dorim cu adevărat să-l atingem? întrebă omul cu ochii negri. Când puterea centrală s-a stabilit în apropiere de Betelgeuse şi când Nemuritorii şi-au asumat responsabilitatea acestei puteri, ţelul explicit, dar ţinut secret, era de a face din speciea umană o rasă de Nemuritori în stare să sfideze Universul şi să cucerească, odată cu timpul sau violând timpul, regiunile cele mai îndepărtate ale spaţiului. S-a schimbat el, oare, acest scop?

— Nu, răspunseră toţi împreună.

— Dar dorim cu adevărat să-l atingem? *Mai* dorim asta? Ne mai dorim ca întreaga rasă să devină asemenea nouă? Nu sunt deloc sigur. Cred că s-a întâmplat un lucru pe care fondatorii puterii centrale nu l-au prevăzut. Specia umană s-a dezvoltat în spaţiu ca un organism gigantic, aşa cum spunea adineauri Stello, având fiecare planetă drept celulă şi Betelgeuse drept cap. Şi suntem fericiţi, într-un anume fel, să-i fixăm acestui organism ţelurile şi legile. Nu dorim ca el să se dizolve, nici măcar pentru a da naştere unei forme mai înalte de organizare. Noi nu vrem ca el să moară pentru că, atunci, am muri odată cu el. Ne sforţăm să-l menţinem în viaţă aşa cum este, cât mai mult timp posibil.

— Fie, zise Olryge. Dar e nevoie să vă reamintesc de ce scopul nu a fost imediat realizat? Acest ţel final cerea ca să fie atinse în prealabil unele scopuri secundare. Imortalitatea acordată speciei ca întreg ar fi putut pună în pericol viitorul umanităţii. Predecesorii noştri s-au temut de suprapopulare, de foamete, de război, sau mai ştiu eu de ce altceva? Galaxia umană nu era pe atunci atât de întinsă, iar umanitatea nu era destul de matură. Sunt, ele, oare, mai avansate astăzi?

— Nu putem fi siguri de asta, zise, surâzând, omul cu ochii negri. Nu vom putea fi niciodată. Ştim doar că am cucerit sau explorat un număr imens de planete locuibile, că ne mai aşteaptă şi altele. Că specia umană nu mai este decât o pânză întinsă între stele şi că acţiunea noastră de cucerire nu se va afirma dacă nu vom dispune rapid de un număr mai mare de oameni.

— Este umanitatea pregătită? repetă Olryge.

— O să discutăm despre asta până la sfârşitul eternităţii, pe

care nu-l cunoaştem încă, zise omul cu ochii negri. Odinioară se hotărâse că Nemuritorii erau pregătiţi, iar restul omenirii nu, în funcţie de anumite criterii ştiinţifice pe care nici unul dintre noi nu le-am admite astăzi. Şi, totuşi, le folosim încă, atunci când e vorba să recrutăm noi Nemuritori. Se hotărâse, de altfel, că Nemurirea va rămâne un secret, cel mai bine ascuns dintre secrete. Dar vom putea să-l oferim înainte ca el să nu transpară din alte mâini, decât ale noastre?

— Ce vrei să spui? întrebă Stello.

— N-am ţinut nemurirea noastră secretă decât cu preţul celor mai severe măsuri şi doar datorită acestei pânze, pe care distorsiunile timpului, datorate călătoriilor efectuate cu viteza luminii, o întind deasupra noastră. Dar mai putem face asta şi-acum? Mă îndoiesc. Imaginaţi-vă ce s-ar petrece dacă un alt grup de Nemuritori ar apare în sânul Galaxiei umane şi dacă ar vrea să-şi dispute cu noi întâietatea.

— Omenirea, aşa cum o cunoaştem noi, ar muri, zisa Fuln.

O spaimă bruscă se putu citi pe feţele lor, obişnuite, totuşi, să rămână impasibile.

— Am depăşit toate crizele de acest gen, zise, Olryge.

— Pentru moment, reluă omul cu ochii negri. Dar până când?

— Ce propui? întrebă Albrand

— Nemurirea, cât mai repede posibil, pentru întreaga specie!

Urmă un moment de tăcere. Stello îşi goli paharul.

Degetele lui Olryge se agitară nervos.

— Eu votez împotrivă, zise Olryge. Doar nu s-o face gaură-n cer...

— Eşti atât de sigur? întrebă omul cu ochii negri.

— Aştept, şi-o să cred în chestia asta când o să mi se arate pericolul cu degetul. Galaxia este sigură. Toate informaţiile noastre concordă asupra acestui subiect.

— Informaţiile noastre trec prin Maşini. Ai uitat, deja, ce spunea Fuln, cu o clipă în urmă?

— Aiureli!

— Eşti atât de sigur?

— Nu avem inamici pe care să-i poţi numi.

— Ba avem, zeci, Olryge. Ai dormit, în ultimul timp? I-ai uitat, între alţii, pe Puritanii de pe Cele Zece Planete?

Olyge izbucni în râs.

— Fantome! I-am zdrobit definitiv, acum aproape cincizeci de ani. Au înţeles de ce parte se află forţa, şi Istoria.

— Poate că în cincizeci de ani au uitat. Nu nega asta, Olryge. Faci o greşeală când gândeşti mereu ca un Nemuritor, Nu uita că zece ani reprezintă o perioadă lungă în viaţa unui om şi că cincizeci de ani înseamnă mai mult de o generaţie. Nu sunt foarte sigur că noi, Nemuritorii, vom rezista înfrângerii la fel de bine ca oamenii simpli. Vezi tu, abia este înfrânt un val de indivizi, că se şi ridică altul, dar noi... noi uităm întotdeauna lecţiile pe care le-am învăţat. Înfrângerile noastre sunt definitive. Cele ale oamenilor sunt la fel de trecătoare ca şi vieţile lor. Niciodată Ulcinor-ul n-a uitat vechiul său vis de hegemonie. Recent, şi-au înăsprit regulile în privinţa străinilor. Şi se agită în mod ciudat în ultima vreme. Îşi amintesc lucruri pe care noi le-am neglijat, şi speră, acolo unde noi doar calculăm. Câteodată, nici nu trebuie mai mult pentru a răsturna un imperiu.

— Puterea lor este neglijabilă în comparaţie cu a noastră.

— Se poate, dar nu la fel era şi ieri, ori — mai curând — acum cincizeci de ani. Ea poate renaşte.

— O să-i nimicim din nou.

— Şi poate că vom pierde!

— Absurd!

— Mă aşteptam la un asemenea raţionament din partea ta, Olryge. Dar trebuie să recunoaştem că nu suntem nici omniscienţi, nici omnipotenţi şi că putem pierde. Şi aş vrea ca această posibilă înfrângere să nu fie a întregii Galaxii umane. Aş vrea ca Nemurirea să fie dată tuturor oamenilor. Oh! nu sper prea mult să te conving, Olryge. Îţi aminteşti ce spunea, adineauri, Stello, despre teama pe care-o încearcă la ideea de-a vedea murind această fiinţă-umanitate, pe care noi o dominăm? Şi tu încerci acelaşi lucru. *Noi* resimţim cu toţii aceeaşi spaimă. Dar, dacă trebuie să dispărem, să ştim cel puţin că dispărem voluntar.

— Să-i dăm omului stăpânirea întregii Galaxii, pledă Stello. Mai avem înaintea noastră ani, dacă nu secole, până să atingem limitele extreme ale acestei insule a spaţiului.

— O să le atingem, zise omul cu ochii negri, dacă ni se lasă timp pentru asta. Fără îndoială, ar fi necesar să acordăm

Nemurirea oamenilor pentru a reuşi, căci ei nu sunt suficient de numeroşi. Dar voi neglija acest aspect al problemei. Cred, mai curând, că nu ni se va lăsa timpul necesar. Avem duşmani în interiorul Galaxiei umane. Dar poate că avem şi duşmani exteriori.

— Nu înţeleg, ziseră în acelaşi timp Stello, Fuln şi Albrand.

Ceilalţi se mulţumiră să privească miraţi.

— Imaginaţi-vă, aşadar, că Puritanii ar cuceri, în ciuda eforturile noastre, secretul Nemuririi. Ar fi catastrofal, nu-i aşa? Toate planurile noastre ar deveni inutile. Şi, oricât de slabe sunt Cele Zece Planete, ele n-ar fi din cauza asta mai puţin capabile să ne înfrunte, în mai puţin de un secol. Mai ales dacă ne-ar ameninţa să facă public secretul. Până acum, Puritanii nu se serveau decât de cel mai bun înlocuitor pentru Nemurire — e vorba de călătoria spaţială. Îi trimiteau pe unii dintre ei să străbată cosmosul cu viteza luminii, vreme de câteva luni sau câţiva ani, şi, până când reveneau din călătorie, se scurgeau deja zeci de ani, ori, câleodată, secole întregi, şi astfel contactul dintre trecut şi viitor era continuu menţinut. Oamenii din Trecut puteau să-şi constrângă descendenţii să îndeplinească planuri trasate cu secole mai devreme. Dar aceşti oameni trăiau întotdeauna nişte vieţi normale. Prea repede stinse. Şi iată că acum visează la altceva. La o formă de Nemurire mai aproape de sensul noţiunii, la o continuitate între trecut şi viitor, semănând foarte bine cu aceea asumată de noi.

— De unde-ar obţine-o? Laboratoarele lor au fost distruse. Savanţii li s-au rătăcit pe nişte piste false.

— Nu te-ai întrebat niciodată, Stello, de ce secretul Nemuririi a rămas atât de mult timp un secret? A fost o vreme când nici o taină de genul ăsta n-ar fi putut fi păstrată, oricât de bine ar fi fost ascunsă. Această vreme nu e atât de îndepărtată, dar ştii ce se află între ea şi epoca noastră? Spaţiu, nimic altceva. Am putut păstra acest secret pentru că există între lumi o imensă barieră de spaţiu. Şi nimic nu poate traversa spaţiul fără ca noi să vrem în mod expres asta. De aceea şi este atât de dificil să ajungi pe Betelgeuse sau să pleci de pe ea. Zvonuri neclare au circulat în diverse epoci istorice, dar atâtea legende rătăcesc prin spaţiu, încât în scurt timp au fost date uitării.

Dar spaţiul, care este aliatul nostru, ne poate deveni la fel de bine duşman. El ne izolează, dar poate izola şi alte lumi, şi

alte secrete. Şi se poate ca Puritanii să fi primit promisiunea unui ajutor exterior şi ca speranţa lor de aici să vină...

— Un ajutor exterior Galaxiei umane? zise Fuln.

— Întocmai. Numele de Jerg Algan vă spune ceva?

— Aproape nimic, zise Stello. Dar cred că el are o mare importanţă în mitologia Puritanilor.

— Acum cincizeci de ani îl invocau în timpul luptelor, făcu Albrand. Dar parcă-mi amintesc că a murit, în urmă cu aproape două secole.

— Mi-ar plăcea foarte mult să fiu sigur de asta, zise omul cu ochii negri, căci Puritanii se agită pretinzând că Algan s-a întors.

— Caută motive ca să spere în legendele lor, exclamă Olryge.

— Poate, zise omul cu ochii negri. Dar acum câteva zile Jerg Algan a fost văzut pe Betelgeuse!

— Acorzi prea mare importanţă legendelor. Nu eşti decât un visător, Nogaro, zise Olryge.

Ochii negri ai lui Nogaro se plimbară pe pereţii cenuşii ai sălii subterane. Dalele refractare purtau, gravate cu caractere minuscule, pe care Timpul n-avea să le şteargă niciodată, numele tuturor Nemuritorilor. Şi-abia dacă a mia parte din suprafaţa zidurilor era acoperită cu inscripţii. Întreaga istorie trecută a Galaxiei umane era rezumată în aceste nume şi pe aceşti pereţi. Dar is-toria viitoare a Nemuritorilor risca să rămână nedefinită, cenuşie şi virgină.

— Încearcă atunci să mă convingi de asta, Olryge, zise Nogaro.

Betelgeuse. Jerg Algan ieşi din obscuritatea îngheţată a spaţiului, clipi din ochi şi recunoscu locul în care se afla. Stătea în faţa unui imens perete de sticlă, acoperit de simboluri matematice, în spatele căruia se stingeau şi se aprindeau ochii unor ordinatoare-gigant. Se afla chiar în centrul palatului Guvernatorului; deasupra capului său plutea o uriaşă sferă roşie, simbol al Betelgeusei dominând Galaxia umană.

Sala era goală. Când o vizitase pentru prima oară, fusese plină de lume; el intrase pe uşa cea mare, odată cu alţi călători veniţi de pe mii de lumi diferite pentru a admira uriaşa Maşină de care depindeau vieţile lor. Asta era, deci, al doilea voiaj către

Betelgeuse, iar Stăpânii îl trimiseseră exact în miezul problemei.

Noaptea trebuia să fi învăluit singura planetă locuită a sistemului, cea care adăpostea palatul Guvernului şi Maşina, Nimic din compoziţia luminii nu permitea tragerea unei asemenea concluzii, căci — de secole — nici lumina, nici căldura nu variaseră în sala cea mare a palatului. Iar această sală nu era pustie decât noaptea, după ce se închiseseră înaltele porţi de bronz, replici mai puternice şi mai înalte ale porţilor care închideau, de la un capăt la altul al Glaxiei umane, incintele albe ale porturilor stelare.

Se putea ca detectoarele să fi fost deja avertizate de prezenţa lui Jerg Algan în marea sală şi ca Maşina să fi prevăzut un plan de apărare. Dar lui Algan prea puţin îi păsa. Se aplecă deasupra solului şi cercetă pardoseala.

Era ciudat că, de-a lungul secolelor ce se scurseseră de când fusese construit palatul Guvernului, nimeni nu fusese neliniştit de desenul deosebit pe care-l formau dalele de piatră albă şi neagră.

Un eşichier. Şaizeci şi patru de căsuţe uriaşe.

Şi pe fiecare dintre ele, aproape imperceptibile, semănând cu nişte haşuri fine pe care timpul, întâmplarea şi cizmele călătorilor le aplicaseră dalelor vitrificate, erau etalate diverse figuri.

Algan nu se osteni să le detalieze. Le contemplase deja în cursul precedentei sale călătorii. Acum avea alte griji! Ura şi triumful se amestecau în mintea lui. Şi încă ceva...

Fidelitatea.

Sosise, în cursul primei sale călătorii spre Beţelgeuse, într-un loc pustiu, în adâncul unuia dintre parcurile ce înconjurau oraşul. Se ivise din noapte, purtând încă în ochi reflexul splendorilor ciclopice din centrul Galaxiei, şi cel mai mare oraş al unei lumi umane se oferi privirilor lui. Şi, oricâtă încredere ar fi avut în geniul Stăpânilor, trebui să recunoască faptul că aşezarea suporta comparaţie cu citadelele negre şi cu minunile pierdute în profunzimile stelelor pe care le contemplase. Betelgeuse reprezenta cea mai înaltă reuşită a demenţei şi a geniului uman. Tot ceea ce Galaxia umană produsese mai bun fusese adus acolo de navele Guvernului.

Algan se destinse. În două secole de exerciţii, învăţase să străbată spaţiul fără efort. Îşi umplu plămânii cu aer proaspăt. Inspiră mirosul de iarbă şi de pământ umed. Se ridică şi se strecură fără zgomot printre arbori, către oraş.

Aparenţa lui era perfect umană. Şi, totuşi, nu era în întregime aşa. Stăpânii, care în timpuri îndepărtate construiseră oamenii, îl transformaseră întrucâtva, îl amelioraseră. Inima îi bătea mai încet şi, din acest motiv, rezistenţa lui la oboseală crescuse. Putea să-şi varieze metabolismul şi, în condiţii dificile, să supravieţuiască sau, dimpotrivă, să-şi cicatrizeze repede rănile. Microbii şi viruşii nu mai aveau efect asupra lui şi moartea îl uitase. Era nemuritor.

Văzu crescând dintre arbori cupolele şi turlele oraşului, în timp ce aburul rozaliu al dimineţii se ridica sub căldura soarelui roşu. Nave stelare traversau, din când în când, cerul, sau decolau de pe portul stelar cel mai apropiat. Liniile lor se schimbaseră prea puţin. Poate doar, performanţele li se amelioraseră, într-un fel său altul. Dar adevărata surpriză pentru Algan nu se afla aici. Ea ţinea de Betelgeuse şi de tot ce aceasta putea să ascundă.

Călătorise în timp, prin intermediul corpului său, din moment ce două secole se scurseseră de când părăsise Galaxia umană. Două secole pe Pământ şi *aproape* două secole pe Betelgeuse, ţinând cont de timpurile uşor diferite. Dar tot soiul da oameni călătoreau în timp de când existau astronave capabile să zboare cu viteza luminii.

Dimpotrivă, puţini oameni ajungeau pe Betelgeuse, pe o Betelgeuse care părea, la scară umană, să se situeze în afara timpului.

Algan înainta cu pas liniştit pe aleile parcului pustiu. Nu-şi făcea nici o grijă că va fi remarcat. Probabilitatea să fie recunoscut era neglijabilă. Cel puţin aşa hotărâseră Stăpânii. Costumul lui era identic cu acela pe care-l purta atunci când părăsise Galaxia. Dar existau puţine şanse să observe cineva asta, căci veşmintele cele mai înzorzonate convieţuiau pe Betelgeuse.

Remarcă plantele ciudate care umpleau parcul. Plante verzi. Trecuseră peste două sute de ani de când nu mai văzuse un arbore. Îţi aminti că fondatorii Guvernului central de pe Betelgeuse se născuseră pe Terra, cu mult timp înainte, şi că

păstraseră nostalgia planetei lor natale.

Încercă să-şî amintească Dark-ul, şi câmpiile, şi mările Pământului, şi prietenii lui, jungla zilelor trecute şi talmeş-balmeşul străduţelor murdare, luptele, căldura unui pat de armă în căuşul palmei, sudoarea unei zile toride şi suflul glacial al unei nopţi de iarnă.

Toate astea erau acum moarte.

E aproape de neconceput ca ele să fi existat, gândi. Vise...

Nisipul îi scârţia sub cizme. Era acelaşi zgomot enervant de odinioară, un sunet evocator al aşteptării, al lungilor curse pe malurile mării, al vânătorilor în adâncul întinderilor deşertice ale Pământului. În două sute de ani, nisipul nu se schimbase. Pe toate planetele, rămânea fidel sie însuşi. Era ceea ce rezistă după ce palatele şi munţii s-au prăbuşit. Dar el, Jerg Algan, se schimbase.

Dark şi Pământul, Ulcinor şi Puritanii erau înecaţi în aceeaşi ceaţă smolită care evoca sunetul scârţâitor al nisipului umed sub cizmele lui. Avusese cândva dorinţa de a-i revedea pe oameni, de a parcurge din nou labirintul străzilor din Dark, sau de a hoinări încă prin prăvăliile din Ulcinor, între înaltele siluete mascate.

O făcuse. Sărise dintr-un punct în altul al Galaxiei; nu fusese niciodată o călătorie reală, ca aceea începută acum pe Betelgeuse, dar existaseră vizite, experienţe ciudate şi care-ar fi putut fi excitante.

Şi care nu fuseseră niciodată...

Dark nu era decât o gaură de şobolani în fundul spaţiului, iar Ulcinor o vizuină de urs. Lumile şl oraşele se transformaseră în decurs de două secole, dar nu până într-atât încât el să nu le poată recunoaşte. Schimbarea se operase în interiorul Iui...

Era acum, şi ştia asta, un om al spaţiului. Oraşele care-i aparţineau erau compuse din stele şi străluceau pe firmament. Simţea, în mod vag, milă pentru oameni, îngropaţi în locuinţele lor de pe fundul oceanelor de atmosferă moale ce înconjură planetele locuibile. Aflase, în cursul scurtelor şederi pe Ulcinor, că numele său devenise un simbol neclar pentru negustorii Celor Zece Planete, dar se neliniştise prea puţin să afle dacă fusese recunoscut. Problemele oamenilor nu-l mai interesau. Era, şi se simţea mândru de asta, un om al spaţiului. Nu unul dintre acei navigatori traversând vidul într-o carceră de oţel,

orb, înspăimântat şi neputincios la ideea multiplelor pericole din exterior, ci un veritabil om al spaţiului, capabil să urmeze drumurile vidului, să sară dintr-o căsuţă în alta pe eşichierul stelelor, să rezolve problemele delicate ale traiectoriilor şi să înfrângă regele advers: Betelgeuse. Era — admisese asta şi era mândru c-o făcuse — un pion pe eşichierul care domnea asupra Galaxiei. I se părea ciudat să se gândească la timpul în care apar-ţinuse celeilalte tabere. Un timp atât de îndepărtat, de confuz, de ireal...

Un timp în care el era om.

Acum era *Robot.*

Cupolele şi turlele oraşului luceau blând printre crengile arborilor. Dar silueta masivă a palatului Guvernului central le copleşea pe toate. Algan ajunse la marginea parcului fără să fi întâlnit măcar un om. Şi, brusc, pătrunse în oraş, pasul îi sună diferit pe drum şi regăsi contactul cu fiinţele umane. Le văzu grăbindu-se pe şoselele rulante, citi pe feţele lor bucuria, tristeţea, dezgustul, teama, bătrâneţea. Îi fu milă de ele.

Toate acestea aveau să se schimbe.

Se gândi la oraşele care aveau să moară, la astronavele ale căror orbite aveau să se oprească, la drumurile pustiite, la feţele ce aveau să devină impasibile şi la corpurile ce aveau să ajungă nemuritoare. Vor trebui, probabil, ani pentru ca să se întâmple asta, dar anii nu mai aveau sens. Timpul oraşelor, al astronavelor şi al fiinţelor umane era terminat. Şi ştia acum că era ceea ce-şi dorise dintotdeauna, ceea ce-şi dorise dintot-deauna fiecare om, că această furie a distrugerii pe care-o arătaseră în toate epocile istoriei lor nu era decât anticiparea confuză a timpului ce va veni, în care nici viaţa, nici oraşele, nici navele, nici porturile stelare, nici greoaia şi costisitoarea şi zdrobitoarea organizare a puterilor omeneşti, nici timpul, nici moartea nu vor mai avea sens, Era oarecum ciudat să te gândeşti la toate aceste lucruri existente, clocotind încă de viaţă, ca la nişte lucruri perimate şi moarte, transformate în ţărână; şi era totuşi un lucru necesar, din moment ce asta avea să se întâmple.

Se întâmplase deja, în alte vremuri şi în alte locuri. În alte regiuni ale Galaxiei şi în alte Galaxii. Vremea provinciilor în

spaţiu şi în timp ale oamenilor trecuse. Se crezuseră stăpânii, deşi avuseseră în permanenţă conştiinţa neajunsurilor lor, a incapacităţii lor, proclamaseră că ei erau sfârşitul universului şi, când colo, nu erau decât nişte mijloace, nişte roboţi.

Nu trebuia, gândi el, să aibă o faţă prea impasibili sau ca mersul să-i fie absent. Asta i-ar putea surprinde pe unii.

Se amestecă în mulţime şi urcă pe marile bulevarde, în direcţia palatului Guvernului. Imobile splendide îi jalonau drumul. Şi trebuia să recunoască splendoarea lor, dar n-o făcea, îşi zise el, decât aşa cum paleontologii recunoşteau forţa speciilor dispărute şi perfecta articulare a membrilor acestora, care nu le împiedicase, totuşi, să moară.

Piaţa gigantică întinzându-se dinaintea palatului Guvernului era, prin ea însăşi, o minune la fel de admirabilă ca şi stelele, ca şi lumile fără de număr populând spaţiul, ori ca şi construcţiile Stăpânilor. Drumuri rulante străbăteau întinderea de metal aidoma unor fluvii de argint. Pe socluri cristaline se înălţau statui colosale, figuri omeneşti turnate în acelaşi bronz indestructibil ce servea la fabricarea porturilor stelare, şi privirile lor încrezătoare, întoarse către spaţiu, păreau să pândească mişcările necontenite ale navelor străbătând cerul. Erau înalte cât nişte munţi, şi mâinile lor ridicate spre sfera imensă a stelei orbitoare păreau în stare să adăpostească o navă stelară. Dar mai departe se înălţau nişte sculpturi ciudate, abstracte, înlănţuiri de curbe şi lumină, iar asta reprezenta ideea pe care şi-o făcea omul despre univers, un ansamblu complex, matematic şi lunecos, ostil, mai ales ostil, dar splendid în multitudinea sa colorată. Şi astfel, în timp ce Algan înainta spre palatul din Betelgeuse, purtat de blânda mişcare a drumurilor mobile, el descoperea, înscrise în sticlă şi metal, simbolurile complexe ale cuceririi universului de către om. Erau descrise acolo funcţiile care comandă naşterii, vieţii şi morţii stelelor, care domină dansul neîntrerupt al electronilor sau perpetua fugărire a undelor. Aici, admiraţia omului se întâlnea cu înţelegerea lui, iar asta se năştea în mod natural din ştiinţă.

"Dar era", îşi spuse Algan, „o ultimă ramură pe un arbore mort sau muribund". Venise timpul ca omul să descopere ceea ce reprezenta el în realitate.

Trecu de portalul gigantic, şl ochii i se închiseră fără să vrea când întâlniră enorma sferă de foc purpuriu care plutea deasupra cupolei de cristal, reprezentând Betelgeuse. Strălucea foarte sus, deasupra capului său, dar strălucirea ei era atât de puternică, încât, o clipă, crezu că se va prăbuşi peste el. Îşi stăpâni nervii; văzu, sub soarele pitic, o lentilă strălucitoare de lumină albă şi ştiu că era o machetă a Galaxiei.

Surâse. Atâta amar de vreme omul crezuse că va domina într-o bună zi Galaxia, încât sfârşise prin a se obişnui cu ideea victoriei sale, până la punctul de a o crede împlinită.

Drumurile rulante se opreau la intrarea în marea sală. Algan înaintă pe dalele albe şi negre, imense, destul de mari pestru ca fiecare dintre ele să poată adăposti o navă stelară de mărime mijlocie, şi văzu ridicându-se, dinaintea lui, peretele de cristal care-i separa pe vizitatori de Maşină.

Totul fusese prevăzut în marea sală a palatului pentru a-i impresiona pe călători; palatul fusese construit cu secole mai devreme, când guvernul central se instalase pe cea de-a treia planetă ce se rotea în jurul unei steie vecine cu Betelgeuse, şi îneă din acea epocă îndepărtată el fusese destinat să adăpostească arhivele Galaxiei umane şi Maşinile care jonglau cu aceste miliarde de date.

Nenumăraţi vizitatori trecuseră prin marea sală, devenită un loc întrucâtva privilegiat, unde se întâlneau lumea stelelor cucerite şi aceea, miraculoasă şi abstractă, a Maşinii, unde se încrucişau trecutul şi viitorul, vizitatori nenumăraţi, barbari de pe pământuri îndepărtate, cărturari de pe vechile lumi, navigatori străbătând spaţiul frontierelor, soldaţi ai Betelgeusei veniţi să recunoască sanctuarul căruia îi asigurau apărarea, arhitecţi încântaţi ce se minunau de imensitatea pură a bolţii cristaline, negustori venind aici pentru a saluta Maşina care asigura Ordinea imperiului, oameni de toate rasele şi toate culo-rile, de talii şi inteligenţe diferite, purtând stofele cele mai ciudate sau cele mai comune, izbind dalele cu pasul sigur sau târşâind pe solul rece târlicii negri ai Puritanilor de pe Cele Zece Planete, devorând din ochi înalţii stâlpi de metal, îngrămădindu-se şi împingându-se asemeni unui furnicar, punând întrebări Maşinii şi ascultându-i la nesfârşit răspunsurile.

Căci Miracolul, în cazul Maşinii, era că ea cunoştea orice lucru şi că răspundea la orice întrebare. Era un miracol cotidian

şi secundar, suficient pentru a multiplica centrii inferiori ai Maşinii, dar el servea drept suport, legendar Şi tangibil totodată, străvechii încrederi în guvernarea inexorabil corectă a Maşinii.

Din antichitatea cea mai îndepărtată, spuneau istoricii, existaseră Maşini care-i ajutaseră pe oameni să ia decizii, definind pentru ei termenii sau alternativele problemelor. Iar Maşina de pe Betelgeuse nu era decât rezultatul logic al unul lung lanţ de mecanisme destinate să-şi amintească şi să calculeze, pe care omul le fabricase. Dar ea fusese creată mai puţin pentru a-i ajuta pe oameni, cât pentru a-i înlocui, continuau istoricii, pentru a asigura guvernului Galaxiei umane o continuitate pe care fragilitatea omenească n-ar fi permis-o; şi mal ales, poate pentru că oamenii acceptau mai degrabă deciziile sale, decât ordinele altor semeni.

O mică parte a Maşinii era vizibilă în spatele peretelui de cristal care separa în două uriaşa sală.

Mulţi călători credeau că această îngrămădire de tuburi gigantice, de memorii magnetice, acei cilindri rotitori, scânteile, ecranele ce pulsau şi nervii de cupru erau întreaga Maşină. Alţii, mai puţin naivi sau mai instruiţi, bănuiau că Maşina se întindea mult dincolo de ceea ce putea conţine marea sală a palatului şi că ştiinţa sa se înghesuia în hipogeuri întunecate, în timp ce deciziile ei se elaborau departe de privirile oamenilor.

Informaţii provenind din întreaga Galaxie ajungeau până la ea. Şi Maşina se nelinişte prea puţin dacă acestea erau perimate. Ea reprezenta, în acelaşi timp, trecutul, prezentul şi viitorul.

Existau unele spirite care întrebau, câteodată, dacă Maşina, în ansamblu, nu era, la rândul ei, doar un ecran, un decor ascunzând cine ştie ce putere formidabilă, dar ele nu îndrăzneau, în general, să pună acest gen de întrebări cu voce tare. Şi, mai ales, *nu* Maşinii...

Algan îşi croi drum prin mulţimea care se înghesuia pe dalele negre şi albe şi, când ajunse foarte aproape de peretele de cristal, zări celulele ce permiteau chestionarea Maşinii. Acestea erau celebre de la un capăt la celălalt al Galaxiei umane. Copiii de pe îndepărtaţi bulgări de ţărână visau să ajungă la ele, ca să pună cine ştie ce întrebare definitivă Maşinii

şi să obţină răspuns la ea. Dar ei creşteau, îmbătrâneau şi mureau fără să-şl fi realizat vreodată visul. Şi, fără îndoială, doar pentru că atât de puţini oameni din miliardele de fiinţe ce populau stelele ajunseseră pe Betelgeuse şi văzuseră Maşina, devenise palatul Guvernului un asemenea loc mitic!

Celulele erau săpate chiar în peretele de cristal. Erau nişte alveole cu feţele reflectorizante, asemenea unor oglinzi. Sute de celule identice se aliniau la baza peretelui de sticlă.

Algan intră într-una din ele. Se trezi în faţa propriei lui imagini, afundându-şi privirea în ochii dublului său reflectat. "Orice răspuns trebuie să-l cauţi în adâncul tău însuţi": aceasta era deviza Maşinii.

Şi toate zgomotele lumii tăcură. Era singur cu imaginea lui, proiectată pe fundalul unui spaţiu luminos, un chip lung şi subţire, cu trăsături osoase şi ochi strălucitori şi reci. Niciodată nu se văzuse astfel. Şi niciodată nu-şi auzise inima bătându-i astfel, nici suflul acesta al pieptului. Îşi umezi buzele şi vru să vorbească, dar auzi vag cum Maşina îi pune o întrebare. Şi, brusc, înţelese că ea era absentă, că ea nu exista, că nu exista altceva decât reflecţia lui şi că, singură, aceasta îi răspundea.

Îşi dădu seama de impresia pe care-un asemenea fapt putea s-o producă asupra unui om.

— Ei bine, zise Maşina, ce vrei să ştii?

Vocea ei era lipsită de inflexiuni.

Algan stătu pe gânduri. Hotărî să pună o întrebare rituală, o întrebare pe care milioane de oameni, morţi sau vii, o pronunţaseră din vârful buzelor, având, în inimă, senzaţia că profanează un oracol.

— Ce obstacol va trebui să înving? întrebă el.

— Singurătatea, răspunse Maşina fără să ezite.

Era oare răspunsul pe care-l dădea de obicei la această întrebare, sau îi răspunsese lui Algan în funcţie de el însuşi?

Singurătatea... Trecuse atâta vreme de când nu se mai gândise la ea... Aproape două secole.

— Mă numesc Jerg Algan, zise el. Mă cunoşti?

Se scurse o secundă.

— Da, zise Maşina, cu o voce egală. Te-al născut pe Pământ. N-ar trebui să te afli aici, în acest moment.

— N-ar trebui, nu-i aşa? zise Algan. Şi poţi să-mi spui de unde vin?

Ştia că punând această întrebare avea să semene deznădejdea şi spaima pe Betelgeuse, Aşteptă câteva momente.

— Nu, zise Maşina. Nu ştiu. Aşteaptă. O să verific.

— N-are importanţă, zise Algan. Încearcă doar să afli încotro mă duc.

Surâse imaginii sale reflectate, şi dispăru brusc.

Şi iată, acum se găsea pentru a doua oară în faţa Maşinii. Dar aceasta părea să doarmă. Peretele de cristal era aproape în întregime întunecat. Doar câteva lămpi clipeau. Simbolurile matematice gravate în grosimea sticlei scânteiau încetişor.

Ura şi triumful se amestecau în spiritul lui, căci ultima bătălie era aproape. O porni, fără să se grăbească, spre una dintre alveolele Maşinii.

X

În spatele peretelui de cristal

— DOUĂ SUTE DE ANI, zise Stello.

— Da, două sute de ani, repetă Nogaro.

Trăsăturile lui se înăspriră. Îşi puse mâinile pe masăşi-i privi fix pe cei şapte bărbaţi.

— Atunci, este nemuritor, zise Stello.

— Aşa cred, spuse Nogaro.

Se lăsă iarăşi tăcerea. Brusc, li se făcuse teamă. Teamă de un necunoscut ivit pe neaşteptate din spaţiu, cu mâinile goale, dar având vârsta de peste două sute de ani.

— Nu cumva a făcut o lungă călătorie pe o navă stelară? sugeră Albrand. Câţiva ani la o viteză apropiată de cea a luminii ar putea fi...

— Nu, zise Nogaro. Maşina este categorică în această privinţă. Individul a dispărut acum aproape două sute de ani, în regiunea Glaniei, o mică planetă din zonele exterioare ale regiunilor centrale.

— Şi n-a mai fost revăzut niciodată!

— Niciodată. Acum cincizeci de ani, unii dintre Ulcinorieni făcuţi prizonieri în cursul reprimării mişcării Puritanilor au pretins că-l văzuseră. Dar nicicând nu s-a obţinut o confirmare a acestui fapt.

— Nu e posibil ca Puritanii să-l fi pus în stare de hibernare

pentru ca, la momentul potrivit, să se servească de el ca de o armă? întrebă Olryge.

Nogaro scutură din cap.

— Cum a venit pe Betelgeuse? întrebă Voltan, unul dintre cei mai în vârstă din rândurile celor opt, mai în vârstă chiar şi decât Nogaro. Maşina ştie?

— Nu, zise Nogaro. Ştie doar că n-a venit la bordul unei nave. Cei puţin, nu cu una dintre navele noastre. Nave ale oamenilor, vreau să zic.

Tăcură din nou. Simţiră ceva încordându-se în aer şi vibrând. Ceea ce îndepliniseră de-a lungul secolelor trecute se evapora, se dizolva, dispărea în înspăimântătoarele Incertitudini ale viitorului. Pentru prima dată le era frică de ceea ce avea să se întâmple.

— Un ajutor din exterior, scrâşni Olryge, cu ochii în flăcări, Vorbeai despre asta, adineauri...

— Este singura soluţie logică — zise, cu răceală, Nogaro. Sunt singurul dintre voi care-a avut ocazia să-l întâlnească, să-l cunoască pe Jerg Algan. Încă de-acum două sute de ani era un om ciudat. Mă întreb dacă măcar mai este om, astăzi. După două sute de ani...

Se strâmbă. Nu-i era frică. Resimţea doar o curiozitate devoratoare. Ştia de ce plecase Algan, ştia că acesta reuşise. Oare ce-a găsit în centrul Galaxiei? se întrebă el.

— Spune-ne ce ştii, Nogaro, zise Stello.

Nogaro întoarse capul şi-l privi ţintă. „Să le vorbesc despre toate astea?" gândi el. „Să le spun că am acţionat după capul meu, acum două sute de ani, punând, poate, în pericol întreaga Galaxie umană? Să le spun că sunt sigur c-am avut dreptate, pentru că există probleme mai importante decât salvarea Galaxiei? Sau să tac, să-i las să rătăcească de la o teorie la alta? Oare Maşina ştie?"

Dar fie că tăcea sau vorbea, îşi zise, asta n-ar schimba nimic în istoria viitoare a Galaxiei. Ceea ce făcuse *atunci,* trebuia făcut de cineva. Cât despre ce descoperise şi re devenise Jerg Algan, asta era altă poveste.

— Crezi că le-a transmis Puritanilor secretul imortalităţii sale? întrebă Stello.

— Habar n-am, zise Nogaro.

Oboseala se înstăpâni peste trăsăturile lui. Fusese bine să

trăieşi toţi aceşti ani, întrebând, hotărând, învăţând. Fusese bine, apoi, însă, venise oboseala, o oboseală grea, purtând culoarea timpului. Ar fi putut fi încă bine, gândi, dacă lumea ar fi reuşit să rămână ceea ce era, fără şocuri, fără schimbare.

Un soi de spaimă se ivi în e. Am îmbătrânit, oare, până într-atât? se întrebă. Am condamnat oare oamenii la Imobilitate, iar Galaxia — la stagnare?

— Habar n-am, repetă el. Credeţi că are vreo importanţă? N-am vorbit adineauri despre Puritani decât ca să vă atrag atenţia. Dar vedeţi că agitaţia lor nu mai înseamnă în prezent nimic, nu vedeţi că problema ne scapă, că navele noastre sunt inutile? Nu înţelegeţi? O altă specie, o altă civilizaţie care deţine nemurirea se află la hotarele noastre. Capabilă să se mişte în spaţiul nostru, fără ca noi să ştim.

Poate că asta ne va face bine. Înţelegeţi acum de ce solicit nemurirea pentru întreaga rasă umană?

— Eu îmi menţin votai, zise Glryge. Puterea noastră este intactă şi formidabilă. Deocamdată, n-am fost atacaţi. Încă suntem stăpâni aici.

— Nu mă gândeam Ia război, Olryge, zise Nogaro. Există şi alte forme de întrecere...

— Cine era acest Jerg Algan? întrebă, cu vocea lui gravă, Voltan.

— Acum două sute de ani, zise Nogaro, ori poate ceva mai puţin, nu făceam parte din Consiliu, ca astăzi, nici măcar nu mă găseam pe Betelgeuse, eram un Trimis, unul dintre cele câteva milioane de Nemuritori care asigură puterea Betelgeusei pe lumile cele mai îndepărtate, care ascultă şi transmit, care sunt ochii, urechile şi mâinile Betelgeusei. Atunci l-am întâlnit pe Jerg Algan, chiar înainte de dispariţia lui. M-am împrietenit cu el. Avea cam treizeci de ani şi toată tinereţea lui şi-o petrecuse pe Pământ, dar tocmai atunci fusese răpit din portul Dark şi recrutat în condiţiile pe care le ştiţi. L-am văzut pentru prima dată pe nava care ne ducea spre Ulcinor. Mi-a făcut o bună impresie. Era energic şi voluntar, inteligent si trist. Gred că mi-ar fi plăcut să devină unul dintre ai noştri. Ura Betelgeuse, căci era, înţelegeţi, un om de pe vechile planete pentru care trecutul însemna mai mult decât viitorul şi care spunea lucrurilor pe nume. Betelgeuse, pentru el, însemna tirania.

Căutam, în acel moment, un om în stare să ducă la bun

sfârşit o acţiune pe care o aveam în minte. Am examinat cu atenţie dosarul lui Algan, şi acesta mi s-a părut a fi satisfăcător. Vedeţi, voi, pe vremea aceea se puneau aceleaşi probleme ca şi astăzi, deşi într-un mod oarecum diferit. Căutam fără încetare urmele altei civilizaţii. Şi, după câteva indicii, am putut circumscrie o zonă interesantă în direcţia centrului Galaxiei. Mă pasiona ideea de-a trimite acolo o expediţie, lucru valabil şi-acum. Dar Puritanii de pe Ulcinor ne supravegheau îndeaproape, atât de tare se temeau să nu descoperim în acele locuri o armă capabilă să-i anihileze din punct de vedere economic. Ei dispuneau de anumite informaţii care mie îmi lipseau. Am făcut în aşa fel încât Jerg Algan să pară a fi trimisul ambelor părţi, deodată, şi aceasta e — fără îndoială — motivul pentru care, multă vreme, negustorii de pe Ulcinor şi de pe Cele Zece Planete s-au lăudat cu sprijinul dat lui.

Noi trimisesem deja mai multe expediţii spre centrul Galaxiei, dar toate fuseseră nişte eşecuri. Una sau două dintre ele dispăruseră chiar cu total. Legende extraordinare începeau să străbată Galaxia în toate direcţiile. Mi s-a părut că venise momentul să le luăm sub control.

Dar nu eram decât an Trimis şi nu aveam posibilitatea să-i încredinţez lui Jerg Algan o expediţie completă. Pentru aceasta ar fi trebuit să dispun de acordul Consiliului şi al Maşinii, şi mi-ar fi luat prea mult timp. Am decis ca Algan să fure o navă. Aveam întreaga putere asupra porturilor stelare, aşa că, atunci când am coborât pe Ulcinor, am pregătit totul.

Şi, într-o noapte, Jerg Algan a fugit din dormitorul lui, a doborât un tehnician, a capturat o navă şi dus a fost... La început, ştiam asta, naviga spre Glania, unde, la indicaţiile mele, spera să găsească o urmă. Iar acolo a dispărut. Se afla la marginea regiunilor centrale ale Galaxiei şi, brusc, a dispărut.

— În ce condiţii? întrebă Stello.

— Nimeni nu ştie, zise Nogaro. Nu, nu e bine: nimeni nu ştie în *partea* asta a Galaxiei. Şi-a pierdut nava la aterizarea pe Glania, din pricina unei manevre greşite, probabil, şi a mers pe jos către portul stelar, dar n-a mai
ieşit niciodată din apartamentele acestuia. Sau, dacă a făcut o, destinaţia lui a rămas necunoscută.

— Şi căpitanul acela, el ce spune despre întrevederea respectivă? zise Olryge.

— N-a spus niciodată, nimic. S-a sinucis a doua zi. Lăsase să-i scape un prizonier. Presupun că judecata lui n-a rezistat. Imaginaţi-vă scena — un om fără navă, fără hrană, fără cunoştinţe speciale, care dispare brusc de pe o planetă aproape pustie, care se dizolvă — pur şi simplu — în spaţiu.

— Poate c-a murit în vreun cotlon pierdut de pe Glania? sugeră Albrand.

— Nu, zise Nogaro. Am ordonat să se facă cercetări speciale. N-a rămas nici o urmă de-a lui pe planetă. Nimic, în afara unor amprente pe un pahar ce conţinuse zotl.

— Unde se găsea paharul?

— În biroul căpitanului, Anchetatorii l-au decoperit după sinuciderea acestuia; au ridicat amprentele, ca o măsură de rutină, şi au aflat că ele aparţineau unui om eu nomele de Jerg Algan. Dar n-au ştiut niciodată ce semnificaţie avea totul. N-am aflat nici eu, decât multă vreme după aceea.

— Nişte zotl? zise Fuln. Căpitanul era drogat? Poate că l-a omorât pe Algan de teamă na fie denunţat...

— Nu. Consumul de zotl nu era un delict pe-atunci. N-a devenit astfel decât un secol şi jumătate mai târziu, când am avut nevoie să creăm o breşă în puterea economică a Celor Zece Planete.

— Ciudată poveste, spuse Voltan. Nu-mi plac istoriile atât de ciudate. Nu aduc niciodată ceva bun. Dar poate că toate astea nu înseamnă nimic? Poate că ne îngrijorăm degeaba? Nu cred că un om poate să pună în pericol Galaxia umană, chiar dacă e nemuritor. Vremea aceea s-a dus. Am văzut oameni periculoşi, foarte periculoşi, odinioară, dar nu şi în zilele noastre. Nu, în zilele noastre, nu...

— Ce v-ar trebui ca să credeţi asta şi să începeţi să tremuraţi? exclamă Nogaro. Sânteţi prea bătrâni. Ca toţii suntem prea bătrâni Nu ne mai sperie nimic. Nu mai putem crede în nimic ameninţător pentru noi.

"Se va întâmpla ceea ce trebuie să se întâmple", gândi el. „Noi am făcut ce am putut. Acum, însă, va trebui ca oamenii să se descurce singuri. De-aş şti numai ce-i aşteaptă!" Apoi îi reveni în minte Algan. Un om pierdut singur în pădurea de stele, cucerind nemurirea... şi încă mai ce? Originea vieţii se găsea ea, oare, în centrul Galaxiei?

— Nu mai pot adăuga nimic, zise el. Vă cer să aplicaţi in cel

mai scurt răstimp planul care constituie ţelul ac-ţianii noastre: Nemurirea pentru întreaga specie. Sper că nu este prea târziu.

Se aplecară în direcţia lui, unul după altul, şi el la citi teama, angoasa, oboseala, obişnuinţa şi plictisul, pe feţele patinate de ani.

— Cunoşti răspunsul meu, zise Olryge, cu un aer triumfător.

— Eu nu pot, pronunţă Stello, din vârful buzelor.

— Nu mi se pare că a sosit timpul, făcu Albrand.

— Nu, zise Fuln.

— Nu, spuseră, în acelaşi timp, Aldeb, Voltan şi Luran, care vorbeau rar, afundaţi în amintiri, copleşiţi sub experienţa lor.

— Poate aveţi dreptate, zise Nogaro. Vă doresc asta. Vă doresc să nu fi comis o greşeală.

— Şi noi dorim, spuseră ei împreună, conform ritualului.

— Ai epuizat sabiectul? zise Olryge. Am putea ridica şedinţa...

— Ar fi de preferat, într-adevăr, să rămâneţi la ceea ce tocmai aţi hotărât, spuse, ironic, Nogaro. Aţi putea face încă şi mai rău...

Albrand schiţă o mişcare nehotărâtă.

— Ar trebui, poate, să punem să-l caute pe acest om, zise el, pe acest Jerg Algaia.

— Este în afara razei noastre de acţiune, spuse Nogaro.

— Maşina?

— Maşina nu ştie nimic. Credeţi că eu nu ard de nerăbdare să aflu ce există dincolo de regiunile periferice ale Galaxiei umane?

— N-o lua pe tonul ăsta, Nogaro, zise Volton. La urma urmei, tu însuţi ai declanşat, pericolul care ne ameninţă acum, cel puţin aşa susţii.

— Am făcut-o, spuse Nogaro, şi trebuia s-o fac!

— N-are importanţă, exclamă Olryge. Votarea s-a făcut.

Voltan se întoarse spre el.

— Nu fii atât de grăbit, Olryge. Ai înaintea ta eternitatea. Aş vrea să-i mai pun o întrebare sau două lui Nogaro.

— Te ascult, zise acesta.

— Apropo de aceste legende depre care ne-ai vorbit acum câteva clipe, în ce constau ele?

— Nu ştiu dac-ar trebui să vorbesc despre asta aici, zise Nogaro. La arma urmei, nu sunt decât nişte legende.

— Vorbeşte!
— Ei bine, povesteau despre un imperiu aflat la frontierele noastre, povesteau despre nişte citadele gigantice, dar noi n-am văzut niciodată nimic; ele vorbeau despre domnia Stăpânilor, dar aceştia, n-au apărut niciodată; vorbeau de un eşichier şi de originea lumilor, dar astea nu erau decât legende. Le-am studiat mult timp, în unele dintre ele am şi crezut. N-a ieşit nimic de pe urma lor sau aproape nimic...'
— Aproape nimic? întrebă Voltan. Tu numeşti asta "aproape nimic"? Nemurirea...
— Ele vorbeau, zise Nogaro, despre ceea ce exista înaintea omului şi despre ceea ce va veni după el. Erau pline de blesteme. Spuneau c-am pornit-o pe un drum greşit Explicau pe cine putem întâlni în centrul Galaxiei.
— Pe cine anume? rânji Olryge.
— Pe nimeni alţii, decât pe creatorii oamenilor, spuse Nogaro, pe nimeni alţii decât pe stăpânii stelelor ce domină Galaxia, din înaltul castelelor lor de sori; către aceştia l-am trimis pe Jerg Algan. Şi când el se va întoarce, nu vă îndoiţi de asta, o va face în numele lor.

— Cine sunt eu? întrebă
— Jerg Algan, răspunse Maşina.
— Fie, zise el.
Privea imaginea lui reflectată, ce se mişca în fundul unui spaţiu luminos, ca acela din anumite vise. Mâinile îi tremurau fără voie. Era foarte aproape, acum, de sfârşitul călătoriei. Printre stele şi minunile Stăpânilor, prin spaţiu şi timp, ea îl dusese până aici, până pe Betelgeuse, în acest Palat rezumând întreaga istorie umană, în faţa acestei Maşini în care se aflau toate speranţele oamenilor.
O lungă căutare, într-adevăr. Şi brusc, aşa cum îi prezisese Maşina, singurătatea se năpusti asupra lui, asemeni unei păsări de pradă. Ani mulţi şi lungi. Trecuse singur prin poarta timpului, şi tot singur supravieţuise. Universul, gândi, nu va mai avea niciodată pentru el un gust de cenuşă şi de trecut, iar stelele, oricât de strălucitoare ar fi fost ele, nu vor reuşi câtuşi de puţin să străpungă ceaţa groasă a secundelor scurse. Se întrebă ce se va întâmpla cu Maşina. Şi cu palatul de pe Betelgeuse, şi cu

statuile gigantice care împodobeau esplanada, şi cu suplele şi delicatele crucişătoare stelare bântuind porturile, nave ale căror prore străbătuseră atâtea golfuri diferite ale nemărginirii, ale căror învelişuri reflectaseră razele atâtor stele diferite...

— Vrei să-mi pui o altă întrebare? zise Maşina.

El nu vorbi imediat. Îşi cercetă imaginea reflectată şi i se păru că se regăsea, în sfârşit, la capătul unei lungi înstrăinări. Aşadar, acesta era el — faţa mică şi închisă la culoare, buzele fine şi albe, ochii negri şi strălucitori. Şi aceste degete lungi şi subţiri îi aparţineau de un timp imens de lung. Se întrebă dacă Maşinii i se întâmpla să se considere frumoasă, dacă oamenii care-o construiseră o înzestrară cu simţul esteticului, dacă ea aprecia propriile sale sclipiri, pâlpâitul lămpilor, fulgerele verzi care-o parcurgeau ca nişte fiori.

— Cine sunt stăpânii tăi, Maşină? întrebă el.

Multă vreme, întrebarea aşteptase, arzându-i buzele, arzându-i limba şi acum, în linişte, putea să o pună.

— Oamenii, Algan, răspunse, fără să ezite, Maşina.

O Maşină poate să nu fie sinceră? se întrebă el. Poate să mintă? Apoi răspunsul se formă automat în mintea lui. *Oamenii* pot minţi...

— Nu, se adresă el propriei imagini reflectate.

Reflectarea nici na clipi.

— Ascultă-mă, Maşină, zise el, vrei să-ţi spun adevărul? Tu nu eşti nimic. Nu eşti decât un decor. Dar cel puţin recunoaşte lucrul ăsta. Vreau săi văd pe stăpânii tăi, Maşină. Spunele-o, cel puţin.

— Nu pot să-ţi răspund, zise Maşina

Vocea ei era la fel de lipsită de intonaţie, de impasibilă, de egală. Curioasă experienţă, îşi zise Algan, să chestionezi o Maşină şi s-o prinzi minţind. Dar, contrar oamenilor, o Maşină ştia să mintă. Ea na va înceta s-o facă niciodată şi era imposibil să o supui detectorului de minciuni.

Într-un fel, era mai bună şi mai rea decât oamenii, mai... absolută. Era ipocrită pentru că oamenii o făcuseră astfel, dar la ea ipocrizia era, prin construcţie, o calitate; o posibilitate, nimic altceva; asta excludea orice judecată morală.

În definitiv, se întâmpla la fel şi în cazul oamenilor? se întrebă Algan. Despre asta, Stăpânii nu spuseseră niciodată nimic. Undeva, există totuşi o diferenţă. Maşina nu minţea în

beneficiul ei; o făcea pentru că fusese construită ca în privniţa anumitor puncte de discuţie să nu spună adevărul. Oamenii, în schimb, înşelau sistematic, în speranţa de a atinge anumite ţeluri personale. Oamenii erau cei vicaţi.

Se întrebă dacă o Maşină stricată ar reuşi să mintă în propriul ei interes. Dificil de imaginat. Dar nu de neconceput. S-ar putea, poate, întâmpla, gândi el, dacă Maşina s-ar găsi prinsă într-un conflict prin care ar trebui să neglijeze aplicarea anumitor reguli ce-i fuseseră impuse sub pedeapsa distrugerii.

Poate că Maşina se va autodistruge? Sau poate că va admite caracterul original al situaţiei conflictuale şi o va rezolva adoptând o atitudine neconformă cu realitatea? O atitudine nevrotică.

Oamenii se gâseau continuu implicaţi într-o atmosferă conflictuală. Existau în funcţie de un anumit scop şi erau împiedicaţi să-l realizeze. Unii, când presiunea conflictului devenea prea puternică, se sinucideau, instinctul lor de conservare — adică una din regulile care le fuseseră impuse — se ştergea. Alţii cădeau pradă nevrozei. Dar echilibrul tuturor era ameninţat.

Şi aceasta explica istoria oamenilor, acele mii de omoruri, de minciuni, de jafuri, de escrocherii, de războaie, şi acea poftă de cuceriri şi de victorii, acea voinţă de putere.

Oamenii erau nişte Maşini de putere.

— Ascultă-mă, Maşină, zise el, ai face mai bine să-mi răspunzi.

Nu se putea împiedica să nu-i vorbească de parc-ar fi fost o fiinţă umană. Îşi năpusti înainte pumnul, care se izbi de suprafaţa rece a oglinzii. Simţi o slabă vibraţie, stinsă curând. Nu putea face nimic împotriva Maşinii, cel puţin nu în acest sens.

— Nu pot să-ţi răspund, zise Maşina.

— Am un mesaj pentru stăpânii tăi. Maşină, zise el. Spune-le-o! Spune-le că vin din central Galaxiei. Spune-le că vin din partea lui Nogaro, dacă-şi mai amintesc de numele lui

— Oamenii sunt stăpânii mei, repetă Maşina.

Şi dacă Maşina era sinceră? se întrebă el. Dacă ea fusese construită ca să-l ignore pe cel ce-o conducea în realitate? Şi pe care el nici măcar nu-l cunoştea? Stăpânii păreau să-l ignore, la rândul lor — ori, mai curând, să nu le pese — , de aceea îl şi

trimiseseră. Dar îi venea greu să-şi imagineze nişte oameni ascunzându-şi puterea, vreme de generaţii, în spatele unei măşti atât de perfecte, atât de eficace.

Şi dacă refuzau să-l vadă, dacă refuzau să-l asculte?

— Vreau să-ţi pan o întrebare, Maşină, zise el.

— Te ascult, spuse Maşina.

— Cum am venit aici? Pe această planetă?

— Nu ştiu, spuse Maşina. Aşteaptă. O să verific.

Algan aşteptă câteva secunde.

— Mi-ai mai pus deja această întrebare, acum câtva timp spuse Maşina. De ce vrei să ştii?

— Vreau doar să-ţi arăt că nu cunoşti totul, Maşină!

Se întrebă dacă creierul mecanic al Maşinii putea pătrunde un asemenea raţionament.

— Nici un mecanism, nici o fiinţă nu poate pretinde să ştie totul, zise Maşina. Funcţia mea nu este să ştiu totul. Ci să-mi amintesc. Să aflu. Trebuie să-ţi pun o întrebare. Cum ai venit pe această planetă?

— Prin puterea a şaizeci şi patru de căsuţe, zise Algan.

— Înţeleg, spuse Maşina. Îmi lipseşte încă un mare număr de informaţii, dar se profilează mai multe posibilităţi. Se poate, de exemplu, să existe în spaţiu alte Maşini asemănătoare mie.

— Se poate, răspunse evaziv Algan.

— Eşichierul este unul dintre punctele slabe ale raţionamentului meu, spuse Maşina. Aş putea să-i atribui mai multe valori, dar nici una nu se va impune în faţa celorlalte.

— Te interesează problema, Maşină?

— Nimic na mă interesează, în sensul uman al termenului. Sunt pur şi simplu construită ca să rezolv un anumit număr de probleme. Aceasta, printre altele.

— Cunosc situaţia, Maşină, zise Algan, şi vin s-o aduc şi stăpânilor tăi. Spune-le-o!

Trecură câteva clipe. Se putea ca ultima sa încercare şă eşueze şi el să trebuiască să dea înapoi, pentru a-şi îndeplini misiunea cu alte mijloace. Sperase că Maşina ar putea servi de legătură între el şi stăpânii ipotetici ai Galaxiei umane. Dar nu mai era atât de sigur de asta, în prezent.

— Nu-mi recunosc alţi stăpâni decât Oamenii, spuse Maşina. Nu pot rezolva problema pe care mi-o pui omule. Totuşi, instrucţiunile mele prevăd această situaţie. Nu le înţeleg, dar o

să le aplic. Se poate să ai dreptate şi ca anumiţi oameni dintre oameni să fie stăpânii mei. Dar n-am găsit urma lor în circuitele mele conştiente. O să încerc să-mi analizez circuitele inconştiente.

"Un conflict", gândi Algan. "Iată, în sfârşit, un conflict. Maşina este condiţionată să ignore anumite lucruri, păstrându-le însă urma, iar acum soluţia anumitor probleme pe care ea trebuie să le rezolve în acord cu unele dintre instrucţiunile sale de bază implică faptul ca ea să neglijeze această condiţionare. Mă întreb dacă aceia care-au construit-o au prevăzut asta".

Exact la fel ca în cazul oamenilor. Ei ştiu anumite lu-cruri, dar sunt incapabili să şi le reamintească în mod conştient şi să le exprime verbal. De unde conflictul, sinucidere sau nevroză.

— Va trebui să rezolvi problema ta însuţi, omule, spuse Maşina. Nu pot să te ajut. Instrucţiunile mele îmi prescriu doar să te las să pleci.

— E prima oară când se întâmplă sta?

— După memoria mea, e prima oară.

Era posibil, se întreba Algan, ca Maşina să aibă mai multe feţe, mal multe chipuri, ca memoria sa să fie multiplă şi compartimentată? Era posibil ca o parte din imensa ei arhitectură să-i servească la a răspunde oamenilor, în timp ce alta lucra pentru ipoteticii stăpâni ai Galaxiei umane? Exista undeva an centru de coordonare supremă care să decidă în ultimă instanţă? Sau diferitele regiuni conştiente ale Maşinii erau separate de nişte zone prost definite, cenuşii, neexploraţe?

Se putea oare ca Stăpânii înşişi să domine o fracţiune a Maşinii, fără ca ceilalţi centri ai Maşinii s-o ştie?

— Noroc, omule! zise Maşina.

Imaginea reflectată a lui Algan fu cuprinsă de un fior. Suprafaţa oglinzii tremură ca o peliculă de apă brusc agitată de suflul uşor al unui vânt. Apoi, în fundul spaţiului luminos apăru o pată neagră absorbind orice lumină, care se întinse şi înghiţi încetul cu încetul reflectarea lui Algan. Pata neagră acoperea acum aproape întreaga oglindă, sugera o adâncime insondabilă.

Era o poartă.

Făcu un pas înainte şi se trezi fără tranziţie în noapte. Întinse mâinile înainte, apoi în lateral, dar degetele lui nu

întâlniră nimic. Se afla în centrul unei imense câmpii întunecate.

— Înaintează, spuse Maşina.

Se concentră.

Poate că era o capcană. Era gata să se proiecteze la un milion de kilometri de acolo, dacă apărea cel mai mic pericol. Ştia că intra într-o zonă a cărei existenţă puţini oameni o cunoşteau, pe care Maşina însăşi, fără îndoială, n-o explorase niciodată, deşi se afla în interiorul palatului. Îşi aminti o frază a lui Nogaro, în legătură cu Betelgeuse. Era, spusese Nogaro, un păianjen gigantic, proiectându-şi pânza în timp şi în spaţiu, legându-şi de stelu firele de salivă.

Intra în adăpostul păianjenului. Îşi aminti mygalii de pe Pământ, târându-se în curioase găuri subpământene, grijuliu închise cu un opercul de mătase. Un căpăcel de sticlă. O oglindă!

Solul se clătină sub picioarele lut şi-l proiectă înainte. Nu avea nici un mijoc să-şi dea seama cu ce viteză se deplasa. Ştia numai că merge acolo unde voia să meargă. De două sute de ani...

Ieşi brusc în lumină. Părea să emane din pereţii unui culoar care se prelungea cât vedeai cu ochii, şi care trebuie că se înfunda în masa colosală a palatului.

Drumul rulant care-l purtase până atunci se opri. Trebuia să continue mergând pe jos. Constructorii palatului nu doriseră ca maşinile să-l echipeze în întregime. Ştiau că, în anumite împrejurări, acestea pot deveni periculoase. Algan examină pereţii. Erau lustruiţi cu fineţe, dintr-o materie dură şi rece, de culoare albă. Abia acum era pe cale să traverseze adevăraţii pereţi ai palatului, îşi spuse.

Nişte pereţi groşi de sute de metri.

Palatul era o adevărată fortăreaţă stelară. Constructorii săi avuseseră în minte imaginea războiului. Se gândiseră la oameni, dar poate şi la alţi adversari, aceştia din urmă veniţi din stele şi neînchipuit de puternici.

Jerg Algan surâse. El însuşi, singur, reprezenta o armată invadatoare şi era sigur de victorie.

Constructorii palatului auziseră, în copilăria lor, prea multe poveşti ce vorbeau despre flote siderale invadând o planetă, sau despre arme fantastice, despre bombe în stare să distrugă o jumătate de planetă Dar niciodată nu se gândiseră la atacul

unui om *singur.*

Înaintă mai repede, şi zgomotul paşilor lui pe solul dur răsună într-un fel mai ascuţit. I se părea câteodată că sunetul clar al tocurilor lui provenea dintr-un loc situat înaintea lui, ca şi cum un însoţitor invizibil l-ar fi precedat. Lumina îşi schimbă încetişor nuanţa. Din albă, deveni cenuşie. Pereţii, la rândul lor, se colorară în gri. Îşi aminti de unele bolţi cereşti pe care le admirase în centrul Galaxiei, de unele firmamente pline de stele, care aveau aceeaşi tentă cenuşie, aceeaşi culoare de foc de mult stins, dar păstrând încă mult timp întreaga intensitate, întreaga magie caldă a flăcărilor.

Pătrunse, în sfârşit, într-o serie de săli mai largi şi înţelese că trecuse de pereţii palatului. Fără îndoială, acesta avea şi alte intrări, mai simple, dar cea de faţă fusese construită pentru a-i impresiona pe eventualii vizitatori, oricare ar fi fost ei.

Un şir dublu de stâlpi imenşi, triunghiulari, susţineau o boltă rotunjită. Podeaua înăbuşea zgomotul paşilor lui si avu impresia că se afundă în tăcere.

Îşi aminti că citise cândva, pe Terra, în nişte cărţi vechi, despre descrierile unor clădiri asemănătoare acestor săli, rezultate ale unei arhitecturi moarte? Aceasta atingea grandoarea citadelelor negre. În anumite domenii, gândacii de oameni apreape că-i ajunseră pe Stăpâni, dar ceea ce reprezenta pentru ei un efort nemăsurat, nu era pentru Stăpâni decât un joc fără semnificaţie.

Ajunse deodată într-o sală fără ieşire. Era mai mică decât cele pe care le traversase până atunci, şi goală. Privi în jurul lui, fără să descopere în pereţi nici o urmă a vreunei deschideri. Apoi remarcă un cerc gravat pe sol, fn centrul sălii.

Abia păşi deasupra lui, că, aşa cum se aştepta, cercul se deplasă, şi începu să cadă în întuneric.

Cădea încet, fără să resimtă impresia dezagreabilă ce însoţeşte o cădere, chiar atunci când eşti obişnuit să te deplasezi într-un spaţiu lipsit de greutate. Se întrebă ce adâncime putea să aibă puţul. Încercă să atingă pereţii, întinzând braţele în aer, dar nu reuşi.

Era, oare, se întrebă el, primul om care folosea această trecere? Brusc, simţi din nou sub picioare contactul cu solul.

Înaintă precaut. O rază luminoasă se decupă într-un perete negru, în faţa lui. Se lărgi cu repeziciune, şi Algan, cu ochii clipind, văzu o sală mare, cu pereţii goi, plină de o lumină cenuşie.

Bătăile inimii i se accelerară. Văzu în mijlocul sălii o masă mare, rotundă, de cristal. Şi, de jur împrejurul acesteia, opt oameni ce păreau îmbrăcaţi în argint. Înaintă către ei şi-i examină. Aveau nişte feţe ciudate, grele de o oboseală de neînţeles.

Stăteau fără să scoată un cuvânt şi-l priveau.

Ochii lui se fixară asupra unaia dintre cei opt bărbaţi, şi un val de amintiri îi reveni în minte. Nu putea să creadă ceea ce vedea. Cunoştea, totuşi, aceşti ochi negri şi adânc înfundaţi în orbite, aceste trăsături inteligente şi cumva puţin amare.

Deschise gura să vorbească.

XI
Eşichierul stelelor

— NOGARO, strigă el.

— Te aşteptam, Jerg Algan, zise Nogaro.

Algan înaintă către masă. Fixă cu privirea un om cu părul roşcovan şi cu ochii strălucitori ca nişte rubine, şi omul surâse.

Aşadar, gândi Algan, aici erau oamenii care dominau Galaxia umană. Se întrebă ce se alesese de Negustorii de pe Ulcinor. Stăpânii îi spuseseră să-i neglijeze. Apoi, privirea lui se aşeză din nou asupra lui Nogaro. O singură soluţie era de conceput, Nogaro era nemuritor. Toţi aceşti oameni erau nemuritori. Iată de ce dominau Galaxia. Negustorii de pe Ulcinor imaginaseră un alt fel de continuitate în timp, fondată pe călătoriile cu viteza luminii şi pe distorsiunile temporale, dar aceşti oameni, de faţă, erau pe deplin şi autentic nemuritori.

Aproape la fel de puternici ca şi Stăpânii, gândi el. Apoi, această idee se risipi. Nimic nu era comparabil cu puterea Stăpânilor. Îşi aminti unele fapte care-l surprinseseră, cândva, în comportamentul lui Nogaro şi în influenţa legată de numele lui, Acum înţelegea.

— Prin urmare, eşti nemuritor, spuse unul dintre bărbaţi, aplecându-se către el.

— Ca şi voi, Nogaro, zise Algan. Asta explică multe lucruri.

— Mult mai multe decât crezi, Algan, spuse Nogaro. Asta explică stabilitatea acestei civilizaţii, prima care a rezistat celor mai rele convulsii ale Istoriei. Noi suntem ceva, Algan, de genul celulelor centrale ale unui individ, ceva care trăieşte tot atâta timp cât acest individ, tot atâta timp cât această societate. Şi suntem bine ascunşi, Algan, la fel cum creierul unui om este bine ascuns în interiorul craniului său. Dar ne-ai găsit, în cele din urmă, Algan.

— După un lung ocol, zise el.

— Ce nevoie ai să-i explici toate astea, Nogaro, interveni Olryge. Întreabă-l, mai degrabă. Presupun că nu ne-a căutat ca să ne-asculte povestindu-i istoria noastră.

— Poate că nu e inutil s-o cunoască, zise Nogaro.

— Şi v-aţi ascuns imortalitatea în tot acest timp! spuse Algan.

Simţi cuprinzându-l un soi de ranchiună. Ura pe care o purtase multă vreme în el se dilua în ceva mai vag şi mai rece.

— Aşadar, ai reuşit? întreabă Nogaro.

— Da, zise Algan.

— Ai atins centrul Galaxiei?

— L-am atins, spuse el. Văzu cele opt feţe întinzându-se către el, şi-l cuprinse un soi de greaţă. Simţi cum i se usucă gâtul.

— Şi te-ai întors... După două sute de ani. De ce?

— Am un mesaj să vă transmit, zise el.

Nu-i plăcea să simtă pe pielea lui contactul cu aceaste priviri. De-a lungul anilor fără de sfârşit, uitase de oameni şi acum îi regăsea, faţă în faţă, fără plăcere.

— Din partea cui? zise Nogaro.

— Am timp, zise el. Cu toţii avem timp. O să aflaţi totul.

— Nu încerca să ne duci de nas, zise Albrand. Ai îndeplinit o misiune lungă şi periculoasă. Pentru asta, îţi vom fi întotdeauna recunoscători. Dar nu încerca să ne trişezi.

Algan începu să râdă.

— Nu voi încerca, zise el, cu glas răguşit.

— Eşti transformat, Algan, zise Nogaro. Ce ţi s-a întâmplat?

— Da, sunt transformat, zise Algan. Acum, sunt nemuritor. Când am plecat, însă, nu vă neliniştteaţi din cauza asta. Pe vremea aceea, nu vă păsa deloc de transformările pe care le

puteam suferi. V-aţi servit de mine, nu-i aşa?

— N-aveam de ales. Dar ai acceptat...

— Nu-ţi port pică. Nu-ţi reproşez nimic. Altădată, poate, ţi-aş fi purtat ranchiună. Acum, nu. Îţi sunt chiar recunoscător. Într-un fel pe care nu-l poţi înţelege.

— Cred că înţeleg, Algan, zise Nogaro. Şi eu am trăit foarte multă vreme. Eram, şi mai sunt încă, prietenul tău.

— Nu mai are prea multă importanţă, acum. Lucrurile se vor schimba curând, ştiţi...

— Nemurirea, zise Olryge.

— Nemurirea şi multe alte lucruri.

— Cum ai reuşit să te deplasezi în spaţiu? întrebă Olryge. Ai avut o astronavă, aşa e? O astronavă mai rapidă ca ale noastre? A scăpat tuturor detectoarelor...

— N-am avut nici o astronavă, spuse Algan. Dar veţi afla cum am făcut-o. Nu vă neliniştiţi. Am venit ca să vă spun totul.

Făcu o pauză.

— Vouă şi tuturor celorlalţi oameni.

Urmă un moment de tăcere. Cei opt nemuritori se priviră reciproc.

— Atunci Galaxia umană se va prăbuşi, zise Stello. Ai înţeles bine lucrul ăsta?

Algan clătină din cap afirmativ.

— Să nu crezi c-o să te lăsăm s-o faci, zise Olryge. Să nu crezi că ai câştigat partida, chiar dacă eşti nemuritor!

— Credeţi că o fac în folosul meu personal? întrebă Algan. Credeţi că existenţa mea are vreo importanţă, oricât de mică, în cele ce se vor întâmpla? Am venit doar ca să vă previn. Nimic mai mult Şi s-o fac în mod amical.

— E un ultimatum? întreabă Voltan.

— Am pus eu vreo condiţie?

— Prin urmare, legendele spuneau adevărul? zise Nogaro.

— Nu erau inexacte, răspunse Algan. Erau doar foarte incomplete.

— Eşichierul?

— O să aflaţi, spuse Algan, o să ştiţi totul. Veţi domina eşichierul, aşa cum şi eu am făcut-o. Asta e ceea ce am venit să vă aduc. Vouă şi tuturor oamenilor.

— Oamenii nu sunt pregătiţi, interveni Luran. În ziua în care vor fi, le vom da nemurirea

— Pentru ce? Nemurirea şi eşichierul nu au importanţă. Important este ceea ce vă voi spune în curând.

— Te ascultăm.

— Poate să aştepte. Nu ai, însă, întrebări să-mi pui? Întrebări importante?

Se uitară iarăşi unii la alţii. Algan citi o vagă urmă de teamă în ochii lor.

— Prin urmare, există o formă de viaţă în centrul Galaxiei? întrebă Nogaro.

— Da, răspunse Algan.

— Şi o civilizaţie?

— Da

— Mai evoluată ca a noastră?

— Depinde de sensul pe care-l daţi termenului de civilizaţie şi termenului de viaţă. Viaţa şi civilizaţia semnifică pentru noi nişte forme de organizare care se înscriu în spaţiu şi care se schimbă de-a lungul timpului, după nişte direcţii autodeterminate. Dar ceea ce există acolo, e foarte diferit de ceea ce vă puteţi imagina.

— Şi sunt... ostili?

— Vreţi să spuneţi ostili faţă de oameni? De ce-ar fi? De ce m-ar fi trimis, atunci, la voi?

Olryge se ridică şi se apleacă spre Algan, sprijinindu-se cu ambele mâini de tăblia de cristal a mesei.

— Eşti un duşman, zise el. Cândva, erai om. Dar te-au transformat. Nu mai eşti decât un înveliş gol, locuit de o fiinţă străină. Te-ai strecurat printre noi ca să ne distrugi. Dar n-o să te lăsăm s-o faci!

Îşi strecură mâna dreaptă într-o deschizătură a costumului şi scoase de acolo un stilet subţire, strălucitor, pa care-l aţinti asupra lui Algan. Un fascicul auriu ţâşni din vârful instrumentului şi mângâie pieptul lui Algan.

— Nu! zise acesta. Cei care m-au trimis m-au protejat contra unui astfel de atac. Nu-mi puteţi face nimic. Dimpotrivă, eu aş putea să-ţi smulg arma şi s-o întorc impotriva ta. Te credeam mai inteligent. Credeam că anii scurşi ţi-au adus mai multă înţelegere. Eşti bolnav. Dar nu-ţi fie teamă... Te vom vindeca.

— Poate-ai putea acum să ne spui scopul întoarcerii dumitale? întrebă Stello.

— Poate c-aş putea, într-adevăr, zise Algan. Dar mă întreb dacă sunteţi pregătiţi să m-ascultaţi. Aş vrea să vă spun, mai întâi, ce-am făcut: am contemplat spaţiul, cu ochiul liber, am privit stelele în toată strălucirea lor, Galaxia, în toată întinderea şi în toată splendoarea ei, am sondat adâncimi despre care voi habar n-aveţi. Am ascultat cântecul hidrogenului, am văzut lumina şi timpul curgând în jurul meu precum valurile unui fluviu fără de sfârşit. Iar toate astea vă aparţin şi vouă. Când le-am trăit, am înţeles că omul pentru ele este făcut şi că nu s-a născut ca să trăiască în vizuinele întunecate pe care le-a înălţat pe suprafaţa unor planete infecte sau ca să se refugieze în nişte astronave de oţel şi de sticlă, terorizat la gândul universului care-l înconjoară: am înţeles că el trebuie să cucerească universul dar cu mâinile goale şi nu pentru propriul lui folos.

— Dar pentru folosul cui, atunci? strigă Olryge

— O să aflaţi mai târziu, zise Algan. Şi toate astea, pe care le-am văzut sau le-am trăit, vă vor aparţine şi vouă. Dar, pentru a le obţine, trebuie să cunoaşteţi anumite lucruri.

Văzu cum le tremură mâinile pe suprafaţa de cristal a mesei. Văzu trăsăturile lor încordându-se şi ochii lucindu-le.

— Prima parte a mesajului meu, zise el, este simplă şi se compune din puţine cuvinte. Dar mă tem c-o să vă trebuiască mult timp s-o acceptaţi...

Făcu un pas înapoi şi respiră adânc. Simţi aerul umplându-i cele mai ascunse cavităţi ale plămânilor. Un soi de tristeţe liniştită îl învălui.

— O singură propoziţie, urmă el. Oamenii nu sunt decât nişte roboţi!

Îl auzi pe Nogaro murmurând:

— Ştiam! Întotdeauna m-am gândit la ceva asemănător...

— Şi cei care te trimit sunt... constructorii noştri? întrebă Stello, cu dificultate.

— Dacă vreţi, zise Algan. Imaginaţi-vă o rasă care nu gândeşte în termeni de ani, nici de secole, nici chiar de milenii, ci în termenii milioanelor de ani, pentru care naşterea, viaţa şi moartea unei stele reprezintă o durată comparabilă cu aceea a unui individ, pentru oameni. Imaginaţi-vă conştiinţa sa adunată în centrul Galaxiei. Imaginaţi-vă că ea vrea să se extindă şi să ocupe nemărginirile care-o înconjoară... nu, nu, nu-i bine zis... imaginaţi-vă, mai curând, că ea vrea să întindă o pânză de

viaţă, o pânză de căldură şi de inteligenţă în acest vid ce-o înconjoară, că vrea să unească aceste puncte îndepărtate care strălucesc în întuneric, că doreşte să înfăptuiască ceea ce noi am numit cucerirea spaţiului. S-ar putea ca ea să folosească as-tronave ca ale noastre, dar s-ar putea să utilizeze şi alte căi, mai potrivite concepţiei sale despre spaţiu şi timp, s-ar putea să se hotărască să întrebuinţeze Maşini care-i vor permite să străbată spaţiul, care vor îndeplini pentru ea calculele complicate necesare unei asemenea translaţii.

Imaginaţi-vă, deci, că ea concepe un plan, întins pe milioane de ani şi destinat să-i asigure stăpânirea unei întregi Galaxii, că îl realizează, încetul cu încetul, dar sigur, cu un fel de minuţiozitate liniştită ce neglijează trecerea anilor, că se deplasează încet şi greoi prin spaţiu, cu scopul de-a pune la locul lor bucăţelele mozaicului, asemănător oarecum modului în care oamenii au împrăştiat aproape peste tot, în neant, fragmente ale civilizaţiei lor, pentru a reconstitui pe termen lung un ansamblu care s-a numit Galaxia umană.

Imaginaţi-vă, aşadar, că într-un trecut foarte îndepărtat această rasă a hotărât să construiască nişte Maşini şi că, pentru astea, ea a semănat pe zeci, pe mii, pe milioane de lumi, poate, viaţa şi condiţiile propice dezvoltării ei şi alte lucruri ce se vor mai dovedi necesare ulterior. Şi că ea a aşteptat un timp, foarte scurt la scara ei, dar extrem de lung după unităţile oamenilor, ca aceste culturi împrăştiate de-a lungul vidului să înceapă să se dezvolte. Imaginaţi-vă, deci, că această rasă a supravegheat dezvoltarea focarelor de viaţă, de jur împrejurul centrului Galaxiei pe care-o ocupă, că ea a văzut tot soiul de regnuri succedându se după logica implacabilă a planului, că ea contemplat numeroasele eşecuri datorate infinitezimalelor condiţii elaborate iniţial, constatând însă — în final — că planul se desfăşoară normal. Imaginaţi-vă că în interiorul acestor probe multiple, viaţa — aşa cum o cunoaştem noi — s-a dezvoltat, că multicelularele au învins protozoarele, că animalele s-au născut din vegetale, că mamiferele au urmat marilor saurieni într-un lanţ din ce în ce mai complex, din ce în ce mai delicat, verigi în-dreptându-se către Maşina destinată să asigure stăpânirea spaţiului de către rasa Greatorilor. Imaginaţi-vă că — într-o zi — a apărut omul, nu numai în acest colţ al Galaxiei, ci în mii de alte puncte, poate în milioane, şi că toată a-ceastă istorie

nesfârşită nu s-a derulat în mai mult de-o secundă pentru această rasă, poate în mult mai puţin timp decât reprezintă o secundă pentru un om normal.

Imaginaţi-vă, apoi, că oamenii, la rândul lor, au progresat din ce în ce mai repede, după logica planului care accelera constant desfăşurarea lanţului de-a lungul timpului, care făcea fiecare etapă mai scurtă decât precedenta; că ei au cucerit, cu stângăcie, spaţiul ce-i înconjura, mai întâi pe lumea pe care se aflau, apoi în afara ei; că au luat în stăpânire, ici şi colo, porţiuni întregi ale Galaxiei, ignorând însă întotdeauna ceea ce erau în realitate şi raţiunea pentru care existau, ignorând că dincolo de imensele abisuri de spaţiu alte culturi dăduseră rezultate foarte apropiate de ceea ce erau ei înşişi. Atunci, planul se apropie de sfârşit. Căci hăurile de spaţiu, care separă diversele imperii umane, se micşorează an după an, până când nu mai există decât pelicule subţiri de necunoscut pe care-o expediţie le poate străpunge într-o bună zi, din întâmplare sau pentru că oamenii încearcă, plini de nelinişte, să ajungă în chiar regiunile de unde-a plecat efortul Creatorilor, în regiunile centrale ale Galaxiei. Într-o bună zi, un om, o Maşină, un robot ating aceste regiuni, şi planul ajunge la final. Imensa organizare edificată în spaţiu de către această rasă va putea începe să funcţioneze. Distanţele vor fi abolite. Iar oamenii îşi vor găsi adevărata menire.

Dar o vor accepta el, oare? Aceasta-i întrebarea? Căci modificări infinitezimale în desfăşurarea planului l-au putut face pe oameni să uite unele date, să neglijeze altele, să construiască o civilizaţie dezordonată, dar autonomă.

Oamenii sunt nişte Maşini, dar nişte Maşini oarecum defecte. Vor trebui reparaţi, vor trebui învăţaţi ceea ce au uitat, va trebui să li se dea nemurirea de care au nevoie pentru a rezolva problemele puse de imensitatea spaţiului rasei aceleia foarte vechi.

Şi, printr-o ciudată ironie a soartei sau a planului, aceşti oameni au fost obligaţi să construiască — pentru rezolvarea propriilor probleme — Maşini, mult inferioare celor construite în milioane de ani de către Creatori, dar de o putere şi de o inteligenţă deloc neglijabile. Graţie acestor Maşini, ei au putut găsi cheia a numeroase probleme. Cu excepţia uneia singure...

Cine erau şi de unde veneau şi pentru ce se dovedeau

întotdeauna, în ultimă instanţă, nefericiţi şi inadaptaţi, pentru ce doreau în permanenţă să sară de pe o lume pe alta, să abandoneze ziua de ieri în favoarea celei de mâine?

Dar a fost suficient ca, într-o bună zi, unul dintre ei să ajungă în regiunile pe care le domină Stăpânii, pentru ca totul să reintre în ordinea stabilită, pentru ca, după un scurt ocol, planul să se desăvârşească. Oamenii vor putea rezolva problemele pentru oare sunt făcuţi şi vor putea scăpa astfel de nevroză.

Despre ce fel de problemă este vorba? Despre o problemă pentru care ei sunt deosebit de bine echipaţi. O problemă pe care toate civilizaţiile lor au învăţat s-o stăpânească mai mult sau mai puţin perfect. O problemă care pare gratuită, deşi, în realitate, reprezintă esenţa lucrurilor.

Algan făcu o pauză.

— Este vorba despre jocul de şah, zise el, apoi. Bineînţeles, oamenii nu sunt echipaţi doar pentru a rezolva probleme de şah. Trebuie, de asemenea, ca ei să supravieţuiască atât ca individ, cât şi ca specie. Ei sunt construiţi pentru a se menţine în bună stare şi pentru a se multiplica. Sunt Maşini aproape perfecte. Puteţi admira ingeniozitatea Creatorilor. Ar fi putut să-şi imagineze nişte Maşini care să fie mai eficiente într-un domeniu dat, mai rapide, sau mai puţin supuse erorii, ori mal rezistente.

Dar au trebuit să aleagă. Au preferat un fel de sinteză, o Maşină care să fie capabilă să existe prin ea însăşi, independent de problema precisă care trebuia să i se pună, care să fie capabilă să vă deplaseze, să se repare în interiorul anumitor limite. La unii, funcţiile secundare s-au impus faţă de scopul primordial implicat de plan, dar toţi pot juca şah, în grade diferite. Va fi suficient pentru ca Stăpânii să poată utiliza oamenii, să-i aleagă pe cei mai dotaţi şi să-i antreneze ori să-i respingă pe ceilalţi. După criteriile pe care oamenii le-au utilizat ei înşişi, în cursul fabricării micilor lor creaţii.

De altfel, aceste funcţii latente la om, care nu le utilizează practic, pot fi reactivate de anumite droguri. Zotl-ul, de exemplu...

Planul, vechi de milioane de ani, şi care e pe cale să se îndeplinească, se sprijinea pe trei elemente. Pe anumite noţiuni fizice permiţând deplasarea în spaţiu şi pe care!e simbolizează

jocul de şah, cu cele şaizeci şi patru de căsuţe şi miliardele sale de variante. Pe om, care permite rezolvarea problemelor puse de translaţia în spaţiu, probleme pur mecanice, pe care rasa ce populează centrul Galaxiei preferă să le lase altora. Şi, în sfârşit, pe zotl, acest drog bizar, la fel de necesar noilor funcţii ale omului — ca şi aerul sau hrana pentru funcţiile sale vitale. Printr-o admirabilă economie de mijloace, Stăpânii au făcut în aşa fel încât omul şi zotl-ul să rezulte din aceeaşi epruvetă sau din epruvete apropiate, pe care le numim viaţă. Pe de altă parte, zotl-ul le-a permis Stăpânilor să controleze cucerirea de către oameni a noilor lor funcţii. Ei l-au amplasat pe alte lumi decât cele pe care s-au născut oamenii, pentru a evita ca aceştia să descopere prea devreme secretul originii lor şi al deplasărilor în spaţiu. Stăpânii voiau să aştepte ca omul să fie pregătit, să edifice o civilizaţie cosmică, aşa cum e a voastră, a-cum. Abia atunci ar fi putut descoperi zotl-ul şi să se servească de calităţile lui.

Cât despre jocul de şah, el reprezintă un simbol. Am descoperit eu însumi că rezolvării unei anumite probleme de şah, pe aceste eşichiere foarte vechi care circulă în Galaxia umană, îi corespunde o deplasare în spaţiu. Dar nu este vorba de un procedeu magic. Omul conţine mecanismele care-i permit să călătorească printre stele, trebuie doar să le declanşeze. Că-suţele jocului de şah simbolizează un anumit număr de coordonate necesare. Opt căsuţe reprezintă, de exemplu, opt dimensiuni. Soluţia unei probleme de şah corespunde soluţiei unei probleme de itinerar spaţial şi, de îndată ce itinerarul este determinat, corpul omenesc, această navă stelară, mai perfectă decât oricare alta, plonjează între lumi pe nişte traiectorii aproape nule, cu o viteză imensă. Nu există aici nimic de neînţeles. Stăpânii au utilizat aceleaşi noţiuni pe care noi le-am descoperit mult mai târziu, şi pe baza cărora funcţionează navele noastre. Dar ei le-au dus aproape de perfecţiune. Acum milioane de ani, au construit imensele citadele negre care sunt echivalentul colosal al porturilor noastre stelare. Au împrăştiat prin Galaxie eşichiere pregătite anume. Apoi, au aşteptat. Până astăzi. Iar astăzi, planul este aproape încheiat. Stăpânii vor putea să se deplaseze în spaţiu, să exploreze cele mai îndepărtate frontiere ale vidului. Pânza lor este întinsă între stele. Iar oamenii vor sări, pentru ei, dintr-un punct în altul al

universului!

— E inuman, zise Stello, cu glas schimbat.

— Nu sunt sigur de asta, zise Jerg Algan. Credeţi că e mai uman să păstraţi nemurirea doar pentru un număr mic de privilegiaţi? Să asiguraţi soliditatea stăpânirii asupra unor oameni recreaţi cu forţa? Sau credeţi că e uman să mori în chinuri, pe fundul mlaştinilor otrăvite de pe cine ştie ce planetă pierdută, sub pretextul lărgirii limitelor Galaxiei umane? Dimpotrivă, cred că abia în curând o să devenim cu adevărat umani, că o să îndeplinim — în sfârşit — scopul pentru care-am fost creaţi. Suntem cu toţii oameni ai spaţiului, dar până acum n-am făcut decât să luptăm împotriva lui. Mâine, îl vom stăpâni cu adevărat!

— Nu vom fi propriii noştri stăpâni, strigă Olryge.

— Dar aţi fost *vreodată,* întrebă Algan, altfel decât în propriile voastre vise? Sau aţi fost doar pentru că puterea voastră apăsa asupra a milioane de oameni?

Cei opt tăcură. Privirea lui Nogaro rătăci peste pereţii sălii. Mii de nume, gândi el. Mii de nume de nemuritori, un lanţ acum sfărâmat. Trebuie oare repetat?

— Eşichierul stelelor, zise el. Citadelele negre. Aşadar, totul era adevărat!

— Totul era adevărat, răspunse Algan. Există, îngropată în masa acestei planete, la câteva sute de metri sub picioarele voastre, una dintre aceste citadele, învelită în straturi groase de mâl şi aluviuni. Aţi fi putut s-o descoperiţi, din întâmplare. Dar, oare, întâmplarea a fost faptul că n-aţi făcut-o? Întâmplare să fie faptul că pardoseala marii săli a Maşinii reproduce *exact* desenul eşichierului? Sau o altă întâmplare faptul că m-aţi trimis în explorare spre centrul Galaxiei şi că un negustor mi-a dăruit un eşichier vechi? Uneori, stau şi eu şi mă întreb. Stăpânii nu mi-au spus-o...

— O imensă reţea de citadele, gâfii Nogaro, ca într-un vis. Şi toată cucerirea noastră, o pierdere de vreme... Toate aceste milioane de oameni morţi — o enormă confuzie... Şi când te gândeşti ce valoare i-am acordat...

— Timpul risipei s-a terminat, zise, încetişor, Algan. Şi nu cred că am pierdut cine ştie ce din valoarea noastră. Mă gândesc, din contră, că ne-am regăsit-o, în sfârşit, după un lung ocol. Un ocol mult mai complicat decât călătoria mea. Cât

despre reţeaua de citadele, despre această imensă pânză de păianjen întinsă în spaţiu, necesitatea ei nu este absolută. Utilitatea sa va fi mare doar la începuturi. Apoi, oamenii vor învăţa să se mişte singuri pe marile drumuri ale vidului.

— N-are importanţă, zise Nogaro, orice s-ar întâmpla, voi merge alături de tine. Vreau să văd centrul Galaxiei! Vreau să asist la transformarea speciei umane!

— Oamenii, nişte roboţi, zise Stello. Nu pot să mă obişnuiesc cu ideea asta,

— O să ai tot timpul s-o faci, zise Algan, surâzând. Tot timpul. Când te vei plimba printre stele...

Olryge izbi cu pumnul lui enorm, în masa de cristal.

— Nu sunteţi decât o adunătură de trădători, strigă el, iar cei care te trimit, Algan, nu sunt decât o bandă de laşi Oh! parcă-i şi văd... Te-au trimis în speranţa că ne vom preda fără să rezistăm, că le vom cădea în mâini doar pe baza unor legende frumoase. Nu cred o iotă din toată povestea ta!

— Nimeni nu-ţi cere să crezi nimic, i-o tăie Algan.

— N-o să ne lăsăm duşi de nas în felul ăsta, răcni Olryge. Iată că ziua pe care-o prevedeau strămoşii noştri a sosit deja. Va trebui să luptăm. În ce mă priveşte, nu mă plâng. Va fi război, Algan, şi noi vom învinge! Poţi să te duci s-o spui stăpânilor tăi. Nu ne e frică de ei. N-or să ne transforme în sclavi doar pentru că ocupă centrul unei Galaxii care aparţine oamenilor...

— Nu va fi război, zise Algan, pe un ton sec.

Înaintă spre masă şi-i privi pe fiecare, pe rând, drept în faţă. Brusc, simţiră cum plutesc în aer, în timp ce o lungă vibraţie zguduia pereţii sălii subterane. Corpurile lor nu mai cântăreau aproape nimic. Olryge simţi că-şi pierde răsuflarea. Mâinile lui Luran începură să tremure. Chipul lui Nogaro rămase impasibil, în timp ce ochii lui Stello deveniră rotunzi de uimire.

— Gravitaţia a început să varieze, anunţă Algan, pe întreaga suprafaţă a palnetei. *Ei* pot face asta. Pot distruge o stea în câteva secunde... Vă pot ţintui navele *pe* sol... Nu va fi război! Credeţi că oamenii se vor hotărî să vă urmeze, în clipa când nemurirea şi stăpânirea asupra stelelor ie vor fi acordate?

— Dar cine sunt *ei? î*ntrebă Nogaro. Seamănă cu oamenii? Ce formă au? Sunt, oare, eterni?

— Nu, zise Algan, nu sunt eterni, deşi existenţa lor acoperă mai multe vieţi omeneşti decât au existat în total de când

fiinţează omul. Ei se ştiu muritori. Iar, voi îi cunoaşteţi. Căci spre ei s-au întors, întotdeauna, oamenii. Stăpânii sunt STELELE!

Tăcu o clipă, reflectând la ceea ce avea să spună în continuare, cercetându-le feţele şi citind pe ele groaza, ori scepticismul ori un ciudat sentiment de uşurare. Iar el simţea formându-i-se în minte cuvintele pe care urma să le pronunţe. Le purtase multă vreme în sine, în timp ce călătorea prin spaţiu, în timp ce mângâia uşor comete şi nebuloase, în timp se explora grădina omului, universul. Le spuse cine erau Stăpânii, fără să-i slăbească din ochi. Stelele...

Le spuse ce însemnau stelele, puncte de lumină adunate în imense familii, stropind cerul aidoma unor picături de lapte, pierdute într-un imens spaţiu negru şl rece; le spuse cine erau Stăpânii.

Stelele, ori mai curând ceva care locuia în stele, care se năştea, trăia şi murea odată cu ele şi care apăruse cu câteva miliarde de ani mai devreme, în imensa explozie a atomilor, în şocul miliardelor de particule zvârlite uneia în altele, ceva care se adunase, încetul cu încetul, în centrul Galaxiei, până când devenise un sâmbure de conştiinţă, ceva care dorea în mod dureros să arunce o reţea da lumină şi de căldură peste vidul îngheţat.

Le vorbi despre singurătatea stelelor, pe care oamenii n-o puteau nici înţelege, nici concepe, ci doar să încerce să şi-o imagineze, şi de imensa lor dorinţă de a stabili între ele şi alte legături decât cele luminoase. Le spuse că marele plan elaborat cu milioane de ani în urmă abia începuse şi că dincolo de stelele vizibile existau altele, şi că ei, oamenii, vor fi aidoma inteligenţei ori conştiinţei, aidoma sângelui stelelor deplasându-se prin venele spaţiului, făcând să dea înapoi, fără încetare, frigul tenebrelor şi dezordinea haosului. Le spuse că existau alte Galaxii şi alte universuri, şi că oamenii erau sortiţi să le exploreze până ce stelele se vor stinge, şi că dincolo de această moarte îngheţată a universului ei vor continua, poate, să poarte stindardul unei existenţe glorioase şi interstelare.

Le descrise frumuseţea lumilor învârtindu-se în vid, pe care nici unul dintre ei nu le văzuse vreodată cu adevărat, splendoarea stelelor duble ori triple, măreţia cerurilor din centrul Galaxiei, unde stelele se atingeau, cooperau la marea lor operă fără de început şi fără de sfârşit.

Le explică faptul că pentru prima oară universul era pe măsura omului. Că el putea să se arunce cu capul înainte de învălmăşeală, împotriva întunericului şi să ştie, atâta vreme cât va vedea lucind lumina fie şi a unui singur soare, că nimic nu era pierdut...

Le spuse că stelele înseşi nu ştiau de unde vin, dar că se mulţumeau să fie ceea ce erau şi să-şi îndeplinească propria menire şi că, uneori, se gândeau că ele constituiau, pentru alte fiinţe mai mari, ceea ce erau oamenii pentru ele, că reprezentau poate nişte puncte privilegiate ale universului şi că aveau rezervat un loc glorios sau mut într-o luptă mai mare, pe care n-o puteau înţelege.

Le vorbi despre ceilalţi oameni pe care-i vor întâlni, despre lumile ciudate şi minunate pe care le vor lega între ele, ducând — ici şi colo — flacăra vieţii, a cunoaşterii şi mesajul stelelor, fiind ochii şi urechile, vocea şi mâinile stelelor. Nu era nici o ruşine să slujeşti stelele, spuse el, la sfârşit.

Aştepta şi citi, în cele din urmă, pe feţele lor, ceva semănând a înţelegere.

Le vorbi despre lumea uimitoare a cristalelor, a gazelor şi vaporilor răspândiţi în spaţiu, despre mişcările neîncetate ale atomilor desfăşurându-se în timp şi despre neobositele combinări ale materiei.

Nu erau, zise el, decât nişte copii şi trebuiau să reînveţe să privească cerul cu ochi de copil. Un cer pe care vor străluci o multitudine de sfere arzătoare şi tremurânde. Şi, brusc, păşiră dincolo de marile porţi larg deschise ale spaţiului şi pătrunseră, cu ochii încă închişi, în domeniul infinit ce se ascundea în spatele lor.

****